

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG (Schev.) - VAN STOLKWEG 29 - TELEF. 55.23.50 - GIRO 41.22.35

Rapport No 116.

WAARSCHIJNLIJKE RENTABILITEIT EN KOSTPRIJZEN VAN EEN GEMIDDELD AKKERBOUWBEDRIJF IN HET ZUID-WESTELIJKE ZEEKLEIGEBIED. OOGST 1949.

De berekeningen, welke in dit rapport worden gegeven, zijn getoetst aan het oordeel van een Commissie van Advies, welke tweemaal heeft vergaderd.

Deze Commissie was als volgt samengesteld:

Ir H.T. Tjallema, (Voorzitter) Directeur van de Akker- en Weidebouw, 's-Gravenhage
J. v.d. Bijl, Landbouwer, Zonnemaire (Zld.)
Ir J. van Gaalen, Rijkslandbouwconsulent, Barendrecht
Ir M.A. Geuze, Landbouwer, Poortvliet (Zld.)
C.J. van Mastrigt, Voorzitter Nederlandse Christelijke Landarbeiders Bond,
Chr. v.d. Riet, Landbouwer, Dinteloord (N.Br.). Utrecht

Op de tweede vergadering liet de Heer Geuze zich door de Heer Ir H. Smeenk, Secretaris van de Akkerbouwcommissie van de Stichting voor de Landbouw, vertegenwoordigen.

De Commissie kon zich in grote lijnen met de inhoud van het rapport verenigen. Voor zover enkele commissieleden een afwijkende mening waren toegedaan, wordt dit ter plaatse in het rapport aangegeven.

De verantwoordelijkheid voor de berekeningen berust evenwel bij het Landbouw-Economisch Instituut.

De Directeur,

J. Horrington
(Dr J. Horrington)

L1
116 3
's-Gravenhage, 19 November 1949.
Samengesteld o.l.v.
Ir J.A.W. van Heusden en
Ir J.F. van Riemsdijk.

I N H O U D

TEKST

	<u>blz.</u>
§ 1. <u>Inleiding.</u>	4
1. De opzet van het rapport; het begrip typebedrijf.	
2. Het niveau van kosten en opbrengsten van het typebedrijf.	
3. De berekeningen welke uitgevoerd zijn.	
4. Overzicht van de omvang der basisgegevens.	
§ 2. <u>Beschrijving van het typebedrijf.</u>	8
§ 3. <u>De opbrengsten van het typebedrijf.</u>	9
§ 4. <u>Korte toelichting op de belangrijkste kostenfactoren.</u>	11
§ 5. <u>De resultaten van de berekende productiekosten per gewas en van de rentabiliteit van het gehele bedrijf.</u>	15
1. De productiekosten per gewas.	
2. De rentabiliteit van de veehouderij.	
3. De rentabiliteit van het gehele bedrijf.	
4. Conclusies.	

B I J L A G E N

Bijlage I	<u>Beschrijving en documentatie van het typebedrijf.</u>	20
Bijlage II	<u>Documentatie van de opbrengsten voor het typebedrijf.</u>	25
Bijlage III	<u>Specificatie van de arbeidstijden.</u>	32
	A. Indirecte uren	
	B. Wintertarwe	
	C. Zomertarwe (alleen 1947)	
	D. Zomergerst	
	E. Haver	
	F. Erwtten	
	G. Koolzaad	
	H. Blauwmaanzaad	
	I. Vlas	
	J. Consumptie-aardappelen	
	K. Suikerbieten	
	L. Voederbieten	
	M. Klaver (hoofdgewas)	
	N. Grasland en veeverzorging.	

		<u>blz.</u>
Bijlage IV	<u>Uitvoerige toelichting op de diverse kostenfactoren.</u>	52
	A. Arbeidskosten	
	B. Paardekosten	
	C. Werktuigkosten	
	D. Dorskosten	
	E. Zaaizaadkosten	
	F. Bemestingskosten	
	G. Kosten ziektebestrijding	
	H. Aangekocht krachtvoer	
	I. Diverse kosten	
	J. Ondernemingsbelasting	
Bijlage V	<u>Berekening van de geldelijke opbrengst van het typebedrijf (ten behoeve van de rentabiliteits-overzichten).</u>	76
	A. Specificatie van de totale geldelijke opbrengst bij opbrengstniveau A.	
	B. Specificatie van de vermindering van de geldelijke opbrengst bij opbrengstniveau B in plaats van A.	
Bijlage VI	<u>Berekening van de productiekosten per gewas. (Voorcalculatie 1949 en 1947).</u>	79
	A. Wintertarwe	
	B. Zomergerst	
	C. Eaver	
	D. Groene erwten	
	E. Koolzaad	
	F. Blauwmaanzaad	
	G. Vlas (ongerepeld)	
	H. Consumptie-aardappelen (in de herfst afgeleverd)	
	I. Suikerbieten	
	J. Voederbieten	
	K. Klaver (hoofdgewas)	
	L. Suikerbietenkoppen en ingekuild suikerbietenblad	
	M. Grasland	
Bijlage VII	<u>Rentabiliteit veehouderij (Voorcalculatie 1949).</u>	91
Bijlage VIII	<u>Rentabiliteitsoverzicht van het gehele typebedrijf.</u>	94
	A. Van de voorcalculatie over oogst 1949 en 1947.	
	B. Van de nacalculatie in vergelijking met het rentabiliteitsoverzicht van de L.E.I.-bedrijven over oogst 1947.	

§ 1 INLEIDING.

1. De opzet van het rapport: het begrip typebedrijf.

De laatste rapporten over de kostprijzen van akkerbouwproducten waren geheel gebaseerd op cijfers, verkregen uit de boekhoudingen die door het L.E.I. voor een aantal bedrijven werden bijgehouden. De grondslag voor deze berekeningen waren de gemiddelde kosten per gewas, welke uit deze boekhoudingen van de zgn. L.E.I.-bedrijven werden berekend. Het aantrekkelijke van deze methode was dat de berekeningen steunden op de gegevens verkregen uit een aantal gesloten boekhoudingen. Voor zover de verdeling van de kosten over de verschillende producten tekortkomingen vertoonde betekende dit immers, dat de kosten van het ene product iets te hoog, voor het andere echter noodzakelijkerwijs iets te laag uitvielen.

Toch had deze methode verschillende bezwaren. De landbouwkundige omstandigheden van het kleine aantal bedrijven, welke bij het kostprijs-onderzoek waren betrokken, liepen doorgaans sterk uiteen. Eveneens kwamen grote verschillen in bedrijfsvoering voor. Het was dientengevolge steeds de vraag in hoeverre de gemiddelde kosten per gewas, op grond van de L.E.I.-boekhoudingen berekend, maatgevend waren voor het gehele gebied. Het voorbehoud dat de berekeningen op een smalle basis berustten moest steeds worden gemaakt.

Tengevolge van de grote variatie in de geaardheid van de bedrijven leenden de gespecificeerde kosten per gewas zich slecht voor beoordeling. Dit gold speciaal t.a.v. de arbeidskosten, de paardekosten en de werktuigkosten, daar deze het gemiddelde waren van de uiteenlopende werkmethoden, welke op de bedrijven werden toegepast. Voornamelijk om deze reden is in dit rapport van een nieuwe opzet - van het zogenaamde typebedrijf - uitgegaan.

Onder het typebedrijf wordt een bedrijf verstaan dat typerend is voor de bedrijven in het gebied waarvoor de berekeningen worden gemaakt.^{x)} Dit wil zeggen dat het moet overeenkomen met de gemiddelde bedrijfsgrootte, en dat bouwplan, veebezetting, arbeidsvoorziening, trekkrachtvoorziening, verkaveling, grondsoort e.d. moeten overeenstemmen met hetgeen in het gebied het meest voorkomt. Voorts moeten laatstgenoemde factoren zodanig op elkaar zijn afgestemd dat het typebedrijf een "sluitend geheel" vormt, terwijl het tevens als een reëel bedrijf kan worden gedacht.^{xx)} Bij de opzet der berekeningen is uiteraard in alle opzichte gebruik gemaakt van de documentatie die in de loop der jaren uit de bedrijfsboekhoudingen is verkregen.

^{x)} Dit behoeven niet alle bedrijven te zijn. Met name is in dit rapport bedoeld een beeld te geven van de overwegend akkerbouwbedrijven in het Zuid-Westelijk Zeekleigebied.

^{xx)} In werkelijkheid hebben vrijwel alle bedrijven echter wel de een of andere bijzonderheid waardoor ze van het "typebedrijf" afwijken.

In verband met de vele verschillen welke in de praktijk tussen de bedrijven van een bepaald gebied bestaan, zouden eigenlijk berekeningen voor meerdere typen gemaakt moeten worden. Dit is echter thans nog niet mogelijk.

De kosten (in hoeveelheden) zijn thans echter meer langs de weg van beredenering vastgesteld. Zij vloeien niet automatisch uit de L.E.I.-boekhoudingen voort. De arbeids- en paarde-uren zijn bijv. per gewas voor elk der achtereenvolgens te verrichten werkzaamheden aangenomen, passend bij de opzet van het typebedrijf. Tenslotte maakt de nieuwe wijze van berekening het mogelijk ook de rentabiliteit voor het gehele bedrijf te berekenen. Hierin dient evenwel de veehouderij, welke op het typebedrijf niet omvangrijk is, te worden betrokken. Een aparte berekening is gemaakt van de kosten en opbrengsten van de veehouderij.

2. Het niveau van de kosten en opbrengsten van het typebedrijf.

Belangrijk is de vraag of de winstgevendheid van het typebedrijf al of niet geacht kan worden overeen te komen met de gemiddelde winstgevendheid van de bedrijven in het gebied.

Van de resultaten der berekeningen in de vorige rapporten werd door sommigen gemeend, dat deze betrekking hadden op betere bedrijven dan het gemiddeld bedrijf in het gebied, op grond van de veronderstelling, dat de deelnemers aan het kostprijsonderzoek over het algemeen wat ontwikkeling en vooruitstrevendheid betreft enigszins boven het gemiddelde zouden liggen.

In dit verband kan van het typebedrijf het volgende worden gezegd.

- a. De kosten zijn gebaseerd op het peil van bedrijfsvoering dat overeenkomt met dat van de L.E.I.-bedrijven, doordat de kostenopbouw van het typebedrijf steunt op de in de afgelopen jaren verkregen kostencijfers dezer bedrijven. Verondersteld dat dit doorgaans de iets betere bedrijven zijn, zullen de kosten, welke op deze bedrijven zijn gebaseerd, over het algemeen wat hoger zijn dan op het gemiddelde streekbedrijf.^{x)}
- b. Een eerste voorwaarde voor de kostenberekening is, dat opbrengsten en kosten op elkaar zijn afgestemd. Indien de kosten iets hoger zijn dan gemiddeld, dienen ook de opbrengsten hoger te worden gesteld dan de gemiddelde opbrengsten van de streek.^{xx)}

^{x)} In de praktijk heerst veelal de mening, dat de slechte bedrijven de hoogste kosten hebben.

Men moet hier een onderscheid maken tussen:

- a. kostenverhoging door intensivering van de bedrijfsvoering (intensievere wijze van werken, omvang ziektebestrijding, zwaardere bemesting, enz.)
- b. kostenverhoging, welke ontstaat door een minder goed organisatievermogen van de bedrijfsleider.

Bij vergelijking van de gemiddelde bedrijfsvoering der L.E.I.-bedrijven met die van het gebied is verondersteld, dat de verschillen sub a van meer betekenis zijn dan de verschillen tengevolge van b, zodat dus het kostenniveau op de kostprijsbedrijven hoger is dan gemiddeld in het gebied het geval is. Tevens zij in dit verband opgemerkt dat de L.E.I.-bedrijven met minder goede resultaten doorgaans niet opvallen door een hoog kostenniveau maar door een laag opbrengstniveau. Het betreft hier evenwel een onderwerp, hetwelk een nadere studie vereist.

^{xx)} Hierbij wordt aangesloten bij de veronderstelling van voorgaande noot.

Algemeen constateert men, dat het opbrengstniveau van de L.E.I.-bedrijven beduidend hoger is dan het gemiddelde opbrengstpeil van de betrokken gebieden. De opbrengsten van het typebedrijf zijn nu lager aangenomen dan gemiddeld op de L.E.I.-bedrijven het geval is, doch hoger dan gemiddeld in het Zuid-Westelijk Zeekleigebied.

Op grond van het opbrengstniveau alleen zou de rentabiliteit van het typebedrijf te gunstig zijn. Drenwel moet men tevens in aanmerking nemen dat het kostenniveau van het typebedrijf wat hoger is dan gemiddeld. Dientengevolge zal de rentabiliteit van het typebedrijf waarschijnlijk niet beduidend van die van het gemiddelde streekbedrijf afwijken.

3. De berekeningen welke zijn uitgevoerd.

Een groot voordeel van een vergaande detaillering van de kosten is, dat het nu mogelijk is de rentabiliteit van het typebedrijf te berekenen voor meerdere omstandigheden.

De volgende berekeningen zijn uitgevoerd:

- a. Allereerst is uiteraard de rentabiliteit van het typebedrijf voor oogst 1949 voorgerecalculeerd en zijn de productiekosten van de afzonderlijke gewassen voor die oogst bepaald, terwijl tevens de rentabiliteit van de veehouderijsector wordt gegeven zoals deze uit de berekeningen voortvloeit.
- b. Dit rapport heeft als eerste doel een hulpmiddel te zijn bij de prijsvaststelling, alhoewel de huidige opzet van het rapport o.i. echter zodanig is, dat het tot bedrijfs-economische voorlichting kan bijdragen.^{x)}

x) Het volgende zij onder de aandacht gebracht van degenen, die dit rapport bestuderen met het oog op de bedrijfsvoering van een individueel bedrijf:

- a. Bij de berekening van de financiële resultaten per gewas is geen rekening gehouden met verschillen in kwaliteit van de stoppels, welke de gewassen achterlaten.
- b. De winstgevendheid van de gewassen wordt in hoge mate bepaald door de prijzen welke voor de verkochte producten kunnen worden gemaakt. Verschuivingen in de prijsverhoudingen van de diverse akkerbouwproducten kunnen de rentabiliteit van de verschillende gewassen ten opzichte van elkaar aanmerkelijk wijzigen.
- c. De in het rapport berekende financiële resultaten gelden voor gemiddelde omstandigheden. Deze berekeningen zijn niet zonder meer toe te passen op individuele bedrijven. In de eerste plaats omdat de productiviteit van de verschillende gewassen ten opzichte van elkaar van bedrijf tot bedrijf uiteenloopt (vgl. grondsoort, ontwatering, voorkomen van onkruid en ziekten enz.); ten tweede omdat ook de kostenverhoudingen der gewassen van bedrijf tot bedrijf kunnen variëren. (vgl. bijv. verkaveling, mogelijkheid tot het aantrekken van vreemd personeel enz.)
- d. Om de rentabiliteit van de afzonderlijke gewassen te berekenen zijn deze als het ware uit het bedrijf gelicht en afzonderlijk beschouwd. In feite is ieder gewas onlosmakelijk met het bedrijf vervlochten. Het gaat hierbij in de eerste plaats om wat de "productenbundel" van het gehele bedrijf in totaal opbrengt. Bij iedere wijziging welke men in het bouwplan aanbrengt dient terdege met de individuele omstandigheden van het bedrijf, wat betreft grondsoort, ligging, vruchtopvolging, werk- en risicoverdeling enz., rekening te worden gehouden. Ook dient men bij de opstelling van een bouwplan rekening te houden met eventuele gevolgen op lange termijn (bietenmoeheid!)

Uit het oogpunt van prijsvaststelling is het van groot belang, dat men een inzicht heeft in de veranderingen in kosten- en prijspeil, welke t.o.v. het verleden hebben plaats gevonden.

Voor dit doel zijn tevens de voorcalculaties van de rentabiliteit van het typebedrijf en de productiekosten per gewas voor oogst 1947 gemaakt.^{x)} Hiervoor is uitgegaan van hetzelfde bouwplan, dezelfde hoeveelheden productiemiddelen, en dezelfde opbrengsten als bij de voorcalculatie oogst 1949. De verschillen tussen deze beide voorcalculaties zijn diensgevolge uitsluitend het gevolg van veranderingen in het kosten- en prijspeil.

- c. Daarnaast echter is het van belang, als een controle op de uitkomsten bedoeld in sub a, om na te gaan hoe het typebedrijf uitkomt in vergelijking met de gemiddelde uitkomsten van de L.E.I.-bedrijven.

Dientengevolge wordt de rentabiliteit van het typebedrijf over 1947 nagecalculeerd.

De nacalculaties van de productiekosten per gewas over 1947 worden achterwege gelaten.

De resultaten van de rundveehouderij, welke in bijlage VII worden becijferd, worden alleen ter globale oriëntatie verstrekt, teneinde de bedrijfsresultaten beter te kunnen beoordelen. De becijferingen ten aanzien van deze bedrijfstak, welke op het akkerbouwbedrijf van geringe omvang is (wat echter in geen deels wil zeggen, dat deze niet belangrijk is) worden enerzijds in hoge mate door theoretische kostenverdelingen beïnvloed en berusten anderzijds nog op te weinig concrete waarnemingen. Betrekkelijke kleine verschillen in melkopbrengst, vleesopbrengst, krachtvoerdkosten (en waardering van de stal mest!) kunnen het winstbedrag aanmerkelijk wijzigen. In verband met het globale karakter dezer berekening is de voorcalculatie 1947 voor de veehouderij achterwege gelaten.

Tenslotte wijzen wij erop, dat de calculaties voor oogst 1949 gebaseerd zijn op het prijspeil per September 1949.

Samengevat worden de volgende calculaties gegeven:

Productiekosten per gewas: a. voorcalculatie oogst 1949 (bijl. VIA¹/MI)
b. voorcalculatie oogst 1947

Resultaten van de veehouderij: voorcalculatie oogst 1949 (bijl. VII)

Rentabiliteit typebedrijf: a. voorcalculatie oogst 1949 (bijl. VIII A)
b. voorcalculatie oogst 1947
c. nacalculatie oogst 1947 (bijl. VIII B)

^{x)} Dit zijn dus de berekeningen, welke in 1946 uitgevoerd zouden zijn, indien toen voor het onderhavige typebedrijf de betrokken voorcalculaties voor oogst 1947 waren opgesteld (en indien toen tevens de oogstdepressie ingevolge kunstmesttekort buiten beschouwing was gelaten en ook het bouwplan van oogst 1949 was aangehouden).

Dat oogst 1947 ter vergelijking is aangenomen (en niet oogst 1948) wordt veroorzaakt door de omstandigheid dat tijdens de aanvang van het samenstellen van dit rapport de gegevens over 1948 nog niet ter beschikking stonden. Tevens heeft een vergelijking over een langere periode (2 jaar i.p.v. één jaar) het voordeel dat de verschillen in prijs- en kostenpeil beter naar voren komen.

4. Overzicht van de omvang der basisgegevens.

De volgende aantallen bedrijven zijn door het L.E.I. in 1946 en 1947 geadministreerd.

Tabel 1.

Gebied	1946	1947
Zuidhollandse eilanden:		
Overwegend akkerbouw	18 ^{x)}	8
Gemengd		9
Schouwen, Duiveland en Tholen	20	19
Noord- en Zuid-Beveland	4	11
Zeeuwsch-Vlaanderen	4 + 11 ^{x)}	9
Westelijk Noord-Brabant	11	11
Totaal	39 + 29 ^{x)}	67

^{x)} Alleen arbeidsnotitie.

Van bovenstaande bedrijven zijn ook de beschikbare arbeidsnotitiegegevens over oogst 1948 gebruikt.

Bovendien is van de arbeidsnotitie van de Bedrijfsstudiegroep op Schouwen-Duiveland over 1936 (17 bedrijven) en 1937 (9 bedrijven) gebruik gemaakt.

Tevens zijn enkele arbeidsnotitiegegevens uit de Haarlemmermeer in dit rapport vermeld.

§2 BESCHRIJVING VAN HET TYPEBEDRIJF.

Voor het typebedrijf is een bedrijf van 30 ha (gemeten maat) genomen, waarvan 4 ha grasland. De grondsoort is lichte klei. De trekkracht wordt geleverd door 4 paarden. De veestapel bestaat uit 5 melkkoeien, 2 pinken, 2 kalveren en een varken. Verondersteld is dat van vermelde runderen jaarlijks een koe en een vaars op stal worden gemest.

Het bouwplan is voor oogst 1949 als volgt aangenomen:

Wintertarwe	4,5 ha
Zomergerst	4,0 ha
Haver	1,0 ha
Erwten	1,5 ha
Koolzaad	1,0 ha
Blauwmaanzaad	0,5 ha
Vlas	1,5 ha
Consumptie-aardappelen	5,0 ha
Suikerbieten	5,0 ha
Voederbieten	0,5 ha
Klaver	1,5 ha
Grasland	4,0 ha
Totaal	30,0 ha

Ter vereenvoudiging van de berekeningen is verondersteld, dat alle aardappelen in de herfst worden afgeleverd, terwijl ook de teelt van pootgoed voor eigen bedrijf buiten beschouwing is gelaten.

In bijlage I wordt het typebedrijf uitvoerig beschreven en gedocumenteerd.

§3 DE OPBRENGSTEN VAN HET TYPEBEDRIJF.

a. Akkerbouwgewassen.

Als opbrengstgegevens waren beschikbaar:

1. Ramingen per landbouwgebied van de Directie van de Landbouw.
2. Opbrengstgegevens van de L.E.I.-bedrijven over 1946 en 1947.
3. Opbrengstgegevens van vóór de oorlog van de Bedrijfsstudiegroep Schouwen-Duiveland en van de typebedrijven in Westelijk Noord-Brabant. (Van laatstgenoemde bedrijven werden destijds de boekhoudingen verzorgd door de Accountantsdienst van het Ministerie van Economische Zaken).
4. Een opgave van het Instituut Voor Rationele Suikerproductie omtrent de hoeveelheden bieten, welke per landbouwgebied gemiddeld door de fabrieken werden ontvangen.

Het is echter moeilijk om met behulp van deze gegevens de opbrengsten voor het typebedrijf vast te stellen. Uit het cijfermateriaal blijkt dat het opbrengstniveau van de L.E.I.-bedrijven gemiddeld een 10% boven de gebiedsraming (herleid op gemeten maat) ligt.

In dit rapport wordt geen concrete uitspraak omtrent de hoogte van de opbrengsten van het typebedrijf gedaan. De berekeningen zijn per gewas voor 2 opbrengsten A en B uitgevoerd welke, al naar gelang het gewas, 100 kg of 1000 kg uiteenlopen.

De volgende opbrengsten zijn aangehouden.

Tabel 2.

Opbrengsten typebedrijf
(in kg/ha per gemeten maat)

Omschrijving	Opbrengst oogst '47 in % v. normaal	Voorcalculatie 1949		Nacalculatie 1947	
		Opbrengst niveau A	Opbrengst niveau B	Opbrengst niveau A	Opbrengst niveau B
Wintertarwe	75	3700	3600	2800	2700
Zomertarwe	-	-	-	2800	2700
Zomergerst	100	3800	3700	3800	3700
Haver	90	3600	3500	3300	3200
Groene erwten	90	2500	2400	2200	2100
Koolzaad	-	2300	2200	-	-
Blauwmaanzaad	80	1100	1000	900	800
Vlas (ongerepeld)	88	7000	6500	6200	5700
Consumptie-aard.	90	28000 ¹⁾	27000 ¹⁾	25000 ¹⁾	24000 ¹⁾
Suikerbieten	85	41000	40000	35000	34000

Opgemerkt zij dat met de opbrengsten van het typebedrijf bedoeld worden opbrengsten welke iets hoger zijn dan de gemiddelde opbrengsten uit het betrokken gebied (zie §1, sub 2). Voor een nadere toelichting op vermelde opbrengsten wordt verwezen naar bijlage II.

b. De prijzen van de akkerbouwproducten.

De volgende prijzen per 100/1000 kg zijn aangehouden.

Tabel 3

Omschrijving	1949	1947
<u>Hoofdproducten</u>		
Tarwe	f. 22,50	f. 20,-
Gerst	" 20,- 1)	" 19,75 1)
Haver	" 17,75	" 17,50
Erwten	" 30,-	" 26,-
Koolzaad	" 60,40	" 50,-
Blauwmaanzaad	" 80,-	" 90,-
Consumptie-aard.	" 6,50	" 7,40
Suikerbieten	" 37,- 2)	" 34,70 3) (voorcalc. f.34,-)
Vlas (ongerepeld)	" 14,- 4)	" 17,-
<u>Bijproducten</u>		
Graanstro	" 12,-	" 30,-
Voeraardappelen	" 3,-	" 3,-

1) Inclusief f.0,75 brouwerstpremie (aangenomen is dat 30% als brouwerst wordt afgezet).

2) Suikergehalte 17 %

3) " 17½ %

4) Zie toelichting in bijlage II.

De calculaties voor oogst 1949 zijn uitgevoerd op basis van het prijspeil per September 1949.

c. De opbrengsten van de veestapel.

De melkopbrengst per koe is gesteld op 3800 kg, voor oogst 1947 op 3250 kg. De prijs per kg is voor 1949 gesteld op 18 ct en voor 1947 op 17 ct.

De uitstoot van de veestapel is voor 1949 berekend op f.1000,- en voor 1947 op f. 740,-. Hierbij is rekening gehouden met risico van sterfte en andere ongelukken. Ook hier wordt verwezen naar bijlage II.

§4. KORTE TOELICHTING OP DE BELANGRIJKSTE KOSTENFACTOREN.

Voor gedetailleerde gegevens wordt verwezen naar bijlage IV (A t/m J). In het volgende wordt een korte toelichting op de belangrijkste kostenfactoren gegeven.

a. Arbeidstijden.

In bijlage III (A t/m N) worden de arbeidstijden gespecificeerd, welke in dit rapport zijn berekend.

Met de arbeidstijden van de vooralculaties voor 1949 en 1947, wordt bedoeld "genormaliseerde" tijden te geven d.w.z. de tijden, welke onder gemiddelde omstandigheden, wat de weersgesteldheid en de grootte van de oogst betreft, benodigd zijn.

Met de tijden van de naalculatie over 1947 zijn de tijden bedoeld zoals deze voor oogst 1947 voor het typebedrijf in dat jaar zijn geweest.

b. Arbeidsloon (zie bijlage IV-A).

De volgende vaste personeelsbezetting wordt voor het typebedrijf genomen:

	<u>Aantal werkuren per jaar</u>
Boer (werkt voor de helft mee)	1400 (handenarbeid)
1 knecht op weekloon (vol jaar)	2900
1 arbeider op uurloon (vol jaar) ^{x)}	2600
1 arbeider op uurloon (1 Mrt t/m 30 Nov.)	<u>1950</u>
Totaal aantal werkuren 8850	

In totaal zijn voor het typebedrijf nodig ^{xx)} + 9000 arbeidsuren in uurloon terwijl daarnaast voor arbeid in accoordloon f.2810,- (excl. soc. lasten) is berekend.

De uren, gedurende welke de boer handenarbeid verricht, worden berekend tegen de beloning, welke een paardenknecht gemiddeld per uur geniet nl. 79,6 ct (na 1 Mei 1949; incl. duurtetoeslag). Het gewone uurloon, incl. duurtetoeslag, bedraagt $70,5 + 2,0 = 72,5$ ct. Veronderstellende, dat het aantal uren op weekloon en in uurloon ongeveer gelijk is op het bedrijf van 30 ha is het gemiddelde uurloon vastgesteld op $\frac{79,6 + 72,5}{2} = 76$ ct.

Incl. sociale lasten (25,5%, incl. 4,8% voor verlet, vakantie en kort verzuim) bedraagt het gemiddelde uurloon in 1949/'50 (dus na 1 Mei) 95 ct.

^{x)} In Jan. en Febr. is de werkgelegenheid op het typebedrijf voor 2 arbeiders doorgaans te klein. Aangenomen is dat de indirecte uren welke voor drooghouden en voor onderhoud gesteld zijn, alsmede de 4,8% voor verlet, kort verzuim en vakantie (opgenomen onder sociale lasten) voldoende zijn om dit tekort aan werkgelegenheid op te vangen. Indien er aardappelen in deze maanden worden afgeleverd ontstaat extra werkgelegenheid.

^{xx)} Inclusief + 400 uur voor verlet, kort verzuim en vakantie (4,8% van 8600 uur).

In de arbeidskosten, tegen dit uurloon berekend, zijn de kosten van het bedrijfspensioenfonds over een vol jaar begrepen. De uren, welke vóór 1 Mei aan oogst 1949 werden besteed dienen niet met de kosten van genoemd fonds te worden belast. Hiervoor werd gemiddeld over 100 mu per ha bouwland (indirecte uren + uren van zaaien en poten) een aftrek à 5½ ct toegepast.

Het gemiddelde uurloon voor oogst 1947 is incl. sociale lasten op 82½ ct vastgesteld.

Wat de accoordtarieven betreft wordt niet het gemiddelde van de officiële C.A.O. tarieven ingecalculleerd, doch iets meer omdat de te oogsten hoeveelheden hoger gesteld zijn dan het gemiddelde. Zij zijn nl. boven het gemiddelde gesteld op 2/3 van het verschil tussen maximum en minimum tarief.

c. Paardekosten (Bijlage IV-B).

Het voederrantsoen, dat voor berekening van de voederkosten wordt gebruikt is enerzijds gebaseerd op gegevens van de Rijksveeteeltoconsulent voor Zeeland^{x)}, anderzijds aangepast aan de hoeveelheden veevoeder, welke op het bedrijf aanwezig zijn. Bovendien is nog enig klaverhooi en 100 kg haver extra ingecalculleerd in verband met de omstandigheid, dat in de praktijk niet altijd even rationeel wordt gevoerd. Ook bedraagt het aantal werkuren per paard 1167 uur.

Van de voedermiddelen, waarvan geen marktprijs kan worden genomen (klaverhooi, voederbieten en ook grasland) zijn aan de paarden de kale kosten toegerekend vermeerderd met een bedrag voor ondernemerswinst. Voor klaver en grasland is dit bedrag gesteld op f. 100,- per ha. Voor voederbieten is hiervoor f. 200,- gerekend. De kosten per paarde-uur bedragen voor beide voorcalculaties 67 ct.

d. Werktuigkosten (bijlage IV-C).

Bij het opstellen van de werktuigeninventaris wordt verondersteld, dat het sproeien door loonsproeiers geschiedt. Een sproeimachine is derhalve niet ingecalculleerd. De gemiddelde vervangingswaarde van de werktuigeninventaris is per ha bouwland op f. 482,- becijferd.

De verdeling van de kosten voor rente en afschrijving van de werktuigen is geschied op basis van de aanwending van de werktuigen. Zo zijn deze kosten voor wagens over de verschillende gewassen omgeslagen in verhouding tot de vervoerde hoeveelheden, terwijl de kosten van oogstwerktuigen verdeeld zijn over de gewassen, welke met die werktuigen bewerkt worden. De kosten voor het onderhoud der werktuigen en de aanschaffing van klein gereedschap zijn per ha bouwland gelijkelijk omgeslagen.

^{x)} "Ons Landbouwwerkpaard" door G. Zwagerman (P.J. van de Sande, Terneuzen)

e. Dorskosten (bijlage IV-D).

Deze zijn berekend (incl. 4 man personeel en draad) tegenf. 1,50 per 100 kg bij dorsen uit de schuur en f. 1,55 bij dorsen van het land. Bij dorsen in uurtarief (koolzaad en blauwmaanzaad) is dit op f. 20,- gesteld. Voor de zomergerst zijn de schoningskosten begrepen in de dorskosten.

f. Zaaizaad en pootgoed (bijlage IV-E).

Bij wintertarwe wordt verondersteld, dat het gewas eens in de zeven jaar mislukt, bij koolzaad eens in de vier jaar. Bij suikerbieten wordt het risico van overzaaien op 15% begroot.

Voor het gedeelte van het zaaizaad, dat wordt aangekocht is is nabouwkwaliteit genomen.

Het pootgoed wordt als B-waardig verondersteld. Eenvoudigheidshalve is de teelt van pootgoed op eigen bedrijf buiten beschouwing gelaten. Ingecalculeerd wordt de B.E.A. telersprijz plus bewaarloonvergoeding plus f.1,- (halve handelsmarge).

g. Bemestingskosten (bijlage IV-F).

De ingecalculeerde kunstmestgiften zijn op vooroorlogs niveau ingesteld. De N-giften zijn voor 1949 iets hoger aangenomen dan voor oogst 1947.

De kali- en fosfaatbemestingskosten worden verdeeld in overeenstemming met de hoeveelheden K_2O en P_2O_5 , welke de diverse gewassen aan de grond onttrekken. Met het behoefte-element, als gevolg van het feit, dat bepaalde gewassen deze meststoffen meer of minder gemakkelijk opnemen, wordt geen rekening gehouden, daar hieromtrent geen exaote gegevens beschikbaar zijn.^{x)}

h. Kosten ziektebestrijding (bijlage IV-G).

De volgende bestrijdingen zijn voor oogst 1949 ingecalculeerd:

Erwten (bladrandkever): gemiddeld 1 x de gehele oppervlakte.

Koolzaad (aardvlo) : idem.

Koolzaad (glans- en snuitkever): gemiddeld $1\frac{1}{2}$ x de gehele oppervlakte.

Vlas (aardvlo) : gemiddeld $\frac{1}{2}$ x.

Vlas (thrips) : gemiddeld $\frac{1}{2}$ x.

Bieten (diverse bestrijdingen): gemiddeld 30% van de oppervlakte
1 x bespoten.

Aardappelen : gemiddeld 3 x bespoten tegen aardappelziekte, doch bij uitzondering tegen de coloradokever. (Voor calciumarsenaat is over de gehele aardappeloppervlakte per ha f. 1,50 ingecalculeerd).

x)

Eén der commissieleden vond het niettemin een bezwaar, dat met de behoefte als zodanig der diverse gewassen geen rekening werd gehouden. Hij wees erop, dat wanneer men zich alleen op de onttrekkingscijfers baseert de kostenverdelingen geheel in tegenstelling kunnen zijn met de opvattingen, welke in de praktijk hierover heersen.

1. Pacht.

De vaststelling van de gemiddelde pachtprijs voor het Zuidwestelijk Zeekleigebied is momenteel niet gemakkelijk, aangezien in het pachtpeil een tendentie tot stijging is waar te nemen.

De berekende pachtprijs is gebaseerd op de uitkomsten van de bedrijfsboekhoudingen van het L.E.I. over het jaar 1948. De gemiddelde pachtprijs en de kosten voor het onderhoud van bedrijfsgebouwen, welke in dit jaar op uitsluitend pachtbedrijven zijn betaald, zijn als volgt:

Tabel 4.

Pachtprijzen per ha cultuurgrond (gemeten maat)
(L.E.I.-bedrijven; boekjaar 1948/'49).

Omschrijving	Zuidhollandse eilanden (7 bedr.)	Westel. Noord-Brabant (4 bedr.)	Zeeland (8 bedr.)
Gemiddelde pachtprijs per ha cultuurgrond	113,-	99,-	99,-
Gemiddelde kosten onderhoud bedrijfsgeb. v. rek. pachter per ha cultuurgrond	12,-	7,-	5,-
Totale kosten	125,-	106,-	104,-

Rekening houdend met de tendentie van stijging van de pachtprijzen is de pachtprijs voor 1949 en 1947 gesteld op f.105,- per ha en de kosten voor het onderhoud van bedrijfsgebouwen op f.10,- per ha. De pachtprijs wordt dus in totaal f.115,- per ha gemeten maat. Voor het gehele bedrijf bedraagt deze dus $30 \times f.115,- = f.3450,-$.*)

j. Ondernemingsbelasting (bijlage IV-J).

Dit is een zakelijke belasting, welke in de kosten mag worden doorberekend. De belasting is afhankelijk van het bedrijfsresultaat, zodat voor beide opbrengstniveaux (A en B) een ander bedrag dient te worden ingecalculleerd. De belasting wordt voor het eerst over oogst 1947 geheven, op basis van de resultaten over oogst 1946. Uiteraard is zij nog niet in de resultaten van de L.E.I.-bedrijven over 1947/'48 verwerkt. Dientengevolge wordt zij ook bij de rentabiliteitsberekening over 1947 (nacalculatie) buiten beschouwing gelaten.

In de voorcalculatie voor 1949 en 1947 wordt zij opgenomen en over de verschillende gewassen verdeeld in evenredigheid tot de bruto-opbrengsten van de hoofdproducten van de verschillende gewassen.

- x) Een der leden van de Commissie is van mening, dat een betere oriëntatie over het huidige pachtpeil noodzakelijk is, daar hem de in rekening gebrachte pacht te laag voorkomt.

§5. DE RESULTATEN VAN DE BEREKENDE PRODUCTIEKOSTEN PER GEWAS
EN VAN DE RENTABILITEIT VAN HET GEHELE BEDRIJF.

1. Productiekosten per gewas.

De productiekostenberekeningen per gewas (voorcalculatie 1949 en 1947) worden verstrekt in bijlage VI (A t/m I).

De kostenberekeningen sluiten wat de kosten betreft geheel aan op de gegevens uit bijlage IV (A t/m J). Vrijwel alle cijfers zijn hierin zonder meer terug te vinden.

De resultaten per gewas zijn berekend voor de opbrengsten van niveau A en niveau B.

In tabel 5 wordt een samenvatting gegeven van de berekende productie-kosten voor oogst 1949, onder genormaliseerde omstandigheden.

Tabel 5.

Resultaten per gewas per ha (voorcalculatie oogst 1949).

Omschrijving	Wintertarwe		Zomergerst		Haver		Groene Erwten	
	A	B	A	B	A	B	A	B
1. Opbrengst in kg p.ha	3700	3600	3800	3700	3600	3500	2500	2400
2. Opbrengst p.100 kg	22,50	22,50	20,-	20,-	17,75	17,75	30,-	30,-
3. Geldopbr. hoofdprod.	833,-	810,-	760,-	740,-	639,-	621,-	750,-	720,-
4. Geldopbr. bijprod.	53,-	53,-	36,-	36,-	38,-	38,-	45,-	45,-
5. Geldopbr. p.ha	886,-	863,-	796,-	776,-	677,-	659,-	795,-	765,-
6. Bruto-kosten p.ha	738,-	735,-	690,-	688,-	704,-	702,-	833,-	830,-
7. Winst/Verlies p.ha	148,-	128,-	106,-	88,-	27,-	43,-	38,-	65,-
8. Winst/Verlies in % v.d. bruto-kosten	20,1%	17,4%	15,4%	12,8%	-3,8%	-6,1%	-4,6%	-7,8%
9. Netto-kosten	685,-	682,-	654,-	652,-	666,-	664,-	788,-	785,-
10. Kostpr. p.100 kg(9:1)	18,50	18,90	17,20	17,60	18,50	19,-	31,50	32,70

Omschrijving	Koolzaad		Blauwmaanzad		Vlas (ongerepeld)		Consumptie-aardappelen		Suiker-bieten	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1. Opbr.in kg p.ha	2300	2200	1100	1000	7000	6500	24000 ¹⁾	23000 ¹⁾	41000	4000
2. Opbr.p.100/1000 kg	60,40	60,40	80,-	80,-	14,-	14,-	6,50	6,50	37,-	37,-
3. Geldopbr.hoofdprod.	1389,-	1329,-	880,-	800,-	980,-	910,-	1560,-	1495,-	1517,-	1480,-
4. Geldopbr.bijprod.	-	-	-	-	-	-	120,-	120,-	60,-	60,-
5. Geldopbr. p.ha	1389,-	1329,-	880,-	800,-	980,-	910,-	1680,-	1615,-	1577,-	1540,-
6. Brutokosten p.ha	900,-	895,-	771,-	768,-	1009,-	1004,-	1434,-	1428,-	1201,-	1196,-
7. Winst/verl.p.ha	489,-	434,-	109,-	32,-	29,-	94,-	246,-	187,-	376,-	344,-
8. Winst/verl. in % v.d.bruto-kosten	54,3%	48,5%	14,1%	4,2%	-2,9%	-9,4%	17,2%	13,1%	31,3%	28,-
9. Nettokosten	900,-	895,-	771,-	768,-	1009,-	1004,-	1314,-	1308,-	1141,-	1136,-
10. Kostpr.p.100/1000 kg (9 : 1)	39,10	40,70	70,10	76,80	14,40	15,40	5,50	5,70	27,80	28,4

L.E.I.

1) Leverbaar product.

Ten aanzien van haver dient opgemerkt te worden, dat dit gewas in Zeeland over het algemeen een lage opbrengst geeft. Waarschijnlijk is dit mede een gevolg van de omstandigheid, dat haver hier vaak op de minder goede percelen wordt verbouwd. Verder wordt dit gewas hoofdzakelijk verbouwd voor eigen gebruik.

2. Rentabiliteit veehouderij.

Deze wordt bepaald in bijlage VII. Zij geeft een klein voordelig saldo. Voor bijzonderheden wordt naar deze bijlage verwezen.

3. De rentabiliteitsberekeningen van het gehele bedrijf.

De rentabiliteitsberekeningen van het bedrijf als geheel worden verstrekt in bijlage VIII.

Een samenvatting uit bijlage VIII-A wordt gegeven in tabel 7. Een samenvatting uit bijlage VIII-B volgt hieronder.

Tabel 6.

Vergelijking van de rentabiliteitsoverzichten 1947.

(De ondernemingsbelasting is hierin niet opgenomen)

Omschrijving	L.E.I. bedrijven (niet ge- inundeerd)	Typebedrijf (opbrengstniveau A)	
		Naocal- culatie 1947	Voorcal- culatie 1947
Gemiddelde bedrijfsgrootte in ha <u>Grondgebruik</u>	37,83	30,-	30,-
% intensieve gewassen ¹⁾	37,3	36,7	35,1
(Hiervan pootaardappelen in %)	(7,8)	-	-
% grasland	15,6	13,3	13,3
<u>Resultaten per ha cultuurgrond in gld</u>			
Opbrengsten	1030	930	1060
Kosten (excl. ondernemingsbelasting)	888	805	819
Netto-overschot (zonder aftrek voor ondernemingsbel.)	142	125	241 ²⁾

1) Consumptie- en pootaardappelen, suiker- en voederbieten.

2) Hierop dient de ondernemingsbelasting in mindering te worden gebracht ter verkrijging van het cijfer vermeld in tabel 7.

Tabel 7

DE RENTABILITEIT VAN HET TYPEBEDRIJF BIJ VERSCHILLENDE OPBRENGSTNIVEAU
(VOORCALCULATIE OOGST 1947 EN OOGST 1949).

Omschrijving	Voorcalc. 1947 Opbrengst- niveau A	Voorcalculatie 1949	
		Opbrengst- niveau A	Opbrengst- niveau B
I. Kosten per ha cultuurgrond			
1. Arbeidskosten	354	388	388
2. Werktuigkosten	62	60	60
3. Borskosten	24	24	24
4. Zaaizaad en pootgoed	70	76	76
5. Bemestingskosten	100	94	94
6. Kosten ziektebestrijding	13	13	13
7. Pacht (incl. onderh. geb. voor rekening pachter)	115	115	115
8. Aangekocht veevoer	9	9	9
9. Diverse kosten	72	73	73
10. Ondernemingsbelasting	25	21	18
Totaal brutokosten	844	873	870
II. Opbrengsten per ha cultuurgrond			
1. Granen	202	216	209
2. Paulvruchten	29	34	33
3. Handelszaden	55	61	58
4. Vlas	60	49	46
5. Consumptie-aardappelen	296	260	249
6. Suikerbieten	232	253	247
7. Verkochte bijproducten	38	27	27
8. Verbruikt voor zaaizaad- en pootgoed voor volgende oogst	7	8	8
Sub-totaal akkerbouw	919	908	877
9. Veeveeltopbrengsten			
a. melk	99	105	105
b. rundvee	33	33	33
c. overig vee	9	7	7
Sub-totaal veeteelt	141	145	145
Totaal-opbrengsten	1060	1053	1022
III. Resultaten per ha cultuurgrond			
1. Netto-overschot	216	180	152
2. Berekende kosten voor eigen arbeid	39	44	44
3. Inkomen van de boer	255	224	196
IV. Resultaten per bedrijf (30 ha)			
1. Totaal opbrengsten	31818	31594	30635
2. Totaal kosten	25318	26197	26089
3. Netto-overschot	6500	5397	4546
4. Berekende kosten voor eigen arbeid	1170	1323	1323
5. Inkomen van de boer	7670	6720	5869

4. Conclusies.

De volgende kostprijzen zijn voor oogst 1949 berekend voor gemiddelde omstandigheden.

Tabel 8

Gewas	Opbrengst kg/ha	Kostprijs gld	Gewas	Opbrengst kg/ha	Kostprijs gld
Wintertarwe	3700 3600	18,50 18,90	Blauwmaanzaad	1100 1000	70,10 76,80
Zomergerst	3800 3700	17,20 17,60	Vlas (ongerepeld)	7000 6500	14,40 15,40
Haver	3600 3500	18,50 19,-	Consumptie- aardappelen	28000 ¹⁾ 27000 ¹⁾	5,50 5,70
Groene erwten	2500 2400	31,50 32,70	Suikerbieten	41000 40000	27,80 28,40
Koolzaad	2300 2200	39,10 40,70	1) Opbrengst veldgewas		

Uit het rentabiliteitsoverzicht volgens tabel 7, betreffende de voor-
calculaties 1947 en 1949, kan het volgende worden geconcludeerd:

a. Voor het typebedrijf van 30 ha is de winst (netto-overschot) voor oogst 1949 onder genormaliseerde omstandigheden, voor het opbrengstniveau A en B respectievelijk berekend op f.5.400,- en f.4.500,-.

Deze winst is bepaald op basis van de volgende prijzen per 100/1000 kg.

Tarwe	f. 22,50	Blauwmaanzaad	f. 80,-
Gerst	" 20,- ¹⁾	Vlas	" 14,-
Haver	" 17,75	Suikerbieten	" 37,-
Koolzaad	" 60,40	Consumptie-aard.	" 6,50

1) Incl. f. 0,75 door verkoop van gedeelte als brouwgerst.

b. Het inkomen van de boer is voor de gevallen A en B resp. berekend op f. 6700,- en f. 5800,-. De handenarbeid van de boer is op f.1300,- ge-
waardeerd.

c. Aardappelen, suikerbieten en granen leveren gezamenlijk $\pm 70\%$ van de totale geldelijke inkomsten van het akkerbouwbedrijf in het Zuidwestelijk Zeeklei-
gebied. De prijzen van deze producten zijn van doorslaggevende betekenis voor de bedrijfsresultaten.

d. Ten opzichte van het jaar 1947 zijn bepaalde kostenfactoren gewijzigd. Gestegen zijn de arbeidskosten, terwijl de werktuigkosten en de bemestingskosten een geringe daling vertonen. In totaal wordt t.o.v. oogst 1947 een kostenstijging berekend van f. 29,- per ha cultuurgrond d.i. 3,4% van de totale kosten per ha.

e. Bij de prijzen, welke voor oogst 1949 worden aangehouden, is de geldelijke opbrengst per ha cultuurgrond voor oogst 1949 bij dezelfde opbrengsten in kg, gemiddeld f. 7,- per ha cultuurgrond lager berekend dan voor oogst 1947, d.i. $\pm 0,7\%$ van de totale opbrengsten per ha.

f. Dientengevolge is het netto-overschot per ha cultuurgrond f. 29,- + f. 7,- = f. 36,- geringer dan het bij de kosten- en prijsverhoudingen van 1947 zou zijn geweest.

g. Rekening houdend met de voor oogst 1949 hogere waardering van de handenarbeid van de boer, is het gezinsinkomen per ha cultuurgrond voor oogst 1949 t.o.v. oogst 1947 f. 31,- lager becijferd. Deze daling is krachtens de opzet van de berekening, geheel toe te schrijven aan wijzigingen in het kosten- en prijsniveau.

Ten aanzien van de conclusies inzake nacalculatie 1947 in vergelijking met de resultaten van de L.E.I.-bedrijven over dat jaar wordt verwezen naar bijlage VIII-B.

BIJLAGEN

BESCHRIJVING EN DOCUMENTATIE VAN HET TYPEBEDRIJF.

a. Oppervlakte.

Hieronder wordt de verdeling van de cultuurgrond over de verschillende grootteklassen van bedrijven gegeven. De cijfers zijn verkregen op grond van de inventarisatie van 1945. (Voor Schouwen-Duiveland en Tholen zijn zij onvolledig tengevolge van de inundatie).

Verdeling cultuurgrond naar grootteklassen van bedrijven.

Grootteklasse (kadastrale maat)	Westelijk Noord- Brabant %	Oostelijk Zeeuwsch- Vlaanderen %	Westelijk Zeeuwsch- Vlaanderen %	Zuid- Beveland %	Noord- Beveland %
< 10 ha	13,4	17,8	14,1	20,1	10,5
10 - 20 "	22,-	18,7	17,7	17,3	12,2
20 - 30 "	16,1	18,2	19,4	14,9	11,5
30 - 40 "	15,9	17,7	17,8	14,6	15,0
40 - 50 "	11,5	11,6	11,5	10,8	20,3
50 - 60 "	8,2	6,6	8,0	9,8	12,7
60 - 70 "	3,4	2,4	4,8	3,8	4,7
> 70 "	9,5	7,0	6,7	8,7	13,1
Totaal	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-
Hiervan op bedrijven > 30 ha	48,5	45,3	48,8	47,7	65,8

Op grond van vermelde cijfers blijkt, dat ongeveer 50% van de oppervlakte cultuurgrond wordt ingenomen door bedrijven groter dan 30 ha kadastraal.

De oppervlakte van het typebedrijf is gesteld op 30 ha gemeten maat. Dit is ongeveer 31½ ha kadastraal.

Grondsoort: lichte klei (30 - 40% afslibbaar).

b. Bouwplan.

Hieronder wordt het bouwplan vermeld zoals het bij de voorcalculatie 1949 en de nacalculatie 1947 is aangehouden. Tevens is het gemiddelde bouwplan van alle L.E.I.-bedrijven over 1947 vermeld, alsmede het gemiddelde grondgebruik van het gehele Zuid-Westelijk Zeekleigebied over 1948.

De laatstbedoelde cijfers zijn gecorrigeerd in verband met het feit, dat de gemiddelde cijfers van het gehele gebied ook betrekking hebben op de in dit gebied voorkomende grasland- en gemengde bedrijven. Ter bepaling van de kostprijzen van akkerbouwproducten is als typebedrijf een overwegend akkerbouwbedrijf gekozen.

Bij de herleiding is de oppervlakte grasland tot de helft teruggebracht terwijl de oppervlakte "overige gewassen" (waaronder boomgaard, land- en tuinbouwzaden, groenteteelt) buiten beschouwing is gelaten.

Bouwplan typebedrijf in vergelijking tot het gemiddeld grondgebruik van de L.E.I.-bedrijven en de inventarisatiegegevens van het gebied.

Omschrijving	Typebedrijf				Z.-W. Zeekleigeb.	
	Voorcalculatie 1949		Nacalculatie 1947		Alle L.E.I.-bedr. 1947	Invent. geb. 1948 (herleid)
	ha	%	ha	%	%	%
Wintertarwe (incl. rogge)	4,5	15,0	2,0	6,7	7,0	15,9
Zomertarwe	-	-	2,0	6,7	5,6	} 17,0
Zomergerst	4,0	13,3	5,0	16,7	16,0	
Haver	1,0	3,3	1,0	3,3	5,1	
Granen totaal	9,5	31,6	10,0	33,4	33,7	32,9
Peulvruchten (erwten)	1,5	5,0	1,5	5,0	5,8	4,9
Handelszaden (koolzaad blauwmaanzaad)	1,0	3,3	-	-	} 1,4	3,2
	0,5	1,7	1,0	3,3		
Vlas	1,5	5,0	1,0	3,3	3,3	4,6
Aardappelen	5,0	16,7	6,0	20,0	15,3	18,3
Suikerbieten	5,0	16,7	4,5	15,0	13,0	13,5
Voederbieten	0,5	1,7	0,5	1,7	2,5	3,9
Klaver (hoofdgewas)	1,5	5,0	1,5	5,0	7,3	5,7
Grasland	4,0	13,3	4,0	13,3	14,0	13,0
Overige oppervlakte	-	-	-	-	3,7	-
Totaal	30,0	100,0	30,0	100,0	100,0	100,0
Klaver nagewas	3,0	-	3,0	-		

1)

Zie toelichting in de tekst

c. Veevastel.

Paarden.

Aangenomen is, dat al het werk op het typebedrijf met behulp van paarden wordt gedaan. Het aantal werkpaarden is op 4 gesteld.^{x)} De paarden werken gemiddeld \pm 1170 uur (zie bijlage IV-B).

x)

Door de Commissie van Advies werd opgemerkt, dat de Zeeuwsche boer doorgaans zijn eigen paarden fokt, zodat ook steeds op een dergelijk bedrijf een enter of twenter aanwezig is. Deze opfok werd niet in de berekeningen opgenomen, omdat omtrent de opfokkosten van een één-jarig paard geen gegevens ter beschikking stonden.

Bijlage I (3)

Rundvee.

De rundveestapel bestaat uit 5 melkkoeien benevens 2 stuks jongvee boven het jaar en 2 kalveren.

Verder is verondersteld, dat op stal 1 droogstaande koe wordt gemest.

Van de twee stuks jongvee vervangt een drachtige vaars de uitgevallen melkkoe, het andere dier wordt op 2-jarige leeftijd gemest. Beide stuks mestvee worden vóór de weideperiode afgezet.

Vervolgens is aangenomen, dat in het droge jaar 1947 één pink in de zomer werd opgeruimd, zodat er in de winter 1947/'48 één dier minder gemest werd.

Het verloop van de veestapel gedurende het jaar is dus als volgt:

Verloop rundveestapel gedurende het jaar.

Omschrijving	1 Juni	1 Sept.	1 Dec.	1 Mrt	Gemiddelde
Melkkoeien	5 (5)	5 (5)	5 (5)	5 (5)	5 (5)
Jongvee 1 - 2 jaar	2 (2)	2 (1)	1 (1)	2 (2)	1,75 (1,5)
Jongvee jonger dan 1 jaar	2 (2)	2 (2)	2 (2)	2 (2) ^{x)}	2 (2)
Mestvee { droogstaande koe { jongvee	-	-	1 (-)	1 { 1 { -	0,75 (0,3)
Totaal aantal dieren	9 (9)	9 (8)	9 (8)	11 (10)	9,5 (8,8)

() = aantallen 1947

x) = omstreeks 1 Maart geboren

Varkens.

In beide jaren wordt 1 varken voor huisslachting tot 200 kg levend gewicht gemest.

Vergelijking veestapel typebedrijf met die van enige L.E.I.-bedrijven.

Ter documentatie^{xv)} wordt de veestapel in de tabel op blz 24 vergeleken met de veestapel op enige L.E.I.-bedrijven in 1947 en 1948, met ongeveer 4 ha grasland. Tevens wordt het krachtvoerconsumptie en de omzet en aanwas van de veestapel vermeld. Van de 9 L.E.I.-bedrijven liggen er 5 in Westelijk Noord-Brabant, 1 op Noord-Beveland en 3 op de Zuidhollandse Eilanden.

d. Overige veronderstellingen betreffende het typebedrijf.

Werk door derden.

Het dorsen en het sproeien wordt door derden uitgevoerd. Bij het beoordelen van de werktuigeninventaris dient men hiermede rekening te houden.

xv)

Opgemerkt zij, dat de samenstelling van de veestapel en de bijkomende kosten en opbrengsten slechts ten dele gebaseerd zijn op de uitkomsten van de bedrijfsboekhoudingen. Aan de praktische cijfers van de veehouderij op de akkerbouwbedrijven werd tot op heden nog onvoldoende aandacht besteed, met het gevolg dat er dikwijls onnauwkeurigheden voorkwamen, die de uitkomsten van dit bedrijfsdeel twijfelachtig maakten.

Pootgoedvoorziening.

Veelal wordt het pootgoed, althans ten dele, op eigen bedrijf geteeld. Echter wordt eenvoudigheidshalve deze pootgoedteelt buiten beschouwing gelaten. Verondersteld is dat al het pootgoed wordt aangekocht (waarbij evenwel op de prijs een correctie is aangebracht: zie bijlage IV-E).

Wijze van oogsten.

Alle granen, koolzaad en blauwmaanzaad worden met de binder gemaaid. Erwtten worden met de hand geoogst. Vlas wordt met de hand getrokken. Aardappelen worden met de machine en suikerbieten met de hand gerooit.

Wijze van dorsen.

Gerst, koolzaad en blauwmaanzaad worden van het land gedorst. Tarwe, haver en erwtten dorst men uit de schuur.

Wijze van afleveren.

Eenvoudigheidshalve is verondersteld, dat alle aardappelen in de herfst worden afgeleverd, zodat de rentabiliteit van de winterbewaring buiten beschouwing is gelaten. Het vlas wordt ongerepeld verkocht. Van de gerst wordt 30% als brouwgerst afgeleverd, overeenkomstig het gemiddelde afleveringspercentage voor het gehele gebied.

De kosten van suikerbieten zijn berekend in schip of in de wagon.

Bestemming suikerbietenblad.

Verondersteld is, dat $2\frac{1}{2}$ ha wordt ingekuuld, $\frac{1}{2}$ ha vers wordt gevoerd, van 1 ha alleen de koppen worden geoogst, terwijl 1 ha wordt ondergeploegd.

Tenslotte zij er nog op gewezen, dat op het typebedrijf de zaaizaad- en pootgoedteelt voor de handel buiten beschouwing is gelaten.

Vergelijking van de veestapel van het typebedrijf
met die van 9 L.E.I.-bedrijven.

Omschrijving	Typebedrijf				Gemiddelde van 9 L.E.I.-bedrijven	
	1949 (voorcal- culatie)		1947 (naocal- culatie)		1948	1947
	ha		ha		ha	ha
<u>Oppervlakte voedergewassen</u>						
Grasland	4,0		4,0		4,8	5,1
Voederbieten	0,5		0,5		0,5	0,5
Klaver, lucerne	1,5		1,5		0,9	0,9
Totaal voedergewassen	6,0		6,0		6,2	6,5
<u>Gemiddelde veebezetting</u> ¹⁾						
Melkkoeien (100)	5,0		5,0		4,6	4,8
Jongvee 2 j en ouder (100)	-		-		0,2	} 3,8
Jongvee 1 - 2 jaar (40)	1,75		1,5		2,3	
beneden 1 jaar (20)	2,0		2,0		1,6	
Mestvee (100)	0,75		0,3		0,5	0,2
Werkpaarden (100)	4,0		4,0		3,6	4,3
Jonge paarden 1-3 jaar (70)	-		-		1,3	1,1
Veulens ouder dan 3 mnd (30)	-		-		0,6	0,7
Totaal aantal omgerekend	10,9		10,3		11,2	11,5
Aantal omgerekende dieren per ha voedergewas	1,8		1,7		1,8	1,8
	kg	gld	kg	gld	gld	gld
<u>Krachtvoeder</u>						
a. Rundvee: aangekocht	1000	250	1000	250	245	190
eigen bedrijf	1000	±200	1300	260	204	256
b. Paarden: aangekocht	-	-	200	50	25	57
eigen bedrijf	2800	497	3400	±600	422	664
Totaal a + b	4800	±950	5900	1160	896	1167
c. Varkens en ander vee						
aangekocht ²⁾	100	± 30	100	± 30	76	145
eigen bedrijf	600	±120	600	±120	349	358
<u>Aangekocht ruwvoeder</u>	3)		3)		193	192
	gld		gld		gld	gld
Omzet en aanwas rundvee	1000		740		1191	649

1) Tussen haakjes de factor, welke voor omrekening op melkvee gebruikt is.

2) Voor het varken is aangenomen, dat het met ± 100 kg kernvoeder, 600 kg gerst en 1000 kg voederaardappelen wordt gemest. De ondermelk, welke hier nog bijkomt (bijv. 100 l) wordt buiten beschouwing gelaten.

3) Daar het bedrijf ruim over ruwvoeder beschikt is verondersteld, dat geen ruwvoeder wordt aangekocht.

DOCUMENTATIE VAN DE OPBRENGSTEN, WELKE VOOR HET TYPEBEDRIJF
ZIJN AANGENOMEN.

a. De kwantitatieve opbrengsten.

Op grond van het beschikbare cijfermateriaal (zie § 3) zijn voor de verschillende landbouwgebieden in het Zuid-Westelijk-Zeeleigebied berekeningen opgesteld omtrent:

1. het opbrengstniveau van de L.E.I.-bedrijven
2. de gemiddelde opbrengsten van het gebied, op basis van de oogst-ramingen van de Directie van de Landbouw
3. de opbrengsten van het typebedrijf zijn gesteld op de opbrengsten van het gebiedsgemiddelde, vermeerderd met $\frac{1}{3}$ van het verschil tussen het opbrengstniveau van het gebiedsgemiddelde en het opbrengstniveau van de L.E.I.-bedrijven.

De resultaten van deze berekeningen treft men aan in de tabel op de volgende bladzijde.

Aan de hand van deze gegevens werden in verschillende gebieden voorbesprekingen gehouden. Het resultaat dezer besprekingen wordt eveneens in de tabel vermeld. In de meeste gevallen was men van oordeel, dat de L.E.I.-berekening voor de opbrengsten van het typebedrijf wat diende te worden verlaagd.

Momenteel verkeert men bij kostprijsberekeningen echter nog in de situatie, dat over de onderlinge verhouding van kostenniveau en opbrengstniveau te weinig bekend is.

Blijkens de ervaring is men geneigd t.a.v. de kosten voor een geheel gebied wel af te gaan op de kosten van de L.E.I.-bedrijven, terwijl men daarentegen de opbrengsten der L.E.I.-bedrijven niet representatief acht voor het betreffende gebied. Of dit juist is, kan niet beoordeeld worden, zolang de nodige gegevens nog ontbreken.

Wanneer men, ook los van het kostenniveau, alle opbrengstgegevens en ramingen met elkaar vergelijkt, moet men concluderen, dat omtrent het opbrengstniveau nog geen gefundeerde raming kan worden gegeven. Dientengevolge zijn de berekeningen uitgevoerd voor tweeërlei opbrengstniveau. Hiermede wordt beoogd de hoogte van de productiekosten aan te geven, alsmede de rentabiliteit van het typebedrijf te berekenen, zonder dat een concrete uitspraak omtrent de hoogte van de opbrengsten behoeft te worden gedaan.

De aangehouden opbrengsten zijn over het algemeen wat hoger dan de schattingen, welke het resultaat waren van de voorbesprekingen, speciaal ten aanzien van opbrengstenniveau A (zie tabel op blz. 26). Ze zijn echter aanmerkelijk lager dan het gemiddelde opbrengstniveau, dat voor de L.E.I.-bedrijven is vastgesteld. Een uitzondering hierop vormen evenwel de aardappelopbrengsten. Deze zijn met 28.000 en 27.000 kg veldgewas aanmerkelijk hoger dan de schattingen. Het komt ons namelijk voor, dat de gemiddelde opbrengst van bedrijven, waar de aardappelen gemiddeld (zie verder blz. 27)

Gebied	Wintertarwe				Zomergerst				Haver			
	Berekening L.E.I.		Aangehouden v. typebedr.		Berekening L.E.I.		Aangehouden v. typebedr.		Berekening L.E.I.		Aangehouden v. typebedr.	
	L.E.I.-bedr.	Type-bedr.	Resultaat voorbere-king	Opbr. niv. A	L.E.I.-bedr.	Type-bedr.	Opbr. niv. A	Opbr. niv. B	L.E.I.-bedr.	Type-bedr.	Opbr. niv. A	Opbr. niv. B
idholl. Eilanden	3750	3550	3400		3800	3600			3700	3500		
houwen-Duiveland Tholen	4100	3900	3800	3700	4200	4000	3600	3700	4100	3900	3600	3500
ord-Zuid-Beveland	4100	3900	3600		4200	4000			3900	3700	3600	
euwsch-Vlaanderen	3700	3450	3450		3700	3450			3600	3400	3400	
astel. Noordbrabant	3800	3600	3500		3800	3600			3900	3700	3700	
Gebied	Groene erwten				Consumptie Aard. (veldgewas)				Suikerbieten			
	Berekening L.E.I.		Aangehouden v. typebedr.		Berekening L.E.I.		Aangehouden v. typebedr.		Berekening L.E.I.		Aangehouden v. typebedr.	
	L.E.I.-bedr.	Type-bedr.	Resultaat voorbere-king	Opbr. niv. A	L.E.I.-bedr.	Type-bedr.	Opbr. niv. A	Opbr. niv. B	L.E.I.-bedr.	Type-bedr.	Opbr. niv. A	Opbr. niv. B
idholl. Eilanden	2700	2250	1000/ 3000		2750	26500			44000	43000		
houwen-Duiveland Tholen	-	-	-	2500	27000	26000	28000	27000	44000	44000	41000	40000
ord-Zuid-Beveland	2500	2350	2000		26500	25000			44000	44000	41000	
euwsch-Vlaanderen	2600	2450	2450		24000	23500			41000	40000	40000	
astel. Noordbrabant	2800	2700	2500		27000	26500			43500	41000	41000	

1) Opgave van het Instituut Voor Rationele Suikerproductie te Bergen op Zoom.

3x gespoten worden en waar B-waardig pootgoed wordt gebruikt, voor een ras als Bintje op 400 mud veldgewas kan worden gesteld.

Zoals uit de volgende tabel blijkt, is de gemiddelde opbrengstcoëfficiënt voor het aardappelsortiment van het gehele Zuid-Westelijk Zeekleigebied 103, tegen 105 van het ras Bintje en 100 van Eigenheimer. De opbrengstcoëfficiënten zijn afkomstig uit de rassenlijst, terwijl het sortiment ook gebaseerd is op de rassenstatistiek uit de rassenlijst.

Aardappelrassensortiment in het Zuid-Westelijk Zeekleigebied.

Omschrijving	Totale aardapp. oppervl.	Hiervan beteeld met:						
		Bintje	Eigenheimer	Bevelander	Alpha	Furore	Industrie	Overige rassen
Zuidhollandse eiland.(ha)	13200	1700	8500	300	1000	700	-	1000
Zeeuwse eilanden (ha)	12600	7500	1000	1400	1000	300	-	1400
Zeeuwsch-Vlaanderen (ha)	6200	4700	400	200	100	100	200	500
Westel.Nrd-Brabant (ha)	6100	2700	1300	700	500	300	100	500
Totaal (ha)	38100	16600	11200	2600	2600	1400	300	3400
Hiervan goedgekeurd (ha) (incl.heel Zuid-Holland en heel Noord-Brabant)	7800	5100	1600	100	300	200	-	500
Resteert v.consumptie (ha)	30300	11500	9600	2500	2300	1200	300	2900
Oppervl.per ras in % van de totale aard.oppervl.	100	38	32	8	8	3	1	10
Opbrengstcoëfficiënt	-	105	100	91	116	99	106	-
Gemidd.opbrengstcoëfficiënt	103	-	-	-	-	-	-	-

Uitgaande van een opbrengst van 400 mud voor Bintje bedraagt de gemiddelde opbrengst van het gehele sortiment $\frac{103}{105} \times 400 = 392 \text{ mud} = \pm 27500 \text{ kg}$. Als opbrengsten voor opbrengstniveau A en B zijn dientengevolge 28000 en 27000 kg aangehouden, waarvan voor oogst 1949 4000 kg uitvalt voor veevoeder; bij de nacalculatie 1947 is dit kwantum op 3000 kg gesteld.

In verband met de toegenomen sorteringseisen is de hoeveelheid uitval voor oogst 1949 hoger gesteld.

Als gemiddelden zullen bovengenoemde opbrengsten wat hoog zijn, doch voor het typebedrijf wordt aangenomen, dat de opbrengsten iets hoger zijn dan gemiddeld (Zie § 1, sub 2).

Er zij evenwel op gewezen, dat op de L.E.I.bedrijven over het algemeen lagere aardappelopbrengsten worden verantwoord dan boven zijn aangenomen. In de bij de L.E.I.-boekhoudingen geregistreerde hoeveelheden zijn echter verliezen bij voorjaars-aflevering verdisconteerd, terwijl de opbrengsten van consumptie- en pootaardappelen boekhoudkundig niet altijd

gescheiden konden worden gehouden.

De aardappelopbrengsten van voorgaande L.E.I. rapporten, getoetst aan het oordeel van de toenmalige Commissies van Advies wettigen ook niet de opbrengsten lager te stellen dan gemiddeld 27.500 kg veldgewas^x).

Hieronder worden de aangenomen opbrengsten gegeven (alsmede die van koolzaad, maanzaad en vlas) in vergelijking met de opbrengsten, welke voor de nacalculatie over 1947 zijn gebruikt. De opbrengstverhoudingen voor 1949 en 1947 zijn gebaseerd op de ramingen voor 1947 in vergelijking met de gemiddelde opbrengsten over de periode 1930/'39 van de verschillende landbouwgebieden, waarbij tevens de opbrengsten, welke over 1947 op de L.E.I. bedrijven werden verkregen, in aanmerking zijn genomen.

Opbrengsten typebedrijf
(in kg/ha per gemeten maat)

omschrijving	Opbr. Oogst 47 in % v. normaal	Voorcalculatie 1949				Nacalculatie 1947			
		Hoofdprod.		Stro/ korrel verh.	Bij- prod.	Hoofdprod.		Stro/ korrel verh.	Bij- prod.
		A	B			A	B		
Wintertarwe	75	3700	3600	1,2	4400	2800	2700	1,1	3000
Lomertarwe	-	-	-	-	-	2800	2700	1,0	2800
Lomergerst	100	3800	3700	0,8	3000	3800	3700	0,7	2600
Laver	90	3600	3500	0,9	3200	3300	3200	0,8	2600
Groene erwten ^{xx}	90	2500	2400	0,6	1500	2200	2100	0,6	1300
Koolzaad ^{xx}	-	2300	2200	-	-	-	-	-	-
Blauwmaanzaad	80	1100	1000	-	-	900	800	-	-
Vlas (ongerepeld)	88	7000	6500	-	-	6200	5700	-	-
Consumptie-aard.	90	24000 ¹⁾	23000 ¹⁾	-	4000	22000 ¹⁾	21000 ¹⁾	-	3000
Suikerbieten ⁴⁾	85	41000	40000	-	f. 60,- ²⁾	35000	34000	-	f. 100,- ³⁾

1) Leverbaar product: (herfstlevering)

2) Bemestingswaarde van het loof.

3) Rekening is gehouden met de veevoederwaarde wegens de krappe veevoeder-voorziening in 1947.

4) Het suikergehalte is voor 1949 op 17% en voor 1947 op 17½% gesteld.

^x) Enkele leden van de Commissie van Advies waren echter van mening, dat deze opbrengst te hoog was, waarbij zij zich aangesloten bij de opvatting van de bij de voorbesprekingen geraadpleegde personen.

^{xx}) De Commissie van Advies achtte zich niet bevoegd een uitspraak over de erwten en koolzaadopbrengst te doen.

b. De prijzen van de akkerbouwproducten.

In de berekeningen voor oogst 1949 en oogst 1947 zijn de volgende prijzen per 100/1000 kg aangehouden.

	1949	1947
<u>Hoofdproducten</u>		
Tarwe	f. 22,50	f. 20,-
Gerst	" 20,-	" 19,75
Haver	" 17,75	" 17,50
Erwten	" 30,-	" 26,-
Koolzaad	" 60,40	" 50,-
Blauwmaanzaad	" 80,-	" 90,-
Consumptie-aardappelen	" 6,50	" 7,40
Suikerbieten	" 37,-	" 34,70 (voorcalc. f.34,-)
Vlas (ongerepeld)	" 14,-	" 17,-
<u>Bijproducten</u>		
Graanstro	f. 12,-	f. 30,-
Vocraardappelen	" 3,-	" 3,-

In de prijs per 100 kg gerst is in beide jaren f 0,75 brouwgerstpremie opgenomen (30% van f.2,50 per 100 kg).

De prijs van blauwmaanzaad is overeenkomstig de voor oogst 1947 en oogst 1948 geldende marktprijzen. Voor consumptie-aardappelen is voor oogst 1947 de maximumprijs van f.7,40 per 100 kg (welke 14 November 1947 inging) aangehouden, terwijl voor oogst 1949 deze prijs op f.6,50 is gesteld. Voor suikerbieten bedraagt de prijs voor oogst 1949 f.37,- per 1000 kg bij een suikergehalte van 17%.^{x)}

Voor de nacalculatie van oogst 1947 werd bij een gemiddeld gehalte van 17,5% en een richtprijs van f.34,- een prijs per 1000 kg van $f.34,- + \frac{1}{2} \times f.1,40 = f.34,70$ aangehouden.

De vlasprijs is een moeilijk punt. De lage vlasprijzen (per Sept. '49) worden grotendeels veroorzaakt door afzetmoeilijkheden, doch deels ook, volgens inlichtingen van het Nederlands Vlasinstituut, door de grote oogst, waardoor o.m. de telers eerder geneigd zijn het product van de hand te doen. Daar bij de voorcalculatie wordt uitgegaan van genormaliseerde opbrengsten, dient men ook de prijzen in te calculeren, welke bij de genormaliseerde opbrengsten zouden zijn gemaakt. In verband hiermede is de marktprijs van ± 13 ct verhoogd tot 14 ct.

De prijs voor graanstro is in overleg met het Bedrijfschap voor Hooi en Stro, op grond van de huidige ontwikkeling van de stroprijs, gesteld op f.12,- per 1000 kg.

^{x)} Het gemiddelde suikergehalte volgens opgave van het Instituut Voor Rationale Suikerproductie over de jaren 1933 t/m 1947 (excl. 1944 en 1945) bedroeg 17,17%. De bieten in het Zuiden hebben gemiddeld een nog wat hoger gehalte dan het landsgemiddelde. In verband met de langere campagne oogst 1949, tengevolge van het grote bietenareaal, is het gemiddelde gehalte op 17% aangenomen.

Het erwtenstro wordt volledig in eigen bedrijf gevoederd en wordt derhalve in het totale rentabiliteitsoverzicht voor het gehele bedrijf niet opgenomen. Bij de kostprijsberekening voor erwten is het erwtenstro voor 1949 en 1947 resp. tegen f.30,- en f.50,- per 1000 kg gewaardeerd. Bij de kostprijsberekening van suikerbieten zijn de koppen en blad gewaardeerd tegen f.60,- per ha, welk bedrag is aangehouden voor de bemestingswaarde.

c. De opbrengst van de veestapel.

Melk.

Op grond van een mededeling van de Rijkszuivelconsulent voor Zeeland kan de gemiddelde melkproductie voor het gehele Zuidwestelijk Zeekleigebied per koe worden gesteld op 3800 kg. Voor oogst 1947 was deze 15% lager of wel 3250 kg.

Als melkprijs voor 1949 is 18 ct en voor 1947 17 ct aangehouden. De geldelijke melkopbrengst is verminderd met de waarde van 1000 l volle melk en 2000 l ondermelk, benodigd voor de opfok van de beide kalveren.

Omzet en aanwas op rundvee.

De uitstoot van de rundveestapel is in beide jaren als volgt berekend:

	<u>1949</u>		<u>1947</u>
1 vette koe 600 kg á f.0,98 =	f. 590,-	1 vette koe	f. 590,-
1 vette vaars (+ 2 jaar) 500 kg á f.0,98 =	f. 490,-	1 pink	f. 225,-
2 nuchtere kalveren	f. 30,-	2 nuchtere kalveren	f. 30,-
Totaal	<u>f.1110,-</u>		<u>f. 845,-</u>

Hierop dient men de verzekering tegen risico van sterfte en andere ongelukken in mindering te brengen. Volgens het L.E.I. rapport no 14:

"Onderzoek naar de kostprijs van rundvees in 1942" was de verzekeringspremie 1,8% bij 80% vergoeding of 2½% bij 100% vergoeding.

De gemiddelde waarde van de veestapel is als volgt:

<u>Per 1 Mei 1949.</u>		<u>Per 1 Dec. 1949.</u>	
5 melkkoeien á f.725,- =	f.3625,-	4 melkkoeien á f.725,-	= f2900,-
		1 drachtige vaars á f.475,-	= f.475,-
2 pinken á f.325,-	= f. 650,-	2 pinken á f.225,-	= f 450,-
2 kalveren á f. 50,-	= f. 100,-	2 stuks mestvee (zie boven)	= f1000,-
Totaal	<u>f.4375,-</u>	Totaal	<u>f.4825,-</u>

De gemiddelde waarde bedraagt dus f.4600,-.

Hiervan volgt 2½% : f.104,-.

De post aanwas en omzet dient dus gesteld te worden op f.1110,- minus f.104,- = f.1006,-. Afgerond op f.1000,-. Op 9 bedrijven vnl. in Westelijk Noord-Brabant en de Zuidhollandse Eilanden met ongeveer 4 ha grasland is de aanwas over 1948/49 op f.1191,- becijferd. (zie bijlage I blz. 24)

Over oogst 1947 was op 9 dezer bedrijven de aanwas slechts f.649,-.
In de rentabiliteitsberekening over 1947 is deze post op f.845,- (zie boven)
minus f.104,- = f.740,- gesteld.

Huisslachtingsvarken.

Aangenomen is, dat het varken op een levend gewicht van 200 kg
geslacht wordt. Hierbij vertegenwoordigt het een geldswaarde (tegen f.1,75
per kg geslacht gewicht) van f.280,-. Voor de calculaties van 1947 is de gelds-
waarde berekend op f.315,- (tegen f.1,95 per kg geslacht gewicht).
Voor de aanschaf van de biggen zijn deze bedragen voor 1949 en 1947 met
resp. f.55,- en f.40,- verminderd.

SPECIFICATIE VAN DE ARBEIDSTIJDEN.

Bij het opstellen van de arbeidstijden, welke voor de verschillende gewassen nodig zijn, is bij iedere werkzaamheid nagegaan, welke gegevens hierover van de L.E.I.-bedrijven beschikbaar zijn.^{x)}

Bij ieder gewas zijn de arbeidstijden met de beschikbare arbeidsnotitiegegevens gedocumenteerd. Hoewel de documentatie bij verschillende gewassen minder volledig is, zijn de gegevens zo goed mogelijk met elkaar in verband gebracht.

Voor de gevallen, dat geen gedetailleerde arbeidsnotitiegegevens beschikbaar zijn, zijn ze zo goed mogelijk geschat. Dit is doorgegaan geschied in overleg met bedrijfseconomische assistenten van de Landbouwwoorlichtingsdienst in het Zuidwestelijk Zeekleigebied. In het bijzonder dienen hier gegevens voor oogsten en bewaren en afleveren van aardappelen te worden genoemd. Bij dit gewas worden de uren gewoonlijk niet voldoende gespecificeerd t.a.v. de kosten van bewaring van een gedeelte van de oogst gedurende de winter, terwijl de scheiding tussen de arbeidstijden, besteed aan poot- en consumptie-aardappelen, veelal onvoldoende wordt doorgevoerd. De arbeidstijden van koolzaad, blauwmaanzaad en rode klaver zijn vrijwel geheel door schatting vastgesteld.

Het aantal uren, dat voor het afleveren van suikerbieten moet worden aangenomen, bleek moeilijk vast te stellen, gezien de grote variatie, welke de afleveringstijden vertonen. De wijze waarop wordt afgeleverd loopt van geval tot geval uiteen.

Verder is op verschillende punten het boekje: "Cijfers en feiten betreffende kostprijsberekeningen in den Landbouw" door Joh. C. Gehrels, Landbouwer in de Grote IJpolder, geraadpleegd.

Ten aanzien van de indirecte uren voor een bepaald jaar zij erop gewezen dat de uren voor grondbewerking betrekking hebben op de uren in de voorafgaande herfst, terwijl de "overige indirecte uren" gelden voor het boekjaar, waarin de oogst valt^{xx)}. De "overige indirecte uren" voor oogst 1947 hebben dus betrekking op het boekjaar 1947/'48, waarin een zachte winter viel. Hierdoor komt het, dat zij hoger zijn dan voor oogst 1949. Er zijn enige uren in opgenomen voor het inhalen van achterstand, ontstaan door de strenge winter 1946/'47.

x)

Door de Commissie van Advies is opgemerkt, dat de werkwijze op het typebedrijf kan afwijken van die op de doorgaans wat grotere L.E.I.-bedrijven, bijv. doordat voor het binnenhalen van de oogst veelal geen extra arbeidskrachten worden aangetrokken. Ook wordt op de kleinere bedrijven in vele gevallen een kleinere dorsmachine gebruikt, wanneer uit de schuur wordt gedorst.

Er is evenwel van afgezien een dergelijke verfijning van de arbeidsnotitiegegevens, welke een speciale studie vereist, reeds in dit rapport te verwerken.

xx)

Voor het bedrijfspensioenfonds worden de "overige indirecte uren" ten laste van oogst 1949 geacht te zijn verricht vóór 1 Mei 1949.

DOCUMENTATIE INDIRECTE UREN

Omschrijving	Noord en Zuid-Beveland				Zeeuwsch-Vlaanderen			
	Schouwen-Duiveland		Oogst 1947		Oogst 1948		Oogst 1949	
	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.
Grondbewerking	(1936/37)	(1946/47)	(1947/48)	(1948/49)	(1946/47)	(1947/48)	(1948/49)	(1948/49)
Alle bedrijven	-	11 30 55 1,1	10 32 47 4,2	8 26 37 6,2	9 35 74 1,3	11 35 80 1,0	5 31 67 1,7	2
Alleen paardebedrijven	9 33 69	8 32 60	5 30 59	3 28 60	10 36 79 0,2	10 36 85 0,2	4 35 79	-
Overige indirecte uren	(1937/38)	(1947/48)	(1948/49)		(1947/48)	(1948/49)		
Drooghouden	9 27 2	11 13	8 1	-	9 13	5 7	-	
Drainage	"	" 10	2	-	" 6	" 2	-	
Bemesting	" 18 11	" 13	11 4 0,3	-	" 8	" 6	-	
Onderhoud	" 26 4	" 14	22 2 0,1	-	" 18	" 31	-	
Totaal overige ind.uren	9 71 17	11 50 10	10 43 7 0,4		9 45 6 0,1	5 46	-	
Totaal Generaal	104 86	82 70	73 66 0,4		81 85 0,3	82 90 0,2		
(Alleen paardebedrijven)								

Omschrijving	Westelijk Noordbrabant				Zuid-Hollandse Eilanden			
	1943 t/m 1945		Oogst 1946		Oogst 1947		Oogst 1948	
	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.	waarn. m.u. p.u.
Grondbewerking	(1943/44)	(1945/46)	(1946/47)	(1947/48)	(1946/47)	(1947/48)	(1948/49)	(1948/49)
Alle bedrijven	-	11 42 85 0,2	11 37 75 1,0	10 36 67 1,4	-	-	18 28 55 2,9	3
Alleen paardebedrijven	28 40 83	10 44 92	6 47 97	4 52 102	14 30 68 0,2	8 39 93	-	-
Overige indirecte uren	(1946/47)	(1947/48)						
Drooghouden	"	11 8	11 22	-	1 1	1 1	-	
Drainage	"	"	" 13	-	"	"	-	
Bemesting	"	" 8	" 11	-	"	"	-	
Onderhoud	"	" 15	" 16	-	"	"	-	
Totaal overige ind.uren	28 155 8	11 31 6 0,1	11 62 6	-	1 1	1 1	-	
Totaal Generaal	155 91	75 98	109 103	-	1 1	1 1	-	
(Alleen paardebedrijven)								

L.E.I.

611

INDIRECTE UREN.

Grondbewerking (uitsluitend paardentractie)	m.u.	p.u.
Zeeuwse eilanden (niet geïnundeerd, gemiddeld)	30 à 33	60 à 70
Zeeuwsch-Vlaanderen (gemiddeld)	35	80
Westelijk Noordbrabant (gemiddeld)	45	95
Zuidholl. eilanden (gemiddeld)	± 35	± 80

Omschrijving	Voorcalculatie 1949		Nacalculatie 1947	
	m.u.	p.u.	m.u.	p.u.
Grondbewerking	35	80	35	80
<u>Overige indirecte uren</u>				
Brooghouden	10	1	13	1
Drainage	5	-	10	1
Bemesting	10	6	10	6
Onderhoud (door eigen personeel)	20	2	16	2
Totaal overige ind.uren	45	9	49	10
TOTAAL INDIRECTE UREN	80	89	84	90

DOCUMENTATIE DIRECTE UREN WINTERTARWE

ZAAIEN (incl. vóór en naeggen)

Gebied:	1936		1937		1946			1947			1948		
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	tu	mu	pu	tu	mu	pu	tu
Schouwen-Duiveland	11	15	11	15	10	16	-	12	17	0,5	.	.	.
N. en Z. Beveland	-	-	-	-	11	20	-	15	21	0,6	.	.	.
Zeeuwsch-Vlaanderen	-	-	-	-	.	.	.	15	25	0,4	11	22	-
Westelijk N. Brabant	-	-	-	-	13	19	-	10	14	-	.	.	.

VERPLEGEN (N strooien, machinaal verplegen, handwieden)

Gebied:	1936		1937		1946			1947			1948		
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	tu	mu	pu	tu	mu	pu	tu
Schouwen-Duiveland	67	.	67	4	27	3	-	41	6	-	.	.	.
N. en Z. Beveland	-	-	-	-	26	6	0,1	60	4	0,2	.	.	.
Zeeuwsch-Vlaanderen	-	-	-	-	-	-	-	52	7	-	39	6	-
Westelijk N. Brabant	-	-	-	-	53	5	-	.	.	.	35	5	.
Zuid-Holl. Eilanden	-	-	-	-	18	4	-
IJpolders	-	-	-	-	38	7	-
Haarlemmermeer	-	-	-	-	35	6	-	71	7	.	15	5	-
Zoetermeer e.o.	-	-	-	-	47	7	-

OOGSTEN.

Omschrijving	Schouwen-Duiveland							Beveland en Zeeuwsch-Vlaanderen		
	1936		1937		1946			1946		
	(17 waarn.)		(9 waarn.)		(15 waarn.)			(6 waarn.)		
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	tu	mu	pu	tu
Snijden	14	-	12	-	8	-	-	3	-	-
Maaien	8	11	6	11	6	6	1,2	7	14	-
Hokken	16	1	11	-	18	-	-	12	1	-
Inhalen	27	17	25	17	24	13	0,4	24	14	-
Totaal oogsten	65	29	54	28	56	19	1,6	46	29	-

DORSEN, BEWAREN EN AFLEVEREN.

Gebied:	1946			1947			1948		
	Dorsen		Bewaren en afleveren	Dorsen		Bewaren en afleveren	Dorsen		Bewaren en afleveren
	mu	mu	pu	mu	mu	pu	mu	mu	pu
Schouwen-Duiveland	29	6	5	22	5	2	.	.	.
Noord- en Zuid-Beveland	.	.	.	21	6	3	.	.	.
Zeeuwsch-Vlaanderen	.	.	.	24	4	2	.	.	.
Westelijk Noord-Brabant	37	2	1	.	.	.	27	6	5

N.B. De uren voor dorsen zijn niet volledig betrouwbaar, daar de gevallen, dat van het veld gedorst is niet steeds volledig konden worden afgesplitst.

W I N T E R T A R W E
(Uit de schuur gedorst)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949	
	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>		
Grondbewerking	35	80
Overige indirecte uren	45	9
<u>Directe uren:</u>		
<u>Zaaien</u>		
Voorbehandeling zaaizaad	1	-
Vooreggen (1 m, 2 p, 4 u, $\frac{1}{2}$ x)	2	4
Zaaien ($1\frac{1}{2}$ m, 2 p, 3 u)	5	6
Naeggen (1 m, 2 p, 4 u)	4	8
Zaaien totaal	12	18
<u>Risico overzaaien</u> (eens in 7 jaar)	2	3
<u>Verplegen</u>		
Totaal	40	6
<u>Oogsten</u>		
Kanten zichten	8	-
Maaien ($1\frac{1}{2}$ m, 3 p, $4\frac{1}{2}$ u)	7	14
Hokken (Duitse)	12	-
Omhokken, herstellen	5	-
Inhalen	28	16
Oogsten totaal	60	30
<u>Dorsen</u>		
Eigen personeel (incl. opruimen)	30	-
<u>Bewaren en afleveren</u>	6	3
TOTAAL GENERAAL	230 ¹⁾	149
Idem nacalculatie 1947	223 ¹⁾	143

1) Excl. personeel loondorser + 15 mu.

Z O M E R T A R W E
(Uit de schuur gedorst)
(Ten behoeve van nacalculatie 1947)

Omschrijving	Nacalculatie 1947	
	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>		
Grondbewerking	35	80
Overige indirecte uren	49	10
<u>Directe uren:</u>		
zaaien wintertarwe	12	18
Overzaaien wintertarwe 1)	12	17
Verplegen	35	5
<u>Oogsten</u>	48	26
<u>Dorsen uit de schuur</u>	24	-
<u>Bewaren en afleveren</u>	5	2
TOTAAL GENERAAL	220	158

1) Overzaaien wintertarwe:

Eggen	4 mu	8 pu
Voorbehandeling zaaizaad	1 "	- "
Zaaien	5 "	7 "
Na-eggen	2 "	2 "
	12 mu	17 pu

N.B. Bij de nacalculatie van 1947 is aangenomen dat 2 ha wintertarwe uitvroor en hiervoor zomertarwe is ingezaaid.

DOCUMENTATIE DIRECTE UREN ZOMERGERST

ZAAIEN (incl. zaaiklaar maken en na-eggen)

Omschrijving	1936		1937		1946			1947			1948		
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	tu	mu	pu	tu	mu	pu	tu
Schouwen Duiveland	19	28	15	26	11	14	0,4	10	11	0,9	12	15	1,5
Noord-Zuid-Beveland	-	-	-	-	16	22	0,6	13	19	0,3			
Zeeuwsch-Vlaanderen	-	-	-	-	14	25	-	12	20	0,5			
Westelijk Noord-Brabant	-	-	-	-	15	20	0,2	17	25	-	14	20	-

VERPLEGEN (N-strooien, machinaal verplegen, handwieden)

Omschrijving	1936		1937		1946			1947			1948		
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	tu	mu	pu	tu	mu	pu	tu
Schouwen-Duiveland	48	-	40	4	17	1	-	11	2	-	.	.	.
Noord-Zuid-Beveland	-	-	-	-	32	4	0,4	24	6	0,2	24	4	0,3
Zeeuwsch-Vlaanderen	-	-	-	-	23	5	-	30	5	-	25	5	-
Westelijk Noord-Brabant	-	-	-	-	51	4	-	49	4	-	32	5	-
Zuid-Hollandse Eilanden	-	-	-	-	22	4	-
Haarlemmermeer	-	-	-	-	-	-	-	22	3	-	7 ¹⁾	2 ¹⁾	-
Zoetemeer e.o.	-	-	-	-	37	6	-	.	.	.	-	-	-

OOGSTEN

Omschrijving	Schouwen-Duiveland							Zeeuwisch-Vlaanderen			Zeeuwse Eilanden		
	1936		1937		1946			1946			1948		
	(17 waarn.)		(9 waarn.)		(17 waarn.)			(17 waarn.)			(17 waarn.)		
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	tu	mu	pu	tu	mu	pu	tu
Snijden	58	-	14	-	7	-	-	3	-	-	11	-	-
Maaien	11	8	6	10	8 ²⁾	12 ²⁾	-	7	15	-	7	11	-
Hokken	22	1	10	-	13	-	-	14	-	-	11	-	-
Inhalen	37	19	29	14	26	12	0,3	23	15	-	25	13	1,0
Totaal	128	28	59	24	54	24	0,3	47	30	-	54	24	1,0

1) 2 waarnemingen.

2) Uitsluitend met paarden (7 waarn.)

Z O M E R G E R S T
(Van het land gedorst)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949	
	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>		
Grondbewerking	35	80
Overige indirecte uren	45	9
<u>Directe uren:</u>		
Zaaien		
Voorbehandeling zaaizaad	1	-
Klaarmaken zaai-bed { 1e maal eggen 1 m, 2 p, 5 u }	5	10
{ 2e " " 1 m, 2 p, 3 u }	3	6
Zaaien (1½ m, 2 p, 2½ u)	4	5
Na-eggen (1 m, 2 p, 2 u)	2	4
Zaaien totaal	15	25
<u>Verplegen</u>		
Totaal	30	5
<u>Oogsten en dorsen van het land</u>		
Kanten zichten	10	-
Maaien (1½ m, 3 p, 4 u)	7	12
Hokken (gewone)	10	-
Omhokken	3	-
Dorsen van het land (eigen personeel 8 m, 4 p, 4 u)	32	16
Opruimen dorsplaats	2	-
Bewaren en afleveren	10	6
Oogsten totaal	74	34
TOTAAL GENERAAL	199 ¹⁾	153
Idem nacalculatie 1947	193 ¹⁾	152

1) Inclusief personeel loondorser (+ 15 mu)

DOCUMENTATIE ARBEIDSUREN VAN HAVER

VERPLEGEN (N-strooien, machinaal verplegen, wieden)

Gebied	waarn.	mu	pu	tu	Gebied	waarn.	mu	pu	tu
Schouwen-Duiveld (1937)	7	50	3	-	Beveland '47	11	25	6	-
Haarlemmermeer (1946)	8	47	4	0,3	Z. Vlaanderen '47	6	23	5	-
N. Noord-Brabant (1946)	9	40	3	-	W.N. Brabant '47	9	41	3	-
Z. Vlaanderen (1946)	9	21	4	-	W.N. Brabant '48	6	47	6	-
Beveland (1946)	7	20	3	-	Z. Vlaanderen '48	10	32	5	-
Z. Holl. eilanden (1946)	17	17	2	-	Haarl. meer '48	6	44	4	-

OOGSTEN

Omschrijving	Schouwen-Duiveland (1937) (7 waarn.)		Zeeuwsch-Vlaanderen (1946) (10 waarn.)		
	mu	pu	mu	pu	
Snijden	34	-	3	-	Zie ook bij tarwe en gerst
Maaien	8	14	7	15	
Hokken	24	-	14	-	
Inhalen	21	15	23	15	
Oogsten totaal	87	29	47	30	

DOCUMENTATIE ARBEIDSUREN ERWTEN.

ZAAIEN

Gebied	Aant. waarn.	mu	pu	tu	Gebied	Aant. waarn.	mu	pu	tu
Schouwen-Duivel. (1936)	13	20	32	-	Z. Vlaanderen (1947)	8	12	20	0,7
Schouwen-Duivel. (1937)	8	20	33	-	W.N. Brabant (1948)	4	14	22	-
N. Brabant (1946)	9	15	21	0,1	Z. Vlaanderen (1948)	9	14	22	1,2
Beveland (1947)	5	13	19	-					

VERPLEGEN

Gebied	Aant. waarn.	mu	pu	tu	Gebied	Aant. waarn.	mu	pu	tu
Schouwen-Duivel. (1936)	13	151	3	-	Z. Vlaanderen (1947)	8	53	5	-
Schouwen-Duivel. (1937)	8	172	6	-	West N. Brabant (1948)	4	182	9	-
N. Brabant (1946)	9	109	6	-	Z. Vlaanderen (1948)	9	77	6	-
Holl. eilanden (1946)	10	110	5	-	Haarl. meer (1948)	6	101	8	-
Beveland (1947)	5	52	7	0,5					

OOGSTEN

Omschrijving	Schouwen-Duiveland				Zeeuwsch-Vlaanderen	
	1936 (13 waarn.)		1937 (8 waarn.)		1946 (5 waarn.)	
	mu	pu	mu	pu	mu	pu
Zichten	42	-	46	-	}	64
Ruiteren	31	2	24	4		
Inhalen	28	17	21	15		
Totaal	101	19	91	19	90	25

H A V E R
(Uit de schuur gedorst)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949	
	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>		
Grondbewerking	35	80
Overige indirecte uren	45	9
<u>Directe uren:</u>		
<u>Zaaien</u> Totaal (zie gerst)	15	25
<u>Verplegen</u> Totaal (zie documentatie)	35	5
<u>Oogsten</u>		
Kanten zichten	10	-
Maaien	8	14
Hokken (gewone)	10	-
Omhokken	5	-
Inhalen	26	15
Oogsten totaal	59	29
<u>Dorsen</u>		
Arbeid bij dorsmachine (eigen pers.)	28	-
<u>Bewaren en afleveren</u> Totaal	4	2
TOTAAL GENERAAL	221	150
Idem nacalculatie 1947	213	148

Bijlage III - F

E R W T E N
(Uit de schuur gedorst)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949		
	Accoord- loop gld.	mu	pu
<u>Indirecte uren</u>			
Grondbewerking	-	35	80
Overige indirecte uren	-	45	9
<u>Directe uren</u>			
<u>Zaaien</u> (zie documentatie)	-	15	24
<u>Verplegen</u> (totaal (zie documentatie)	-	100	9
<u>Oogsten</u>			
Pikken	40,-		
Keren en ruiteren (6 m, 4 u)	-	24	-
Ruitervervoer (2 m, 2 p, 2 u)	-	4	4
Inhalen	-	20	12
Oogsten totaal	40,-	48	16
<u>Dorsen</u>			
Arbeid bij dorsmachine (eigen personeel)		25	-
<u>Bewaren en afleveren</u> Totaal		3	2
TOTAAL GENERAAL	40,-	271	140
Idem nacalculatie 1947	40,-	232 ¹⁾	139

1) De uren voor 1947 zijn lager door minder verpleging.

N.B. In het aantal arbeidsuren voor dorsen is het aantal uren van het personeel van de loondorser niet begrepen.

K O O L Z A A D
(Van het veld gedorst)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949	
	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>		
Grondbewerking	35	80
Overige indirecte uren	45	9
<u>Directe uren:</u>		
<u>Zaaien</u>	15	25
Risico overzaaien (zomergraan eens in 4 jaar) ²⁾	3	4
Zaaien totaal	18	29
<u>Verplegen</u>		
N-strooien	7	2
Overige verpleging incl. stuiven	43	10
Verplegen totaal	50	12
<u>Oogsten en dorsen</u>		
Kanten zichten	20	-
Maaien (1 ² / ₃ m, 3 p, 6 u)	10	18
Hokken	10	-
<u>Dorsen van het land (eigen personeel (8 m, 3 p, 4 u)</u>	32	12
Opruimen dorsplaats	2	-
Bewaren en afleveren	4	2
TOTAAL GENERAAL	226 ¹⁾	162

DOCUMENTATIE UREN KOOLZAAD

ZAAIEN

Zeeuwsch-Vlaanderen (4 waarn.) 1948 : 16 mu en 34 pu.

Haarlemmermeer (2 waarn.) 1948 : 12 " en 16 "

VERPLEGEN

Zeeuwsch-Vlaanderen (6 waarn.) 1948 : 13 mu en 8 pu

Haarlemmermeer (2 waarn.) 1948 : 50 mu en 11 pu

1) Exclusief uren personeel loondorser.

2) 25% van 12 mu en 17 pu (Bijlage III-C).

B L A U W M A A N Z A A D
(Dorsen van het land)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949	
	mu	pu
<u>Indirecte uren</u>		
Grondbewerking	35	80
Overige indirecte uren	45	9
<u>Directe uren</u>		
Zaaien (totaal, als bij vlas)	19	30
<u>Verplegen (totaal), schatting</u>	60	10
<u>Oogsten</u>		
Kanten zichten	8	-
Maaien ($1\frac{1}{2}$ m, 3 p, $4\frac{1}{2}$ u)	7	14
Hokken enz.	10	-
<u>Dorsen van het land</u>		
Eigen personeel (8 m, 3 p, 3 u)	24	10
Opruimen dorsplaats	2	-
Bewaren en afleveren	4	2
TOTAAL GENERAAL	214 ¹⁾	155
Idem nacalculatie '47	214 ¹⁾	155

1) Exclusief uren personeel loondorser.

V L A S
(In klamp gezet en afgeleverd op auto)

Omschrijving	Voorrekening 1949		
	Accoord- loon geld	mu	pu
<u>Indirecte uren</u>			
Grondbewerking	-	35	80
Overige indirecte uren	-	45	9
<u>Zaaien (totaal)</u>	-	19	29
<u>Verplegen (totaal)</u>	-	70	1
<u>Oogsten</u>			
Trekken en binden met de hand) Hokken Schelven	f. 176,-	-	-
Bundelen	f. 8,-	-	-
In klamp zetten	-	22	10
Afdekken klamp	f. 10,-	-	-
Oogsten totaal	f. 194,-	22	10
Afleveren op auto (eigen personeel, 2 m, 3 u)	-	6	-
TOTAAL GENERAAL	f. 194,-	197	129
Idem narekening 1947	f. 192,-	200	130

DOCUMENTATIE ARBEIDSUREN VLAS

ZAAIEN (incl. voor- en nabewerking)

Gebied	waar- nem.	mu	pu	tu	Gebied	waar- nem.	mu	pu	tu
Schouwen-Duiveland (1936)	13	23	37	-	Haarlem-				
Schouwen-Duiveland (1937)	8	21	38	-	mermeer(1948)	3	17	29	-
West Nrd-Brabant (1946)	9	17	25	0,2	Haarlem-				
Beveland en Zeeuwsch-					mermeer(1947)	4	17	1	2
Vlaanderen (1947)	5	18	28	-	W.N.Bra-				
					bant (1948)	4	17	21	-
VERPLEGEN									
Schouwen-Duiveland (1936)	13	85	-	-	Haarlem-				
Schouwen-Duiveland (1937)	8	88	1	-	mermeer(1947)	4	52	1	-
W.Noord-Brabant (1946)	6	90	3	-	Beveland en				
					Z.Vlaanderen				
					(1947)	5	40	-	-
					W.N.Bra-				
					bant (1948)	4	92	1	-

DOCUMENTATIE ARBEIDSUREN AARDAPPELEN

Bijlage III - J

POOTKLAARMAKEN

Gebied	Uitsluitend met paarden		
	mu	pu	Aantal waarn.
Zeeuwsch-Vlaanderen (1946)	9	16	9
Zeeland (1946)	7	21	5
Zeeuwse Eilanden (1948)	9	18	10
Zuidhollandse Eilanden (1948)	9	21	9

De tijdsduur varieert van
1 m, 2 p, 6 u
tot 1 m, 3 p, 10 u

POTEN MET EENRIJER (half automatisch)

Gebied	mu	pu	Aantal waarn.
Zeeuwse Eilanden (1948)	22	14½	4
Zuidhollandse Eilanden (1948)	25	14	9
Westelijk Noord-Brabant (1948)	28	14	8

VERPLEGEN (excl. selecteren)

Gebied	mu	pu	Aantal waarn.
Zeeuwsch-Vlaanderen (1946)	72	20	9
Westel.N.Brabant (1943 t/m 1945)	91	18	29
Zeeland	65	12	5
Westel.N.Brabant (1946)	96	22	11
Haarlemmermeer (1946)	72	14	8
Westel.N.Brabant (1947)	58	18	8
Haarlemmermeer (1947)	52	16	7
Zeeuwsch-Vlaanderen (1948)	84	30	7
Haarlemmermeer (1948)	102	24	5

RAPEN ACHTER MACHINE IN ACCOORD (incl. narapen en ongesorteerd)

Gebied	oogst 1949	oogst 1947
Zeeland	f. 134,-	f. 140,-
W. N. Brabant	" 142,-	" 146,-
Zuidholl.eilanden (400 mud à 62 ct - 25%)	" 186,-	(350 mud à 70 ct - 25%) " 184,-
Gemiddelde (gewogen naar de aard. oppervl. in de verschillende gebieden = 3 : 1 : 2)	f. 153,-	f. 155,-

CONSUMPTIE - AARDAPPELEN

(Aflevering in de herfst in schip)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949		
	Accoord- loon gld	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>			
Grondbewerking	-	35	80
Overige ind. uren	-	45	9
<u>Directe uren:</u>			
<u>Poten</u>			
Pootklaarmaken (zie documentatie)	-	9	21
Aanvoer pootgoed	-	3	1
Poten met 1 rijer (zie documentatie)	-	25	14
Poten totaal	-	37	36
<u>Verplegen (zie documentatie)</u>			
Stikstof strooien	-	6	1
3 x aanaarden (1 m, 1 p, 3 $\frac{1}{2}$ u)	-	11	11
2 x eggen (1 m, 1 p, 2 u)	-	4	4
2 x mach. wieden (2 m, 1 p, 3 u)	-	12	6
Met de hand wieden	-	40	-
Totaal (excl. sproeien)	-	73	22
<u>Rooien met machine</u>			
Uitrijden (1 m, 2 p, 12 u)	-	12	24
Rapen in zakken (zie documentatie)	f. 153,-	-	-
Naar kuilrijden (1 m, 2 p, 12 u)	-	12	24
Lossen, kuil opwerken, aanbrengen	-	24	-
zomerdek (2 m, 12 u)	-	4	3
Loof opruimen	-	4	8
Naeggen (1 m, 2 p, 4 u)	-	4	-
Totaal oogsten	f. 153,-	56	59
<u>Sorteren, bewaren en afleveren</u>			
Sorteren incl. op wagen zetten (4 m, 25 u)	-	100	-
Afleveren: 8 vrachten à 1 $\frac{1}{2}$ u	-	12	24
Kuil opruimen (herfstkuil)	-	8	6
TOTAAL GENERAAL	f. 153,-	366	236
Idem nacalculatie 1947	f. 155,-	348	235

DOCUMENTATIE ARBEIDSUREN SUIKERBIETEN

ZAAIEN

Specificatie	Schouwen-Duiveland		Zeeland		Zeeland		Zaaien totaal			
	1936		1937		1946					
	mu	pu	mu	pu	mu	pu	Gebied	mu	pu	tu
Zaaiklaar maken	18	35	16	31	12	24	Westel.N.Brab.(1946)	18	24	-
Zaaien	5	3	6	4	4	3	" " " (1947)	17	23	0,1
Ineggen	3	3	3	4	1	2	" " " (1948)	18	25	-
Rollen	2	2	2	2	.	.	Zeeland (1947)	15	21	0,1
Totaal	28	43	27	41	17	29	Zeeuwsch-Vlaand.(1947)	15	24	0,6
							" " (1948)	21	35	0,9

ONDERHOUD IN ACCOORD

1949

1947

Zuidholl. eilanden
(incl. f.5,- premie)

f. 160,-

f. 159,-

Zeeland

" 148,-

" 146,-

Westel. N.Brabant
(incl. f.8,- premie)

" 155,-

" 160,-

Gemiddelde (gewogen naar de oppervlak-
te suikerbieten in de verschillende
gebieden = 1 : 2 : 1)

f. 153,-

f. 153,-

ROOIEN IN ACCOORD

Zuidholl. eilanden

f. 152,-

f. 152,-

Zeeland

" 157,-

" 155,-

Westel. N.Brabant

" 162,-

" 175,-

Gemiddelde (gewogen naar de oppervlak-
te suikerbieten in de verschillende
gebieden = 1 : 2 : 1)

f. 157,-

f. 159,-

S U I K E R B I E T E N

(Afgeleverd in schip)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949		
	accoordl. gld	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>			
Grondbewerking	-	35	80
Overige indirecte uren	-	45	9
<u>Directe uren:</u>			
Zaaien (zie documentatie)			
Zaaiklaarmaken		12	24
Zaaien (2 m, 1 p, 2½ u.)	-	5	3
Nabewerking	-	5	5
Zaaien totaal	-	22	32
Risico overzaaien (15%)	-	3	5
<u>Verplegen</u>			
Stikstof strooien	-	5	1
3 x schoffelen (2 m, 1 p, 3 u)	-	18	9
Onderhoud (opeenzetten en 2 x wieden in accoord)	f.153,-	-	-
<u>Oogsten en afleveren</u>			
Met de hand in accoord	f.157,-	-	-
Afleveren (in schip of in de hoop op de wal) 1)	-	60	65
TOTAAL GENERAAL	f.310,-	188	201
Idem nacalculatie 1947	f.312,-	172	186

EXTRA UREN VOOR VERWERKING BIJPRODUCTEN

Verzamelen en inkuilen bieten- loof (3/5 ha) ²⁾	-	30	22
<u>Alleen koppen verzamelen (1/5 ha)</u> ³⁾			
Koppen hakken in accoord	f. 5,-	-	-
Vervoer koppen	-	4	4
Totaal bijproducten	f. 5,-	34	26

- 1) Exclusief laad- en weeglonden welke door de fabriek op kosten van de teler worden verricht.
- 2) Per ha is voor het verzamelen en inkuilen van bietenblad ingecalculleerd 44 mu en 36 pu.
- 3) Per ha is voor het hakken en verzamelen van enkel de koppen ingecalculleerd: accoordloon f. 25,- benevens 20 mu en 18 pu.

VOEDERBIETEN

Omschrijving	Voorcalculatie 1949		
	accoordl. gld.	mu	pu
<u>Indirecte uren:</u>	-	80	89
<u>Directe uren:</u>			
<u>Zaaien</u>	-	22	32
<u>Verplegen: stikstof-strooien</u>	-	5	1
3 x schoffelen	-	18	9
onderhoud (opeenzetten en 2 x wieden) (zie doc.)	f. 148,-	-	-
<u>Roaien (zie documentatie)</u>	f. 90,-	-	-
<u>Transport</u> 1/3 deel naar schuur	-	50	40
2/3 deel in kuil	-	20	-
Afdекken kuil (2/3 ha)	-	20	-
TOTAAL GENERAAL	f. 238,-	195	171
Idem nacalculatie 1947	f. 230,-	200	170

DOCUMENTATIE UREN VOEDERBIETEN.

	1949	1947
TARIEF ONDERHOUD (opeenzetten en 2 x wieden):		
Zuid-Holl. eilanden 90% van suikerbieten	f. 144,-	f. 143,-
Zeeland	f. 148,-	f. 146,-
Westelijk N. Brabant (incl. f. 8,- premie)	f. 155,-	f. 160,-
Gemiddelde (gewogen naar de oppervlakte voederbieten in de verschillende gebieden = 2 : 5 : 1)	f. 148,-	f. 147,-
TARIEF ROAIEN		
Zuid-Holl. eilanden	.	.
Zeeland	f. 91,-	f. 82,-
Westelijk N. Brabant	f. 89,-	f. 91,-

R O D E K L A V E R
(Uitsluitend gehooïd - tweemaal)

Omschrijving	Voorcalculatie 1949	
	mu	pu
<u>Indirecte uren</u>		
Grondbewerking	-	-
Overige indirecte uren	45	9
<u>Directe uren</u>		
<u>1e jaar</u>		
Zaaien (2 m, 1 p, 2½ u)	5	3
Ineggen (1 m, 1 p, 2 u)	2	2
Wieden	10	-
<u>2e jaar</u>		
Eggen (1 m, 1 p, 3 u)	3	3
<u>Oogsten:</u>		
<u>1e snede</u>		
Maaien (1 m, 2 p, 5 u)	5	10
Keren (2 m, 3 u)	6	-
Harken (1 m, 1 p, 3 u)	3	3
Ruiteren + ruitervervoer	15	2
Aanharken (1 m, 1 p, 2 u)	2	2
Inhalen	18	10
Totaal per snede	49	27
2e snede (als boven)	49	27
TOTAAL GENERAAL	163	71
Idem nacalculatie 1947	155	70

G R A S L A N D
(uitsluitend geweid)

Omschrijving	Voorcalculatie '49	
	mu	pu
Indirecte uren (zie 1)	45	9
Directe uren (zie 2)	20	5
TOTAAL	65	14
Idem nacalculatie 1947	69	15

Toelichting uren grasland.

1. Als indirecte uren worden beschouwd de "overige indirecte uren," welke ook voor het bouwland zijn ingecalculleerd. Het betreft in totaal 45 mu (zie bijlage III - A). Hiermede wordt het grasland wel wat zwaar belast. Evenwel zijn aan het grasland geen werktuigkosten toegerekend.
2. Directe uren grasland (niet gehooïd).

Boekjaar	Schouwen-Duiveland		
	mu	pu	aantal waarn.
1936/'37	27	5	3
1937/'38	18	4	9

VEEVERZORGING

(excl. van paarden)

De rundvoestapel bestaat uit 5 melkkoeien en 4 stuks jongvee.
Hiervan worden 2 dieren op stal gonest.
Bovendien is een huisslachtingsvarken aanwezig.
De arbeidsuren voor melken en verzorging zijn als volgt aangenomen:

	Weideperiode	Stalperiode	Totaal
melken	550	250	800
verzorging	100	550 ^{x)}	650
TOTAAL	650	800	1450

Het aantal paardeuren voor veeverzorging (geen stalmestrijden) is op 20 gesteld.

x) Per dag: 's morgens $1\frac{3}{4}$ uur
 's avonds $1\frac{1}{4}$ "
 3 uur
Voor 180 dagen ± 550 uur.

Bijlage IV

UITVOERIGE TOELICHTING OP DE DIVERSE KOSTENFACTOREN.

De bedragen welke hier per ha gewas of van het gehele bedrijf zijn berekend, vindt men terug op de gespecificeerde kostenberekeningen per gewas (bijlage VI) en op de rentabiliteitsberekeningen voor het gehele bedrijf (bijlage VIII).

Bijlage IV - A

A R B E I D S K O S T E N

I Personeelsbezetting.

Van de volgende personeelsbezetting wordt uitgegaan:

De boer verricht 1400 uur handenarbeid.

1 Arbeider op weekloon (geen voorman)

1 Arbeider geheel jaar op uurloon

1 Arbeider op uurloon gedurende de periode 1 Mrt - 30 Nov.

Voor de rest los personeel voor de arbeidstoppen.

De loonkosten zijn berekend op basis van de C.A.O.-contracten voor '49/50 en '47/48 voor Zeeland, Westelijk Noord-Brabant en de Zuid-Holl. eilanden (excl. IJsselmonde en het eiland van Dordrecht). De accoordlonen zijn gesteld op het minimumtarief plus $\frac{2}{3}$ van het verschil tussen maximum- en minimumtarief.

II Gemiddeld uurloon.

De vaste kern bestaat; zoals boven wordt aangegeven, uit vier personen. De uren van de boer worden gelijk gesteld aan die van de arbeider op weekloon (paardeknecht).

De verhouding van de uren op weekloon en van de uren op uurloon is dan ongeveer als 1 : 1.

- a. De gemiddelde verdienste per uur van een paardeknecht wordt als volgt berekend:

<u>Zeeland:</u>	<u>1949</u>		<u>1947</u>
Jaarverdienste: 39 weken à f. 43,25 =	f. 1686,75	à f. 40,- =	f. 1560,-
13 " à f. 37,25 =	f. 484,25	à f. 32,50 =	f. 422,50
	<u>f. 2171,-</u>		<u>f. 1982,50</u>
Emolumenten : 15 hl cons. aard. f. 63			
10 " krielaard. f. 21	<u>f. 84,-</u>		<u>f. 84,-</u>
Totaal	<u>f. 2255,-</u>		<u>f. 2066,50</u>

Aantal werkuren 2900

Gemiddelde verdienste per uur 77,7 ct

71,2 ct

West. N.-Brabant:

De arbeider op weekloon verdient

per jaar 52 x f. 43,75 =

f. 2275,-

à f. 40,- =

f. 2080,-

Aantal werkuren 2900

Verdienste per uur

78,4 ct

71,7 ct

Zuid-Holl. Eil. (Goeree en Overflakkee, Hoekse waard, Voorne en Putten)

De arbeider op weekloon verdient per jaar

31 weken à f. 43,25 = f. 1340,75

à f. 39,50 =

f. 1224,50

13 " à f. 36,25 = f. 471,25

à f. 32,50 =

f. 422,50

8 " à f. 41,75 = f. 334,-

à f. 38,- =

f. 304,-

f. 2146,-

f. 1951,-

Emolumenten: melk

f. 52,-

15 hl cons. aard. f. 63,-

f. 115,-

f. 115,-

Totaal

f. 2261,-

f. 2066,-

Bijlage IV - A (2)

Aantal werkuren 2900	1949	1947
Verdienste per uur van paardeknecht	77,9 ct	71,2 ct

De gemiddelde verdienste van een paardeknecht in het Zuidwestelijk zeekeigebied is 77,8 ct 71,3 ct

b. Gemiddelde verdienste per uur van de gehele vaste kern.

De gemiddelde verdienste per uur van een paardeknecht bedraagt (zie boven)	77,8 ct	71,3 ct
Gemiddelde verdienste in uurloon (alle gebieden)	70,5 "	64,- "
Gemiddelde verdienste per uur (uren in weekloon : uren in uurloon = 1 : 1)	74,1 ct	67,6 ct
Gemiddelde duurtetoeslag x)	1,9 "	- "
Totale gemiddelde verdienste per uur van vaste kern	76,0 ct	67,6 ct

c. Sociale lasten.

Ziektewet	2,- %	2,- %
Ziekenfondsverzekering	1,8 %	2,- %
Vereveningsheffing	4,5 %	4,5 %
Kinderbijslag	6,- %	5,5 %
Ongevallenwet	1,8 %	1,8 %
Ouderdoms- en invaliditeitsverz.	1,5 %	1,5 %
Bedrijfspensioenfonds	3,1 %	-
Verlet, kort verzuim, vakantie	4,8 %	4,8 %
Totaal	25,5 %	22,1 %

d. Gemiddeld uurloon (incl. sociale lasten).

Hierin zijn de volledige kosten voor het bedrijfspensioenfonds begrepen 95 ct 82,5 ct

e. Over de berekende accoordlonen zijn de onder c genoemde percentages sociale lasten in rekening gebracht.

III Gewerkte uren op het typebedrijf (excl. uren in accoordloon).

Hieronder wordt het aantal manuren en het aantal paarde-uren berekend, welke het typebedrijf vereist. In het aantal manuren is de 1400 uur, welke voor handenarbeid van de boer is aangenomen, begrepen. De arbeidsuren per gewas zijn nader gespecificeerd in bijlage III.

x) Duurtetoeslag: arbeider op uurloon 2 ct per uur
" op weekloon 1,8 " " "
Gemiddeld 1,9 ct per uur

Samenvattend overzicht van de gewerkte uren op het typebedrijf.
(excl. uren in accoordloon)

Gewas	Voorcalculatie 1949					Nacalculatie 1947				
	Aan- tal ha	Manuren		Paarde-uren		Aan- tal ha	Manuren		Paarde-uren	
		per ha	To- taal	per ha	To- taal		per ha	To- taal	per ha	To- taal
Wintertarwe	4,5	230	1035	149	671	2,-	223	446	143	286
Zomertarwe	-	-	-	-	-	2,-	229	440	158	316
Zomergerst	4,-	199	796	153	612	5,-	193	965	152	760
Haver	1,-	221	221	150	150	1,-	213	213	148	148
Groene erwten	1,5	271	407	140	210	1,5	232	348	139	209
Koolzaad	1,-	226	226	162	162	-	-	-	-	-
Blauwmaanzaad	0,5	214	107	155	78	1,-	214	214	155	155
Vlas (ongerepeld)	1,5	197	296	129	194	1,-	200	200	130	130
Cons. aard.(herfst afl.)	5,-	366	1830	236	1180	6,-	348	2088	235	1410
Suikerbieten (incl.bijpr.)	5,-	222	1110	227	1135	4,5	206	927	212	954
Voederbieten	0,5	195	98	171	86	0,5	200	100	170	85
Klaver	1,5	163	240	71	106	1,5	155	246	70	108
Grasland	4,-	65	260	14	56	4,-	69	276	15	60
Sub-totaal	30,-	-	6626	-	4640	30,-	-	6463	-	4621
Klaver nagew.(groenbem.)	1,5	7	11	5	8	1,5	7	11	5	8
4 Paarden (verzorging)	-	-	480	-	-	-	-	480	-	-
5 Melkkoeien en overig vee	-	-	1450	-	20	-	-	1450	-	20
<u>Totaal gewerkte uren</u>	-	-	8567	-	4668	-	-	8404	-	4649

Het totaal aantal paardeuren welke op het bedrijf worden besteed bedraagt 4668. Dit is per paard 1167 uur.

IV De totale arbeidskosten.

Deze worden hieronder berekend:

Totale arbeidskosten typebedrijf.

Omschrijving	Voorcalculaties					Nacalculatie 1947		
	Uren of opper- vlakke	1949 gld per uur of per ha	To- taal bedr.	1947 gld per uur of per ha	To- taal bedr.	Uren of opper- vlakke	gld per uur of per ha	To- taal be- drijf
Uurloon, incl. soc. lasten	uren 8567	0,95	8139,-	0,825	7068,-	uren 8404	0,825	6933,-
Toeslagen voor uurloners:	ha					ha		
Tarwe	4,5	6,-	27,-	5,50	24,75	4,-	4,50	18,-
Zomergerst	4,-	6,-	24,-	5,-	20,-	5,-	4,50	22,50
Haver	1,-	6,-	6,-	5,50	5,50	1,-	4,50	4,50
Erwten	1,5	5,-	7,50	4,50	6,75	1,5	4,50	6,75
Vlas	1,5	1,50	2,25	1,50	2,25	1,-	1,50	1,50
Koolzaad	1,-	6,-	6,-	5,-	5,-	-	-	-
Blauwmaanzaad	0,5	4,-	2,-	3,20	1,60	1,-	3,20	3,20
Stikstof strooien: 2/3 x 100 baal a 10 ct			7,-		7,-			7,-
sub-totaal (afgerond)			82,-		73,-			63,-
Accoordloon	ha					ha		
Erwten	1,5	40,-	60,-	40,-	60,-	1,5	40,-	60,-
Vlas	1,5	194,-	291,-	192,-	288,-	1,-	192,-	192,-
Aardappelen	5,-	153,-	765,-	155,-	775,-	6,-	155,-	930,-
Suikerbieten	5,-	315,-	1575,-	317,-	1585,-	4,5	317,-	1427,-
Voederbieten	0,5	238,-	119,-	230,-	115,-	0,5	230,-	115,-
sub-totaal			2810,-		2823,-			2724,-
Sociale lasten van b en c		(25,5%)	737,-	(22,1%)	640,-	-	(22,1%)	616,-
Totale arbeidskosten, incl. kosten bedrijfspensioenfonds over geheel jaar			11768,-		10604,-			10336,-
Aftrek: kosten bedrijfs- pensioenfonds voor gew. uren vóór 1/5 '49			138,-		---			---
<u>Totale arbeidskosten</u>			11630,-		10604,-			10337,-
Arbeidskosten p. ha cult. gr.			388,-		354,-			345

Toelichting ad b.

De arbeiders op weekloon komen niet voor de toeslagen op het normale uurloon voor bijzondere werkzaamheden in aanmerking, welke ingevolge de C.A.O. contracten worden toegekend. Zij gelden alleen voor arbeid in uurloon. Zij zijn derhalve berekend voor globaal 2/3 van het aantal uren, dat voor extra toeslagen in aanmerking komt. Voor het oogsten is dus de toeslag van 10 ct voor 2/3 van het aantal oogsturen opgenomen. Bij dorsen wordt ook een toeslag van 15 ct (Oogst '47 10 ct) toegekend, uitgezonderd voor dorsen in de maanden Dec. t/m Febr. Hier is aangenomen, dat 1/3 van de oogst in de betrokken maanden wordt afgedorst, behalve voor gerst, koolzaad en blauwmaanzaad, welke volledig van het land worden gedorst.

Toelichting ad e.

In de berekening van de loonkosten zijn de kosten van het bedrijfspensioenfonds over een vol jaar begrepen. De grondbewerking (en de meeste indirecte uren) alsmede de uren voor zaaien van oogst 1949 zijn echter voor 1 Mei '49 verricht, over welke uren het bedrijfspensioenfonds niet dient te worden berekend. Het aantal gewerkte uren t.o.v. oogst 1949 wordt per ha bouwland op 100 gesteld. Globaal bedragen de kosten voor het bedrijfspensioenfonds 5,5 ct nl. 2 $\frac{1}{2}$ ct loon, 2 $\frac{1}{2}$ ct sociale lasten en $\frac{1}{2}$ ct sociale lasten van de extra 2 $\frac{1}{2}$ ct loon.

Per ha bouwland is dus teveel aan arbeidskosten ingecalculleerd $100 \times 5,5 \text{ ct} = \text{f. } 5,50$. Voor het gehele bouwland dus f. 138,-.

V Ingecalculeerde arbeidskosten voor handenarbeid boer.

Het aantal uren handenarbeid voor de boer wordt op 1400 uur gesteld en is gelijk gewaardeerd aan die voor arbeiders op weekloon.

Onderstaand wordt het totale loon berekend dat voor de handenarbeid van de boer in de kosten is opgenomen:

	Voor- calc. '49	Voor- en nacalc. '47
Gemiddelde verdienste per uur van arbeider op weekloon	77,8 ct	71,3 ct
Duurtetoeslag	1,8 ct	-
Totaal kosten per uur	79,6 ct	71,3 ct
Aantal gewerkte uren	1400 uur	1400 uur
Loonkosten	f. 1114,-	f. 998,-
Sociale lasten	25,5% - 4,8%	22,1% - 4,8%
Totale arbeidskosten v.d. boer incl. bedrijfspensioenfonds	f. 1345,-	f. 1170,-
Kosten bedrijfspensioenfonds voor 1 Mei '49 begrepen in bovenstaand bedrag 400 mu \times 5,5 ct =	f. 22,-	-
Arbeidskosten v.d. boer	f. 1323,-	f. 1170,-
Idem per ha cultuurgrond	f. 44,-	f. 39,-

P A A R D E K O S T E N.

1. Voederkosten

Omschrijving	Hoeveel- heden	Voorcalculatie 1949		Voorcalculatie 1947	
		Prijs p. 100/1000 kg	Totaal gld	Prijs p. 100/1000 kg	Totaal gld
Grasland kosten (zie bijlage VI - M)	1/3 ha	-	123,-	-	122,-
Stoppelklaver (6 weken)	-	- 1)	-	-	-
Klaverhooi (zie bijlage VI - K)	2000 kg	70,-	140,-	68,-	136,-
Wanthooi	200 "	- 2)	-	-	-
Erwtstro	300 "	30,-	9,-	50,-	15,-
Klaverstro	500 "	12,-	6,-	30,-	15,-
Voederbieten (zie bijlage VI - J)	5000 "	20,-	100,-	20,-	100,-
Bietenkoppen (zie bijlage VI - L)	1500 "	14,-	21,-	14,-	21,-
Kaf	600 "	- 3)	-	-	-
Klaver	700 "	17,75	124,-	17,50	123,-
Totale voederkosten			523,-		532,-
2. <u>Afschrijving</u>					
waarde 3 à 4 jaar 1949 f.700,-					
Restwaarde f. 350,-		(x)	35,-		35,-
3. <u>Rente 4%</u> van gemiddelde waarde		(x)	21,-		21,-
4. <u>Verzekering</u> (idem)		(x)	21,-		21,-
5. <u>Hoefbeslag</u> : 3 x vierkant beslaan à f.8,-					
3 x verleggen à f.4,25		(x)	37,-		37,-
6. <u>Tuigen</u> (onderhoud en aanschaf) 4)		(x)	40,-		40,-
7. <u>Veeartskosten</u>		(x)	10,-		10,-
8. <u>Verzorging</u> 120 mu			114,-		99,-
9. <u>Strooisel</u> (450 kg)			6,-		14,-
TOTALE KOSTEN PER PAARD			807,-		809,-
Af: Geproduceerde stalmest			20,-		20,-
NETTOKOSTEN PER PAARD			787,-		789,-
Aantal werkuren 1167 (zie bijlage IV - A)					
Kosten per paarde-uur			0,67		0,67

1) Kosten onder groenbemesting of klaver hoofdgewas gebracht.

2) Kosten begrepen in de uren voor drooghouden (omslag over gehele bouwland).

3) Kaf wordt bij opbrengst- en kostenzijde buiten beschouwing gelaten.

4) Gemiddeld van 9 bedrijven in Westelijk Noord-Brabant over 1948.

x) In de rentabiliteitsberekening (Bijlage VIII- A) zijn deze kosten vermeld onder 9 "Diverse kosten".

WERKTUIGKOSTEN

Bijlage IV - C

Berekening van de afschrijving en de rente van de
werktuigeninventaris van het typebedrijf.

Werktuigen	Aan- tal.	Voorcalculatie 1949			Voor- en Naalc. '4	
		Vervangings waarde gld	Afschrijving		Vervan- gingsw. gld	Afschrij- ving gld
			%	gld		
<u>A. Wagens</u>						
Luchtbandenwagen	2	3230	4	129	3655	146
Oude boerenwagen	1	reeds afgeschr.				
Kar	1	640	5	32	750	38
Ploegslede	1	50	5	3	50	3
Totaal A		3920		164	4455	187
<u>B. Grondbewerking</u>						
Eénschaar-wentelploeg	1	320	7	22	335	23
Voetploeg	1	180	7	13	180	13
Tweeschaarwentelploeg	1	470	7	33	485	34
Cultivator (9 tands)	1	250	7	18	260	18
Landrol	1	340	2,5	9	460	12
Sleep	1	135	5	7	135	7
Vijfbalkseg.	1	110	5	6	115	6
Zigzagseg. (3 velds)	1	80	5	4	125	6
Zaadeg. (6 velds)	1	75	5	4	125	6
Onkruidseg.	1	115	5	6	115	6
Kettingeg.	1	125	5	6	130	7
Totaal B		2200		128	2465	138
<u>C. Zaaïen en verplegen</u>						
Zaaimachine (2 m)	1	960	5	48	960	48
Schoffelmachine (compleet)	1	910	5	46	1080	54
Aard. pootmachine (1 rijig)	1	535	7	37	490	34
Kunstmeststrooier (2 m)	1	240	12	29	240	29
Bestuiver	1	85	10	9	85	9
Totaal C		2730		169	2855	174
<u>D. Oogstwerktuigen</u>						
Graanm. zelfbinder (5 V)	1	900	8	72	815	65
Maaimachine (4½ V)	1	305	5	15	270	14
Hooibark	1	175	4	7	175	7
Aardappelrooier	1	620	10	62	575	58
Ruiters	150	335	12	40	360	43
Totaal D		2335		196	2195	187
<u>E. Overige werktuigen</u>						
Motor (2 pk electro)	1	205	5	10	200	10
Wanmolen	1	85	4	3	85	3
Sorteermachine	1	275	7	19	370	26
Kiembakjes	200	245	17	42	270	46
Giervat + pomp (600 L)	1	225	10	23	255	26
Bietenmolen	1	110	5	6	120	6
Bakselmachine	1	210	4	8	255	10
Totaal E		1355		111	1555	127
TOTAAL GENERAAL		12540		768	13525	813
Per ha bouwland		482			520	

Bijlage IV - C (2)

Rente inventaris totaal
(4% van 60% v/d vervangingswaarde)
2,4% van f.12540,- = 301 2,4% van f.13525,- = 325

Onderhoud werkt. en aansch.
klein gereedschap 1) 728 728

De totale werktuigkosten bedragen voor	Voorcalcu- latie 1949	Voor- en nacalc. 1947
Afschrijving	f. 768,-	f. 813,-
Rente	f. 301,-	f. 325,-
Onderhoud werktuigen en aanschaf- fing kl. gereedschap 1)	f. 728,-	f. 728,-
Huur vlas-zaaimachine (resp. voor 1½ en 1 ha)	f. 10,-	f. 7,-
Totale werktuigkosten	f.1807,-	f.1873,-
Werktuigkosten per ha cultuurgrond	f. 60,-	f. 62,-

De verdeling van de afschrijving en rente over de verschillende ge-
wassen is gebaseerd op de aanwending van de werktuigen, waarbij de wagen-
kosten omgeslagen zijn in verhouding van de vervoerde hoeveelheden; de kosten
van de werktuigen voor speciale gewassen zijn omgeslagen in evenredigheid
tot de verbouwde oppervlakte dezer gewassen. De kosten van de overige
werktuigen zijn omgeslagen per ha bouwland. De kosten van het onderhoud en
aanschaffing van klein gereedschap (waarin begrepen de kosten voor zakken, etc.)³
worden eveneens omgeslagen per ha bouwland. Het grasland wordt in deze
verdelingen niet begrepen om een onevenredige belasting van het grasland
te voorkomen.

De uitkomsten van deze berekeningen zijn dan als volgt.

KOSTEN WERKTUIGEN PER HA GEWAS (GLD.)

(afschrijving, rente en onderhoud werktuigen en aanschaf klein gereedschap)

Gewassen	Voorcal- culatie 1949	Voor- en nacalculatie 1947
Granen	58	59
Peulvruchten	75	79
Koolzaad en Blauwmaanzaad	59	60
Vlas	52 ²⁾	54 ²⁾
Aardappelen	97	94
Bieten	71	76
Klaver	73	75

1) Gebaseerd op gegevens van L.E.I.-bedrijven.

2) Incl. huur vlas-zaaimachine ad f. 7,- per ha.

3) Op rekening gesteld verpakkingsmateriaal, dat niet wordt
teruggeleverd, is begrepen onder "diverse kosten".

D O R S K O S T E N

De dorskosten zijn gebaseerd op de kosten per 100 kg product voor granen en erwten. Voor koolzaad en blauwmaanzaad worden de kosten per uur ingecalculeerd. De opbrengsten in kg voor het typebedrijf worden gegeven voor 2 opbrengstniveaux nl. A en B. Eenvoudigheidshalve zijn de dorskosten niet van beide opbrengstniveaux afzonderlijk berekend.

Zij zijn gebaseerd op de gemiddelde opbrengsten van beide niveaus. Ook worden voor oogst 1949 en 1947 dezelfde dorskosten per 100 kg aangehouden.

1. Dorskosten per ha.

In onderstaande tabel is de berekening gegeven van de dorskosten voor elk van de afzonderlijke gewassen:

Omschrijving	Voorcalcula- ties '49 en '47	Nacalculatie 1947
Wintertarwe - dorsen uit de schuur à f.1,50 per 100 kg Kosten per ha	3650 kg f. 55,-	2750 kg f. 41,-
Zomertarwe - dorsen uit de schuur à f.1,50 per 100 kg Kosten per ha	- -	2750 kg f. 41,-
Zomergerst - dorsen van het land à f.1,55 per 100 kg plus f. 0,18 schoningskosten ¹⁾ Kosten per ha	3750 kg f. 65,-	3750 kg f. 65,-
Haver - dorsen uit de schuur à f.1,50 per 100 kg Kosten per ha	3550 kg f. 53,-	3250 kg f. 49,-
Groene Erwten-dorsen uit de schuur à f.1,50 per 100 kg Kosten per ha	2450 kg f. 37,-	2150 kg f. 32,-
Koolzaad - dorsen van het land à f.20,- per uur Kosten per ha	4 uur f. 80,-	- -
Blauwmaanzaad-dorsen van het land à f.20,- per uur Kosten per ha	3 uur f. 60,-	3 uur f. 60,-

2. Dorskosten gehele bedrijf (ten behoeve rentabiliteitsberekeningen.)

Samenvattend kan van de dorskosten het volgende overzicht gegeven worden.

Omschrijving	Voorcalculaties '49 en '47			Nacalculatie '47		
	Aantal ha	Kosten per ha gld	Totaal gld	Aantal ha	Kosten per ha gld	Totaal gld
Wintertarwe	4,5	55,-	248,-	2,0	41,-	82,-
Zomertarwe	-	-	-	2,0	41,-	82,-
Zomergerst	4,0	65,-	260,-	5,0	65,-	325,-
Haver	1,-	53,-	53,-	1,0	49,-	49,-
Groene Erwten	1,5	37,-	56,-	1,5	32,-	48,-
Blauwmaanzaad	0,5	60,-	30,-	1,0	60,-	60,-
Koolzaad	1,0	80,-	80,-	-	-	-
Totaal	-	-	727,-	-	-	646,-
Per ha cult.grond	-	-	24,-	-	-	22,-

1) De schoningskosten van de afgeleverde brouwergerst bedragen f. 0,60 per 100 kg. Deze kosten zijn begrepen in de dorskosten. Van de totale geoogste hoeveelheid wordt 30% als brouwergerst geleverd. De schoningskosten per 100 kg product bedragen dan 30% van f.0,60 = f.0,18.

Z A A I Z A A D E N P O O T G O E D

I. Hoeveelheden zaai- en pootgoed per ha.

Volgens gegevens van de bedrijfsboekhoudingen zijn de in onderstaande tabel vermelde hoeveelheden zaaizaad voor oogst 1947 gemiddeld verzaaid.

De verhouding van de hoeveelheid zaaizaad, welke uit eigen bedrijf wordt gebruikt tot de hoeveelheid zaaizaad, welke wordt aangekocht is gebaseerd op gegevens van de bedrijven, welke voor het betreffende gewas niet aan de keuring van de N.A.K. hebben deelgenomen.

Voor winter- en zomertarwe zijn in dit opzicht geen goede gegevens beschikbaar. Evenals bij zomergerst is er van uitgegaan, dat bij deze gewassen 40% van het zaaizaad is aangekocht.

Bij de hoeveelheden zaaizaad, welke voor wintertarwe, koolzaad en suikerbieten zijn ingecalculeerd, zijn de hoeveelheden, welke verloren gaan bij mislukking, begrepen. De mislukking is als volgt aangenomen:

Wintertarwe - 15%. Eenmaal in de 7 jaar mislukking door uitvriezen.
Koolzaad - 25%. Mislukking gesteld op 1 x in de 4 jaar.
Suikerbieten - 15%. Dit percentage geeft het risico van overzaaien weer door te dunne stand.

Hoeveelheden zaaizaad, welke in 1947 gemiddeld op de L.E.I.-bedrijven zijn verzaaid, alsmede de hoeveelheden, welke voor de Voorcalculaties 1949 en 1947 zijn ingecalculeerd.

	West-N.Brab.		Zeeuwse eil.		Z.Vl.	Z-Heil.	Aangehouden.		Verh.cijfer in %		kg zaaizaad	
Gewassen	Oogst 1947	Oogst 1948	Oogst 1947	Oogst 1948	Oogst 1947	Oogst 1948	Voorcalc. 1949	Incl. risico misl.	Eigen bedr.	Aan-koop	Eigen bedr.	Aan-koop
Wintertarwe	-	163	156	155	141	160	155	180	.	.	110	70
Zomertarwe	174	-	.	-	.	-	175	-	.	.	-	175
Zomergerst	112	93	113	112	133	117	110	-	60	40	65	45
Laver	110	109	125	119	149	127	125	-	55	45	70	55
Erwtten	212	241	218	160	180	221	210	-	40	60	80	130
Koolzaad	8	10	-	100	-	10
Lauwmaanzaad	3	3	-	100	-	3
Las	.	162	163	161	.	146	160	-	-	100	-	160
Suikerbieten	19	17	15	15	18	18	17	20	-	100	-	20
Peelerbieten	-	-	-	14	-	12	14	16	-	100	-	16
Laver	-	-	-	-	-	-	12	-	-	100	-	12

Voor aardappelen is de hoeveelheid pootgoed gesteld op 1750 kg per ha nl.:

75% a 2000 kg 35/45 = 1500 kg

25% a 1000 kg 28/35 = 250 kg

Totaal 1750 kg

II. De kosten van het zaai- en pootgoed per ha.

Voor het aangekochte zaaizaad is de verbruikersprijs van 1e nabouw ingecalculeerd, daar uit de bedrijfsboekhoudingen blijkt, dat het overgrote deel van het aangekochte zaaizaad, op de niet zaaizaadtellende bedrijven van deze herkomst is.

Voor het zaaizaad, dat uit eigen bedrijf afkomstig is, wordt de prijs iets hoger gesteld dan de richtprijs, in verband met de betere kwaliteit.

Voor het pootgoed wordt ter vereenvoudiging van de berekening verondersteld, dat al het pootgoed wordt aangekocht. Hiervoor is klasse B aangenomen. In werkelijkheid wordt het pootgoed voor het overgrote deel op eigen bedrijf geteeld. Het gemiddelde percentage, dat wordt aangekocht, wordt door het Bedrijfschap voor zaaizaad en pootgoed voor het Zuidwestelijk zeekeleigebied op + 20% geschat. Het eigen pootgoed kan zijn van A-kwaliteit, doch ook komen streken in Zeeland voor, waar nog ongesseleeteerd pootgoed uit eigen bedrijf wordt gebruikt.

Indien men de verbruikersprijs volledig voor B-pootgoed in zou calculeren, komt men, naar het ons wil voorkomen, gemiddeld te hoog uit. Daarom is genomen de telersprijs plus de halve handelsmarge.

Voor het pootgoed van oogst 1947 (afkomstig van oogst 1946) zijn de toenmalige vastgestelde telersprijzen voor B-pootgoed gebruikt, inclusief een bewaarloonvergoeding van f. 1,-, plus f. 1,- voor de halve handelsmarge. Voor het pootgoed voor oogst 1949 worden de telersprijzen aangenomen volgens de circulaire van de B.E.A. dd. 10 September 1948, inclusief de bewaarloonvergoeding à f. 1,50 plus f. 1,- voor de halve handelsmarge.

De volgende telersprijzen inclusief bewaarloonvergoeding zijn aangehouden:

	<u>Voor oogst 1949</u>	<u>Voor oogst 1947</u>
maat 35/45	f. 12,40	f. 12,10
maat 28/35	f. 15,-	f. 14,60
<u>Kosten per ha.</u>		
1500 kg B 35/45	f. 186,-	f. 182,-
250 kg B 28/35	" 37,50	" 36,50
$\frac{1}{2}$ handelsmarge: 1750 kg à f. 1,-	" 17,50	" 17,50
Totaal	f. 241,-	f. 236,-
Gemiddelde kosten p. 100 kg	f. 13,77	f. 13,46

III. Totale kosten zaaizaad en pootgoed voor het typebedrijf.

Ten behoeve van het rentabiliteitsoverzicht wordt hieronder in een tweetal tabellen de totale kosten van het zaaizaad en pootgoed voor het typebedrijf berekend. Tevens zijn de kosten per ha voor de afzonderlijke gewassen vermeld. Deze bedragen zijn overgenomen in de productiekostenberekeningen per gewas.

**SAMENVATTEND OVERZICHT VAN DE KOSTEN EN HOEVEELHEDEN VAN HET ZAAIZAAD
EN Pootgoed op typebedrijf.**

VOORCALCULATIE 1949.

Gewassen	opp. ha	Eigen bedrijf				Aankoop				Totaal in gld	
		kg per ha	kg tot. bedr.	prijs p. 100kg	Tot.in gld.	kg per ha	kg tot. bedr.	prijs p. 100kg	Tot.in gld.	Totaal	per ha
Wintertarwe	4,5	110	495	21,50	106,-	70	315	31,90	100,-	206,-	46,-
omergerst	4,-	65	260	19,50	51,-	45	180	32,-	58,-	109,-	27,-
laver	1,-	70	70	18,-	13,-	55	55	32,-	18,-	31,-	31,-
erwten	1,5	80	120	33,-	40,-	130	195	55,-	107,-	147,-	98,-
oolzaad	1,-	-	-	-	-	10	10	99,-	10,-	10,-	10,-
lauwmaanzaad	0,5	-	-	-	-	3	1,5	150,-	2,-	2,-	5,-
las	1,5	-	-	-	-	160	240	105,-	252,-	252,-	168,-
ons.aard.	5,-	-	-	-	-	1750	8750	13,77	1205,-	1205,-	241,-
uikerbieten	5,-	-	-	-	-	20	100	138,-	138,-	138,-	28,-
oederbieten	0,5	-	-	-	-	16	8	200,-	16,-	16,-	32,-
laver	1,5	-	-	-	-	12	18	400,-	72,-	72,-	48,-
laver nagewas	1,5 ²⁾	-	-	-	-	12	18	400,-	72,-	72,-	48,-
Totaal Voor- calculatie 949	26,-	-	-	-	210,-	-	-	-	2050,-	2260,-	76,- ⁴⁾
Totaal Voor- calculatie 947 3)	26,-	-	-	-	200,-	-	-	-	1890,-	2090,-	70,- ⁴⁾

NACALCULATIE 1947.

Gewassen	opp. ha	Eigen bedrijf				Aankoop				Totaal in gld	
		kg per ha	kg tot. bedr.	prijs p. 100kg	Tot.in gld	kg per ha	kg tot. bedr.	prijs p. 100kg	Tot.in gld	Totaal	per ha
Wintertarwe	2,-	95	190	21,-	40,-	60	120	32,50	39,-	79,-	
Wintertarwe (mislukt)	(2,-)	95	190	21,-	40,-	60	120	32,50	39,-	79,-	79,-
omerterarwe	2,-	-	-	-	-	175	350	32,50	114,-	114,-	57,-
omergerst	5,-	65	325	20,-	65,-	45	225	30,60	69,-	134,-	27,-
aver	1,-	70	70	18,50	13,-	55	55	30,05	17,-	30,-	30,-
erwten	1,5	80	120	26,-	31,-	130	195	42,25	82,-	113,-	76,-
lauwmaanzaad	1,-	-	-	-	-	3	3	150,-	5,-	5,-	5,-
las	1,-	-	-	-	-	160	160	58,80 ¹⁾	94,-	94,-	94,-
ons.aard.	6,-	-	-	-	-	1750	10500	13,46	1413,-	1413,-	236,-
uikerbieten	4,5	-	-	-	-	20	90	138,- ¹⁾	124,-	124,-	28,-
oederbieten	0,5	-	-	-	-	16	8	194,- ¹⁾	16,-	16,-	31,-
laver	1,5	-	-	-	-	12	18	400,-	72,-	72,-	48,-
laver nagewas	1,5 ²⁾	-	-	-	-	12	18	400,-	72,-	72,-	48,-
Totaal	26,-	-	-	-	189,-	-	-	-	2156,-	2345,-	78,- ⁴⁾

) Vastgestelde prijs.

) Wordt geen hoofdgewas.

) Specificatie is voor ruimtebesparing achterwege gelaten. Dat de zaaizaadkosten in verhouding tot 1947 gestegen zijn wordt vnl. veroorzaakt door de verhoging van de zaaizaadprijs van het vlas (voor 1947 is de vastgestelde prijs ingecalculeerd, voor 1949 de "vrije" prijs), alsmede door verhoging van de zaaizaadprijs van erwten.

) Per ha cultuurgrond.

B E M E S T I N G S K O S T E N.

I KUNSTMESTGIFTEN AKKERBOUWGEWASSEN.

a. Stikstof.

Deze wordt rechtstreeks aan het betreffende gewas toegerekend.
Hieronder worden de hoeveelheden welke per gewas worden ingecalculeerd vermeld en nader gemotiveerd (in kg zuiver).

Gewas	Aantal ha		Voorrologse bemesting		Giften vlg. bedrijfsboek-houdingen 1947				Aangehouden			
	'49	('47)	Op-gave CELLO	Wilhelmina polder	Westelijk N.Br.	Be- ve- land	Zeeuwse Vlaan- deren	Zuid- Holl. eil.2)	Per ha	To- taal	Per ha	To- taal
Wintertarwe	4,5	(2,-)	55	50	43	41	59	49	50	225	45	90
Zomertarwe	-	(2,-)	-	50	-	39	-	-	-	-	40	80
Zomergerst	4,-	(5,-)	45	50	29	31	36	25	35	140	30	150
Haver	1,-	(1,-)	45	50	30	31	46	27	40	40	35	35
Erwten	1,5	(1,5)	27	20	10	5	10	.	10	15	10	15
Koolzaad	1,-	-	135	160	140	140	-	-
Blauwmaanzaad	0,5	(1,-)	.	160	140	70	130	130
Vlas	1,5	(1,-)	50	40	40	45	.	.	40	60	40	40
Aardappelen	5,-	(6,-)	135	120	102	96	.	97	110	550	100	600
Suikerbieten	5,-	(4,5)	150	100	97	120	108	103	110	550	105	473
Voederbieten	0,5	(0,5)	140	100	102	90	110	.	105	53	100	50
Klaver	1,5	(1,5)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	26,-	(26,-)	-	-	-	-	-	-	-	1843	-	1663

1) Zie bijlage 38 van rapport 22 (Onderzoek naar de kostprijzen van akkerbouwproducten, oogst 1943).

2) Overwegend akkerbouwbedrijven.

Bij de beoordeling van de normen voor de voerrecalculatie 1949 en de nacalculatie 1947 dient men rekening te houden met een stalmestgift van $\pm 1,5$ ton per ha bouwland en 1,5 ha groenbemesting.

b. Fosforzuur.

Hieronder worden de hoeveelheden P_2O_5 vermeld, welke gemiddeld per ha op het bouwland werden verstrooid:

Westelijk Noordbrabant (1947) 57 kg

Zuid-Hollandse eilanden (overwegend akkerb. bedr. 1947) 64 kg

Noord en Zuid Beveland (1948) 63 kg

Zuid-Hollandse Eilanden (1948) 74 kg

Van een gemiddelde P_2O_5 -gift van 60 kg wordt uitgegaan.

Op 26 ha bouwland wordt dit 1560 kg.

De kosten worden verdeeld op grond van de hoeveelheden welke de diverse gewassen aan de grond onttrekken. De verdeling wordt hieronder toegelicht:

Gewas	Opp. op het typebedrijf ha	Onttrek- kingsnorm	Oppervl. norm	Toe te re- kenen p. ha kg P_2O_5 I)
(Winter)tarwe	4,5	100	450	48
Zomergerst	4,-	100	400	48
Haver	1,-	100	100	48
Erwten	1,5	70	105	33
Koolzaad	1,-	130	130	62
Blauwmaanzaad	0,5	60	30	29
Vlas	1,5	100	150	48
Aardappelen	5,-	130	650	62
Suikerbieten	5,-	200	1000	95
Voederbieten	0,5	130	65	62
Klaver	1,5	130	195	62
Totaal	26,-		3275	

I) $3275 = 1560 \text{ kg } P_2O_5$

$100 = 48 \text{ kg } P_2O_5$

Deze hoeveelheden fosforzuur zijn zowel voor oogst '49 als voor oogst '47 aangehouden.

g. Kali.

De volgende hoeveelheden K_2O zijn in onderstaande gebieden gemiddeld per ha op het bouwland gestrooid;

Westelijk Noordbrabant (1947)	55 kg
Zuid-Hollandse eilanden (overwegend akkerb. bedr. 1947)	68 kg
Noord en Zuid Beveland (1948)	24 kg
Zuid-Hollandse Eilanden (1948)	89 kg

Voor beide jaren wordt 60 kg K_2O ingecalculleerd. Dit wordt voor 26 ha bouwland dus eveneens 1560 kg K_2O . De verdeling over de verschillende gewassen volgens onttrekingsnormen is als volgt:

Gewas	Oppervl. op typebedrijf ha	Onttrek- kingsnorm	Oppervl. x norm	Tee te rekenen per ha kg K_2O I)
Wintertarwe	4,5	100	450	27
Zomergerst	4,-	125	500	34
Haver	1,-	150	150	41
Erwtten	1,5	80	120	22
Koolzaad	1,-	90	90	24
Blauwmaanzaad	0,5	70	35	19
Vlas	1,5	130	195	35
Aardappelen	5,-	300	1500	81
Suikerbieten	5,-	400	2000	108
Voederbieten	0,5	350	175	95
Klaver	1,5	350	525	95
Totaal	26,-		5740	

I) 5740 = 1560 kg K_2O

100 = 27 kg K_2O

d. Kalk.

Volgens de bedrijfsboekhoudingen over oogst 1947 wordt praktisch geen kalk gestrooid. Per ha bouwland wordt voor beide oogstjaren f.1,50 ingecalculleerd.

II. KUNSTMESTGIFTEN GRASLAND.

In 1947 en 1948 werd op het grasland gemiddeld gestrooid;

Omschrijving	West Noord-Brabant	Z.H. Eilanden Overwegend akkerbouwbedrijven		Z.H. Eilanden Gemengde bedrijven		Noord- en Zuid Beveland
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
kg N	29	55	47	65	29	40
kg P_2O_5	40	73	60	49	42	38
kg K_2O	3	35	1	12	-	25

1949

Voor beide jaren is aangenomen:

50 kg N
40 kg P_2O_5
20 kg K_2O

1947

40 kg N
40 kg P_2O_5
- kg K_2O

Bijlage IV - F (3)

III. STALMESTKOSTEN.

De waarde van de stalmestproductie op het typebedrijf bedraagt globaal:

4 paarden à f. 20,-	f. 80,-
5 melkkoeien en 2 stuks mestvee à f.30,-	f.210,-
2 stuks jongvee à f.15,-	f. 30,-
1 varken	f. 10,-
	f.330,-

Per ha cultuurgrond wordt dit $f.330 : 30 = f. 11,-$

N.B. De stalmestkosten zijn alleen opgenomen in de kostprijsberekeningen per gewas. Voor het rentabiliteitsoverzicht van het gehele bedrijf zijn ze als "interne kosten" buiten beschouwing gelaten.

IV. KOSTEN GROENBEMESTING.

Uitgezaaid wordt 3 ha stoppelklaver waarvan 1,5 ha blijft liggen. De kosten van het inzaaien van 1,5 ha dienen als groenbemestingskosten te worden aangemerkt.

De kosten van zaaizaad en inzaaien zijn per ha:

zaaizaad: 12 kg à f. 4,-	f. 48,-
inzaaien 2 m, 1 p, 2½ u	f. 7,-
ineggen 1 m, 1 p, 2 u	f. 3,50
	f. 58,50

Voor 1,5 ha wordt dit: $1,5 \times f.58,50 = f.88,-$

Als bemestingswaarde van het ondergeploegde bietenkoppenblad (1 ha) is aangehouden een bedrag van f. 60,-. De bemestingswaarde van het blad van de ha, waarvan alleen de koppen geoogst zijn, is gesteld op $\pm f.25,-$. De totale kosten van groenbemesting bedragen dus $(f.88,- + f.60,- + f.25,-) = f.173,-$. Per ha bouwland wordt dit $f.173,- : 26 = f.6,50$.

N.B. De kosten per ha bouwland van kalk, groenbemesting en stalmest tezamen bedragen $f.1,50 + f.11,- + f.6,50 = f. 19,-$. Deze kosten vindt men vermeld op de productiekostenberekeningen per gewas, onder: "diverse bemestingskosten".

V. DE PRIJZEN VAN DE KUNSTMESTSTOFFEN.

In onderstaande tabellen zijn de verbruikersprijzen gegeven per kg zuivere meststof voor Oogst '49 en Oogst '47.

Verbruikersprijzen per kg zuivere meststof.

Meststoffen	Oogst '49	Oogst '47	Meststoffen	Oogst '49	Oogst '47
Stikstof:			Fosforzuur:		
Chilisaalpeter	94,7	103,4	Super 17	39,-	44,5
Kalksaalpeter	23,5	27,9	" 18	39,8	...
Gemiddelde prijs (A)	94,1	100,7	" 20	39,5	45,1
			Gem. prijs	40 ct	45 ct
Zwavelzure amm.	70,-	74,1			
Kalkstikstof	71,8	75,4			
Kalkammonsaalpeter	71,1	74,9			
Ammoniumnitraat	67,9	71,1	Kali		
Gemiddelde prijs (B)	70,2	73,9	Kali 40	32 ct	31 ct
Gem. prijs (A : B = 2 : 5)	77 ct	81,5 ct			

De gemiddelde prijs van de stikstof is bepaald in de verhouding van het gebruik van dure meststofsoorten (A) tot het gebruik van goedkopere meststofsoorten (B). Deze verhouding is gesteld op 2 : 5.

Voor de bepaling van de gemiddelde prijs van fosfaatmeststoffen wordt uitgegaan van de prijzen van superfosfaat.

De gemiddelde prijs van kali is gebaseerd op de prijzen van kali-40, zijnde de meest aangewende kalimeststof.

VI. KOSTEN BEMESTING PER HA CULTUURGROND (totale kosten van de aangekochte meststoffen ten behoeve van het rentabiliteitsoverzicht van het typebedrijf).

Omschrijving	Voorcalculaties					Nacalculatie 1947		
	Hoeveelheid in kg zuiver	1949		1947		Hoeveelheid in kg zuiver	Prijs per kg	Totaal gld
		Prijs p.kg	Totaal gld	Prijs p.kg	Totaal gld			
<u>Stikstof</u> : bouwland	1843					1663		
grasland	200					160		
	2043	77 ct	1573,-	81,5 ct	1665,-	1823	81,5 ct	1486,-
<u>Fosforzuur</u> : bouwland	1560					1560		
grasland	160					160		
	1720	40 ct	688,-	45 ct	774,-	1720	45 ct	774,-
<u>Kali</u> : bouwland	1560					1560		
grasland	80					-		
	1640	32 ct	525,-	31 ct	508,-	1560	31 ct	484,-
<u>Kalk</u> : bouwland	26 ha	à f.1,50	39,-		39,-	26 ha	à f.1,50	39,-
<u>Totale kosten aangekochte meststoffen</u>			2825,-		2986,-			2783,-
Per ha cultuurgrond			94,-		100,-			93,-

N.B. De groenbemestingskosten zijn in het rentabiliteitsoverzicht in de rubrieken zaaizaadkosten, arbeidsloon en paardekosten begrepen.

KOSTEN ZIEKTEBESTRIJDING

1. Kosten van sproeien.

Aangenomen wordt, dat dit steeds door de loonsproeier geschiedt.
Op de Zeeuwse eilanden gelden de volgende tarieven:

Oppervlakte 1 ha: f.12,- per 1000 l.	} gemiddeld f.10,- per 1000 l.
Oppervlakte 10 ha: f. 8,- per 1000 l.	

Gemiddeld wordt 800 l. per keer verspoten. De kosten bedragen dus f. 8,- per ha.
Voor dit bedrag heeft de boer geen arbeiders of paard bij te leveren, maar moet wel zorgen voor de wateraanvoer.

Indien de loonsproeier de wateraanvoer tevens verzorgt worden de kosten per ha f.0,50 hoger, of in totaal f. 8,50 per ha.

Op de Zuidhollandse eilanden bedragen de kosten f.7,- tot f.8,- per ha.
Hiervoor moet de boer meestal een arbeider bijleveren.

In Zeeuwsch-Vlaanderen zijn de sproeikosten echter aanmerkelijk hoger. Dien-
tengevolge worden de sproeikosten van f.8,50 afgerond tot f.9,-.

2. Kosten bestuiving.

Bij bestuiving zijn alleen de kosten van het stuifmiddel ingecalculceerd.
De benodigde arbeidsuren zijn in de betrokken schema's van de arbeidstijden
van bijlage III opgenomen.

3. Ingecalculeerde bestrijdingen.

Door de verschillende consultants is geschat, dat voor 1949 de
volgende bespuitingen, resp. bestuivingen zijn toegepast.

Omschrijving	Westelijk Noord- Brabant	Zeeuwsch- Vlaanderen	Zeeuwse eilanden	Zuid-Holl. eilanden
<u>Erwten</u>				
Bladrandkever	30%, 1 x	50%, 1 x	100%, 2 x	100%, 1 x
<u>Koolzaad</u>				
Aardvlo (najaar)	30%, 1 x	10%, 1 x	100%, 1 x	100%, 2 x
Glans- en snuitkever	100%, 2 x	50%, 2 x ¹⁾	100%, 2 x	100%, 1 x
<u>Vlas</u>				
Aardvlo	} 100%, 2 x	10%, 1 x	100%, 1 x	25%, 1 x
Thrips		-	100%, 1 x	sporad.
Tegen onkruid	-	10%, 1 x	-	-
<u>Bieten</u>				
Aaskever, schildpadtorretje, luis enz.	30%, 1 x	10%, 1 x	50%, 1 x	5%, 1 x
<u>Aardappelen</u>				
Aantal keren sproeien		.	100%, 3 x	.
Waarvan tegen coloradokever	100%, 2 x	.	sporad.	.

1) Hoog gesteld.

Gemiddeld worden de volgende bestrijdingen ingecalculceerd:

Erwten (bladrandkever)	100%
Koolzaad (aardvlo)	100%
Koolzaad (glans- en snuitkever)	150%
Vlas (aardvlo)	50%
Vlas (thrips)	50%
Bieten	30%
Aardappelen	300% (bij uitzondering tegen coloradokever)

4. De kosten van de diverse bestrijdingen.Erwten

Wordt gemiddeld 1 x bespoten.

Kosten per keer: 2½ kg D.T.T. preparaat	f. 4,-
uitvloeier (75 gr per 100 l)	" 1,-
kosten loonsproeier	" 9,-
	<u>f.14,-</u>

Koolzaad

1 bespuiting tegen aardvlo (als bij erwten)	f.14,-
1½ bestuiving tegen glans- en snuitkever (± 45 kg HCH)	" 30,-
	<u>f.44,-</u>

Vlas

Gemiddeld 1 x bestoven met HCH (25 kg)	f.16,-
--	--------

Bieten

Wordt gemiddeld voor 30% 1 x bespoten (bijv. met parathion)
Kosten 3/10 x ± f.25 (incl. kosten loonsproeier) f. 8,-

Aardappelen

Worden gemiddeld 3 x bespoten (over de gehele aardappeloppervlakte gerekend)

Kosten per keer: 12 kg kopersulfaat à f.0,60	=	f. 7,20
6 kg sodex à f.0,22	=	" 1,30
Kosten loonsproeier	"	9,-
		<u>f.17,50</u>

Voor 3 x besproeien wordt dit f.52,50

Inclusief f. 1,50 voor coloradokeverbstrijding wordt dit f.54,-.^{x)}5. Totale kosten ziektebestrijding van het typebedrijf.

De totale kosten voor bespuiten en bestuiven worden voor het gehele typebedrijf berekend als onder is aangegeven.

Voor de nacalculatie 1947 zijn de bespuitingen gesteld op de helft van die voor 1949 behalve voor aardappelen. Hier zijn voor dat jaar 2 bespuitingen ingecalculleerd + f.8,- voor de verplichte coloradokeverbstrijding. De kosten per ha zijn dus: 2 x f.17,50 + f.8,- = f.43,-.

Bij de voorcalculatie voor 1947 zijn dezelfde kosten ingecalculleerd als voor 1949. In feite zijn deze bedragen voor 1947 te hoog (behalve voor aardappelen), daar de uitgebreide toepassing van bespuitingen en bestrijdingen eerst in de laatste jaren is opgekomen en de toepassing in 1949 groter is geweest dan in 1947. Voor beide jaren zijn evenwel dezelfde opbrengsten aangehouden, zodat het eveneens gemotiveerd is dezelfde ziektebestrijdingen in acht te nemen.

Gewassen	Voorcalculaties '49 en '47			Nacalculatie 1947		
	ha	per ha gld	Totaal gld	ha	per ha gld	Totaal gld
Groene erwten	1,5	14,-	21,-	1,5	7,-	11,-
Koolzaad	1,9	44,-	44,-	-	-	-
Vlas	1,5	16,-	24,-	1,0	8,-	8,-
Aardappelen	5,0	54,-	270,-	6,0	43,-	258,-
Suikerbieten	5,0	8,-	40,-	4,5	4,-	18,-
Voederbieten	0,5	4,-	2,-	0,5	2,-	1,-
Totaal			401,-			296,-
Per ha cultuurgrond			13,-			10,-

x) Voor bestrijding van de coloradokever wordt over de gehele aardappeloppervlakte f. 1,50 in rekening gebracht. De kosten van Ca-arsenaat van 2 x bespuiten bedragen 2 x f.4,- = f.8,-. Dientengevolge is aangenomen dat een kleine 20% van de aardappeloppervlakte 2 x is behandeld tegen dit insect.

K R A C H T V O E D E R V E R B R U I K V E E S T A P E L

Ten behoeve van het rentabiliteitsoverzicht wordt het krachtvoeder-
verbruik van de veestapel als volgt aangenomen. Deze opgave is gebaseerd op
de gemiddelde gegevens van 9 L.E.I.-bedrijven over oogst 1948 en
oogst 1947 (zie blz. 24).

Krachtvoederverbruik veestapel.

Diergroep	Voorcalculatie 1949 en 1947		Nacalculatie 1947	
	Aange- kocht	Eigen bedrijf	Aange- kocht	Eigen bedrijf
	gld	kg	gld	kg
Rundvee	250,-	1000	250,-	1300
Varkens	30,-	600	30,-	600
Paarden	-,-	2800	50,-	3400
Totaal	280,-	4400	330,-	5300
Per ha cul- tuurgrond	9,-		11,-	

In bijlage V zijn de volgende hoeveelheden in mindering op de
voor de verkoop beschikbare hoeveelheden gebracht:

	<u>Voorcalculaties</u> <u>1949 en 1947</u>	<u>Nacalculatie</u> <u>1947</u>
Haver	2800 kg	3200 kg
Gerst	1300 "	1800 "
Erwten	300 "	300 "
Totaal	4400 kg	5300 kg

D I V E R S E K O S T E N

a. Rente omlopend kapitaal.

De rente over het kapitaal, geïnvesteerd in de productie van de verschillende gewassen is voor de afzonderlijke gewassen als volgt per ha en in totaal berekend.

Gewassen	Rente oml. kap.per ha	Voorcalculaties '49 en '47		Nacalculatie 1947	
		Aantal ha	Totaal bedrag	Aantal ha	Totaal bedrag
Granen	15,-	9,5	142,50	10,-	150,-
Groene erwten	15,-	1,5	22,50	1,5	22,50
Koolzaad	15,-	1,-	15,-	-	-,-
Blauwmaanzaad	15,-	0,5	7,50	1,-	15,-
Vlas (ongerepeld)	15,-	1,5	22,50	1,-	15,-
Consumptie-aard.	25,-	5,-	125,-	6,-	150,-
Bieten	15,-	5,5	82,50	5,-	75,-
Klaver (hoofdgewas)	5,-	1,5	7,50	1,5	7,50
Totaal	-	26,-	425,-	26,-	435,-

b. Drainagematerialen.

Aan de hand van de uitkomsten van de bedrijfsboekhoudingen over het jaar 1946/'47 is het bedrag voor de aanschaf van drainagemateriaal gesteld op f.3,- per ha bouwland. In totaal dus in beide jaren voor 26 x f.3,- = f.78,-.

c. Bindertouw.

Het aantal kg bindertouw wordt gesteld op 6 kg per ha granen, koolzaad en blauwmaanzaad. In beide jaren is met de binder 11 ha gemaaid. De totale kosten van het bindertouw bedragen dus voor alle calculaties 66 kg à f.1,29 p.kg = f. 85,-.

d. Ontsmetting van zaaizaad.

De ontsmettingskosten van het zaaizaad zijn gesteld op f.1,- per ha voor granen, erwten en vlas. Deze kosten zijn gebaseerd op een prijs van f.3,- per kg ontsmettingsmiddel, bij een verbruik van ± 0,2 kg per 100 kg zaaizaad. De ontsmettingskosten van bietenzaad bedragen f.0,50 per ha en zijn gebaseerd op de prijs van f.3,40 per kg ontsmettingsmiddel, bij een verbruik van 0,8 kg per 100 kg zaaizaad.

In totaal bedragen de ontsmettingskosten dus voor beide jaren f.16,-.

e. Omzetbelasting.

De geldelijke opbrengst van enige gewassen is belastbaar voor de omzetbelasting. Aan de hand van de tarieven en de gemiddelde opbrengsten voor de opbrengstniveaux A en B volgens de tabel op blz. 77 (bijlage V) zijn onderstaande belastingbedragen berekend.

Gewassen	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47		Nacalc. '47	
	Totaal	per ha	Totaal	per ha	Totaal	per ha
Koolzaad - tarief 3%	41,-	41	34	34	-	-
Blauwmaanzaad - " 3%	13,-	26	14	28	23	23
Vlas - " 1%	14	10	17	11	10	10
Graanstro - " 3%	7	1	17	2	10	1
Totale belasting	75	-	82	-	43	-

Bij de berekening van de belasting is aangenomen, dat de producten uitsluitend aan regeringsinstanties en ondernemers worden verkocht. De belasting van het graanstro wordt omgeslagen over de totale oppervlakte granen.

g. Land- en woegkosten suikerbieten.

Onder deze rubriek "diverse kosten" wordt ook de vergoeding voor afleveringskosten gebracht welke door de fabriek ten behoeve van de bietenteler worden verricht. Zij worden als volgt aangenomen:

	<u>Voorcalc. 1949</u>	<u>Voorcalc. 1947</u>	<u>Nacalc. 1947</u>
Kosten per ton	f. 1,12 ⁵	f. 1,-	f. 1,-
Kosten per ha	" 45,-	" 40,-	" 35,-
Kosten gehele bedrijf	" 225,- (5 ha)	" 200,- (5 ha)	" 158,- (4 $\frac{1}{2}$ ha)

h. Rente levende inventaris

	<u>Voorcalc. '49 en '47</u>	<u>Nacalc. '47</u>
Paarden 4 à f 21,-	f. 84,-	f. 84,-
Veestapel 4% van f.4600,-	" 184,-	{ " 181,-
Varkens 4% van f.170,-	" 7,-	
	f.275,-	f.265,-

i. Diverse kosten veestapel

Deze worden voor de 3 calculaties gelijk aangenomen nl.

paarden

afschrijving	f.140,-
verzekering	84,-
hoefbeslag	148,-
tuigen	160,-
veeartskosten	40,-
	<u>f.572,-</u>

rundvee

dekgelden	f. 50,-
overige kosten (veearts)	" 50,-
	<u>f.100,-</u>

j. Algemene kosten

Deze kosten bestaan o.m. uit verzekeringskosten, kosten licht en water ten behoeve van bedrijf, abonnementen, emballage (op rekening gesteld verpakkingsmateriaal, dat niet wordt teruggeleverd), kosten marktbezoek enz. Zij worden omgeslagen per ha cultuurgrond en zijn gebaseerd op de uitkomsten van de bedrijfsboekhoudingen. De totale algemene kosten bedragen f.330,-. Dit is per ha cultuurgrond f 11,-.

Samenvatting diverse kosten (ten behoeve van rentabiliteitsoverzichten).

De diverse kosten bedragen in totaal:

	<u>Voorcalc. 1949</u>	<u>Voorcalc. 1947</u>	<u>Nacalc. 1947</u>
<u>Bouwland</u>			
Rente omlopend kapitaal	425	425	435
Drainagemateriaal	78	78	78
Bindertouw	85	85	85
Ontsmetting zaaizaad	16	16	16
Omzetbelasting	75	82	43
Land- en woegkosten suikerbieten	225	200	158
<u>Veehouderij</u>			
Rente levende inventaris	275	275	265
Overige kosten veestapel	672	672	672
<u>Algemene kosten</u>			
totaal	330	330	330
<u>Totaal diverse kosten</u>	2181	2163	2082
Idem per ha cult.grond	73	72	69

ONDERNEMINGSBELASTING

Berekening van de ondernemingsbelasting.

Voor de berekening van de ondernemingsbelasting ten laste van een bepaald jaar moet men zich baseren op de uitkomsten van het voorafgaande jaar. Hierbij moet dan nog opgemerkt worden, dat slechts de belasting over een redelijke winst in de productiekosten ingecalculeerd mag worden.

Daar de werkelijke winsten over de jaren 1948 en 1946 niet aan ons bekend zijn evenmin als het bedrag, dat als een redelijke winst moet worden beschouwd, is de berekening van de belasting gebaseerd op de uitkomsten van de voorcalculatie van Oogst 1949 en Oogst 1947.

Voor de nacalculatie 1947 is geen berekening opgesteld. In de gegevens van de bedrijfsboekhoudingen is de belasting evenmin opgenomen. Zodoende moet bij de vergelijking van deze gegevens met de nacalculatie 1947 er rekening mede worden gehouden, dat in deze resultaten de ondernemingsbelasting niet is begrepen.

De ondernemingsbelasting is verschuldigd over de volgende grondslagen

1e bedrijfsopbrengst

2e bedrijfskapitaal

Achtereenvolgens wordt de toelichting gegeven op de berekeningen van beide grondslagen, het belastingbedrag en de toerekening van de belasting per product.

1. Grondslag bedrijfsopbrengst.

Voor ondernemingen, die niet vallen onder de vennootschapsbelasting wordt de winst verminderd met f. 3.000,-.

De rente van schulden langer dan een half jaar aangegaan, moeten bij de winst worden opgeteld. Met deze bepaling is geen rekening gehouden, daar geen betaalde rente in de berekeningen is opgenomen. Uitsluitend de berekende rente is bij de winst opgeteld.

Indien bij de berekening ervan uitgegaan was, dat de boer tevens eigenaar van het bedrijf was, dan had de bruto-winst (d.i. in dit geval de winst vermeerderd met de kosten van de grond) verminderd dienen te worden met 3% over de verkoopwaarde der onroerende goederen. In feite zou de aldus berekende ondernemingsbelasting op vrijwel hetzelfde bedrag zijn uitgekomen als in het onderhavige geval, waarbij uitgegaan is van een pachtbedrijf.

Het tarief over deze grondslag bedraagt 4% van de eerste f.2.000,- en 5% van het hogere bedrag van de, op f.100,- naar beneden afgeronde, bedrijfsopbrengst.

2. Grondslag bedrijfskapitaal.

Het bedrijfskapitaal is het bij het einde van het boekjaar berekende eigen vermogen volgens de aangifte van de vermogensbelasting verminderd met

1e de waarde van het onroerend goed

2e de korter dan een half jaar aangegane schulden

3e de privé vermogensbestanddelen voorzover uit de balans blijkt, dat deze niet tot het bedrijfsvermogen zijn te rekenen,

en vermeerderd met

1e de schulden, welke langer dan een halfjaar zijn aangegaan. Onder het bedrijfskapitaal wordt dus begrepen het kapitaal, vastgelegd in de dode- en levende inventaris en het zgn. omlopend kapitaal. In feite dus het kapitaal, dat de pachter elk jaar nodig heeft om het bedrijf te voeren. Verder wordt geacht, dat de werkelijke kapitaalbehoefte van het bedrijf niet wordt overtroffen en dat schulden langer dan een half jaar aangegaan niet aanwezig zijn. Het bedrijfskapitaal is dus gelijk aan de gekapitaliseerde rente, zodat dit kapitaal gevonden wordt in de uitkomst van $100/4 \times$ berekende rente.

Het tarief over deze grondslag bedraagt 2% van het op f.1.000,- naar beneden afgeronde bedrijfskapitaal.

3. Belastingbedrag.

Het belastingbedrag wordt verkregen door de som van de beide bedragen te vermenigvuldigen met het vermenigvuldigingscijfer.

Het vermenigvuldigingscijfer is niet voor elke gemeente even groot; het meest voorkomende cijfer is 2,4.

4. Toerekening in de productiekosten.

Bij de productiekosten per ha van de afzonderlijke gewassen is de ondernemingsbelasting in de kosten opgenomen (zie bijlage VI). Aan de verdeling van de berekende ondernemingsbelasting over de verschillende producten zijn de volgende moeilijkheden verbonden:

- a. Het karakter van de ondernemingsbelasting is tweeledig (bedrijfskapitaal en -winst).
- b. Elk product draagt in verschillende mate bij tot de vorming van de totale bedrijfswinst. Het benodigde bedrijfskapitaal is voor elk van de producten niet gelijk.
- c. Voor een juiste berekening zou het nodig zijn de redelijke winst van de afzonderlijke producten in het voorafgaande jaar te kennen.

Mede omdat de ondernemingsbelasting hier berekend moest worden op basis van de voorgecalculeerde winst in het jaar zelf, lijkt ons de doelmatigste oplossing om de belasting in evenredigheid tot de bruto-opbrengsten der producten te verdelen. Globaal kan verondersteld worden, dat de winst per gewas evenredig is met de brutokosten resp. bruto-opbrengsten.

Bovendien kan op deze wijze de verdeling van de belasting over beide grondslagen ineens geschieden.

In bijgaande tabel wordt de berekening gegeven van het totale belastingbedrag voor de voorcalculatie 1949 en 1947, bij een verschillend opbrengstniveau.

In deze tabel is het belastingbedrag uitgedrukt in een percentage van de bruto-opbrengst. Onder deze bruto-opbrengst wordt verstaan de geldelijke opbrengst uit verkopen, alsmede de waardering van het zaaizaad dat uit eigen bedrijf wordt gebruikt. Onder de bruto-opbrengst zijn dus niet begrepen de producten welke voor veevoeder enz. in eigen bedrijf worden gebruikt.

Eenvoudigheids halve is de belasting nu bij de productiekostenberekening per gewas berekend over de totale geldelijke opbrengst van het hoofdproduct van het gewas. Enerzijds wordt dus voor een gewas als haver, dat hoofdzakelijk in eigen bedrijf vervoerd wordt, toch de ondernemingsbelasting (tegen het percentage dat voor het gehele bedrijf geldt) in rekening gebracht, anderzijds wordt zij niet berekend over de bijproducten welke worden verkocht.

Berekening van de ondernemingsbelasting voor het typebedrijf.

Omschrijving	Voorcalculatie 1949		Voorcalculatie 1947	
	Opbrengstniv.A	Opbrengstniv.B	Opbrengstniv.A	Opbrengstniv.B
Totale opbrengst	f. 31594,-	f. 30635,-	f. 31818,-	f. 30829,-
Brutok. (excl. bel.)	f. 25561,-	f. 25561,-	f. 24574,-	f. 24574,-
Ondernemingsbel.	" 636,-	" 528,-	" 744,-	" 648,-
Brutok. (incl. bel.)	f. 26197,-	f. 26089,-	f. 25318,-	f. 25222,-
Netto-overschot	f. 5397,-	f. 4546,-	f. 6500,-	f. 5607,-
bij: Ingecalcul. arbeidskost. v.d. boer	" 1323,-	" 1323,-	" 1170,-	" 1170,-
Winstinkomen	f. 6720,-	f. 5869,-	f. 7670,-	f. 6777,-
bij: Berekenende centegewassen	f. 425,-	f. 425,-	f. 425,-	f. 425,-
Dev. inventaris	" 275,-	" 275,-	" 275,-	" 275,-
Dode inventaris	" 301,- f. 1001,-	" 301,- f. 1001,-	" 325,- f. 1025,-	" 325,- f. 1025,-
Totaal	f. 7721,-	f. 6870,-	f. 8695,-	f. 7802,-
af: Vrij van belasting	" 3000,-	" 3000,-	" 3000,-	" 3000,-
Belastbaar bedrag	f. 4721,-	f. 3870,-	f. 8695,-	f. 4802,-
Tarief grondslag bedrijfsopbrengst				
4% van f. 2000,-	" 80,-	" 80,-	" 80,-	" 80,-
5% > " 2000,-	" 135,-	" 90,-	" 180,-	" 140,-
Totaal grondbedrag	f. 215,-	f. 170,-	f. 260,-	f. 220,-
Bedrijfskapitaal				
$\frac{100}{4}$ x berek. rente	$\frac{100}{4}$ x f. 1001,-	$\frac{100}{4}$ x f. 1001,-	$\frac{100}{4}$ x f. 1025,-	$\frac{100}{4}$ x f. 1025,-
	= f. 25025,-	= f. 25025,-	= f. 25625,-	= f. 25625,-
Tarief bedrijfskap. 2%				
Grondbedrag	f. 50,-	f. 50,-	f. 50,-	f. 50,-
Belasting bedrag	2,4(f. 215,- + f. 50,-)	2,4(f. 170,- + f. 50,-)	2,4(f. 260,- + f. 50,-)	2,4(f. 220,- + f. 50,-)
	= f. 636,-	= f. 528,-	= f. 744,-	= f. 648,-
Bruto opbrengsten (zie bijl. V.-A)	f. 31594,-	f. 30635,-	f. 31818,-	f. 30829,-
Belasting in % v.d. bruto-opbrengst	2,0 %	1,7 %	2,3 %	2,1 %
Belasting per ha cultuurgrond	f. 21,20	f. 17,60	f. 24,80	f. 21,60

BEREKENING VAN DE GELDELIJKE OPBRENGST VAN HET TYPEBEDRIJF
(Ten behoeve van de rentabiliteitsoverzichten).

Zoals reeds is uiteengezet worden in het rentabiliteitsoverzicht de producten, welke in eigen bedrijf voortgebracht en weer in eigen bedrijf verbruikt worden, buiten de opstelling gehouden. Een uitzondering wordt evenwel gemaakt voor het zaaizaad uit eigen oogst afkomstig. Dit wordt verondersteld te worden verkocht aan de volgende oogst.

In bijlage V - A wordt voor beide voorcalculaties berekend:

- a. welke geldelijke opbrengsten uit verkopen worden verkregen
- b. welk geldbedrag moet worden berekend voor het zaaizaad, hetwelk uit eigen oogst wordt gebruikt.

Het gedeelte van de oogst dat voor veevoeder of voor ander gebruik binnen het bedrijf (behalve voor zaaizaad) wordt bestemd, is op de in totaal te oogsten hoeveelheden in mindering gebracht.

Op het bedrag dat voor melk is opgenomen, is meteen de waarde van de teruggeleverde ondermelk in mindering gebracht. Aldus is het van de fabriek ontvangen netto melkgeld in bijlage V - A vermeld (inclusief privégebruik).

De opbrengst van rundvee en varkens is met de premie voor risico-verzekering en met de aankoopkosten van de big verminderd.

In bijlage V - B wordt de vermindering van de geldopbrengst berekend, ingeval in plaats van de opbrengsten bij niveau A de opbrengsten bij niveau B worden verkregen.

De totale geldelijke opbrengsten, welke voor de verschillende gevallen worden berekend, zijn als volgt:

Omschrijving	Voorcalculatie '49		Voorcalculatie '47		Nacalculatie '47	
	A	B	A	B	A	B
Opbrengst uit verkopen	gld 31366	gld 30407	gld 31608	gld 30619	gld 27714	gld 26703
Opbrengst van zaai- en pootgoed aan te wenden in eigen bedrijf	228	228	210	210	189	189
Totaal	31594	30635	31818	30829	27903	26892
Idem per ha cultuurgrond	1053	1022	1060	1027	930	896

De bedragen per ha cultuurgrond laten zich gemakkelijk terugvinden in bijlage VIII A en B.

Omschrijving	Voorcalculaties										Macalculatie 1947													
	Opp. ha	Opbrengst in kg	Bestemming		Geldelijke opbrengst 1949				Geldelijke opbrengst 1947				Opbrengst in kg				Destemming				Geldelijke opbrengst			
			verkoop (ton)	zaai-zaad eigen bedr. (ton)	vee-voer enz. (ton)	uitverkoop prijs per 100/1000 kg	zaai-zaad eigen bedrijf tot. gld. per 100 kg	tot. gld.	uitverkoop prijs per 100/1000 kg	zaai-zaad eigen bedrijf tot. gld. per 100 kg	tot. gld.	Opp. ha	kg/ha	Tot. (ton)	verkoop (ton)	zaai-zaad eigen bedr. (ton)	vee-voer enz. (ton)	uitverkoop prijs per 100/1000 kg	zaai-zaad eigen bedrijf tot. gld. per 100 kg	tot. gld.				
Hoofdp producten	4,5	3.700	16,7	16,2	0,5	-	22,50	3.545	23,-	115	20,-	3.240	20,50	103	2,0	2.800	5,6	5,2	0,4	-	20,-	1.040	20,50	82
Wintertarwe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	2.800	5,6	5,6	-	-	20,-	1.120	-	-
Zomertarwe	4,0	3.800	15,2	13,6	0,3	1,3	20,-	2.720	20,50	62	19,75	2.686	20,-	60	5,0	3.800	19,0	15,9	0,3	1,8	19,75	3.338	20,-	60
Zomergerst	1,0	3.600	3,6	0,7	0,1	2,8	17,75	124	18,25	18	17,50	123	18,-	18	1,0	3.300	3,3	-	0,1	3,2	-	-	18,-	18
Haver	1,5	2.500	3,8	3,4	0,1	0,3	30,-	1.020	33,-	33	26,-	864	29,-	29	1,5	2.200	3,3	2,9	0,1	0,3	26,-	754	29,-	29
Groene Erwt	1,0	2.300	2,3	2,3	-	-	60,40	1.389	-	-	50,-	1.150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koolzaad	0,5	1.100	0,5	0,5	-	-	80,-	440	-	-	90,-	495	-	-	1,0	900	0,9	0,9	-	-	90,-	810	-	-
Sluwaanzaad	5,0	24.000	120,0	120,0	-	-	6,50	7.800	-	-	7,40	8.680	-	-	6,0	22.000	132,0	132,0	-	-	7,40	9.788	-	-
Consumptie aardappelen	5,0	41.000	205,0	205,0	-	-	37,-	7.585	-	-	34,-	6.970	-	-	4,5	35.000	157,5	157,5	-	-	34,70	5.465	-	-
Suikerbieten	1,5	7.000	10,5	10,5	-	-	14,-	1.470	-	-	17,-	1.785	-	-	1,0	6.200	6,2	6,2	-	-	17,-	1.054	-	-
Vlas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bijproducten	4,5	4.400	19,8	19,0	-	16,0	12,-	288	-	-	30,-	570	-	-	2,0	3.000	6,0	6,0	-	-	-	-	-	-
Wintertarwe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	2.800	5,6	11,2	-	16,0	30,0	336	-	-
Zomertarwe	4,0	3.000	12,0	12,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,0	2.600	13,0	-	-	-	-	-	-	-
Zomergerst	1,0	3.200	3,2	3,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,0	2.600	2,6	-	-	-	-	-	-	-
Haver	1,5	1.500	2,3	-	-	2,3	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5	1.300	2,0	-	-	2,0	-	-	-	-
Groene Erwt	5,0	4.000	20,0	19,0	-	1,0	3,-	570	-	-	3,-	570	-	-	6,0	3.000	18,0	17,0	-	1,0	3,-	510	-	-
Consumptie aardappelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veeteeltproducten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Belk	-	3.800 ²⁾	19,0	18,0	-	1,0	18,-	3.150 ³⁾	-	-	17,-	2.980 ³⁾	-	-	5 koei.	3.250 ²⁾	16,2	15,2	-	1,0	17,0	2.504 ³⁾	-	-
Aanwas an omzet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rundvee	-	-	-	-	-	-	-	1.000	-	-	-	1.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	740	-	-
Varkens	-	-	-	-	-	-	-	225	-	-	-	275	-	-	-	-	-	-	-	-	-	275	-	-
TOTAAL OPBRENGST IN GEVAL A.								31.966	-	228		31.608	-	210								27.714	-	189
Minder opbrengst in geval B (zie bijlage V-2)								959	-	-		989	-	-								1.011	-	-
TOTAAL OPBRENGST IN GEVAL B								30.407	-	228		30.619	-	210								26.703	-	189

H.B. Voor noten zie bijlage V - B.

L.E.I.

611.

SPECIFICATIE VAN DE MINDERE OPBRENGSTEN IN GLD BIJ OPBRENGSTNIVEAU B. T.O.V.
OPBRENGSTNIVEAU A.

Omschrijving	Voorcalculaties						Nacalculatie		
	Opp. in ha	1949		1947		Opp. ha	1947		
		Totaal mindere op- brengst Gld	Mindere op- brengst per ha cult.gr. Gld	Totaal mindere op- brengst Gld	Mindere op- brengst per ha cult.gr. Gld		Totaal mindere op- brengst Gld	Mindere op- brengst per ha cult.gr. Gld	
Hoofdproducten									
Wintertarwe	4,5	101	3	90	3	2,0	40	1	
Zomertarwe	-	-	-	-	-	2,0	40	1	
Zomergerst	4,0	80	3	79	3	5,0	99	3	
Haver	1,0	18	1	18	1	1,0	18	1	
Groene erwten	1,5	45	1	39	1	1,5	39	1	
Koolzaad	1,0	60	2	50	2	-	-	-	
Blauwmaanzaad	0,5	40	1	45	1	1,0	90	3	
Consumptie-aardappelen	5,0	325	11	370	12	6,0	444	15	
Suikerbieten	5,0	185	6	170	6	4,5	156	5	
Vlas	1,5	105	3	128	4	1,0	85	3	
MINDERE OPBRENGST		959	31	989	33		1011	33	

1) Specificatie van de bestemming van het stro (zie bijlage V - A)

De stroproductie bedraagt:

Tarwestro 19,8 ton
Gerstestro 12,0 "
Haverstro 3,2 "

Totaal 35,0 ton

Hiervan wordt in bedrijf verbruikt:

voor afdekken aardappelen aan tarwestro: 5 ha à 750 kg: 4,0 ton

voor strooisel: rundvee 9 stuks à 350 kg = 3,2 ton

" " paarden 4 " à 450 kg = 1,8 "

5,0 ton

voor veevoer:

rundvee: 2 kg per staldag per stuks vee

(2 pinken als 1 koe)

wordt dus: 8 stuks rundvee à 350 kg = 2,8 ton

Paarden: 4 stuks à 500 kg = 2,0 ton

4,8 ton

voor div. doeleinden (o.a. afdekken vlasklamp)

2,0 ton

Totaal ± 16 ton

Voor verkoop beschikbaar: 35 ton - 16 ton = 19 ton.

2) Aantal kg melk per koe.

3) Excl. de waarde van de vervoederde ondermelk ad f. 90,- in '49 en f. 80,- in '47.

4) Bij dit bedrag is rekening gehouden met de aankoopprijs van de big van resp. f. 55,- en f. 40,-.

L.E.I.

611

De kosten per gewas laten zich uit bijlage IV afleiden. De productie-kosten zijn berekend voor opbrengstniveaux A en B.

Bijlage VI-A.

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:

W I N T E R T A R W E

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten p. eenheid	Gld. per ha	Kosten p. eenheid	Gld. per ha
1. Arbeidskosten: a. Uurlonen (incl. soc. lasten)	230 m.u.	à 95 ct	219	à 82,5 ct	190
b. Toeslagen (incl. soc. lasten)			8		7
Sub-totaal			227		197
Af: Kosten bedrijfspens. fonds vóór 1/5/49	100 m.u.	à 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			222		197
2. Paardekosten	149 p.u.	à 67 ct	100	à 67 ct	100
3. Werktuigkosten			58		59
4. Werk door derden: dorsen uit de schuur			55		55
Bewerkingskosten totaal (1 t/m 4)			435		411
5. Zaaizaad	180 kg		46		46
6. Ontsmetting zaaizaad			1		1
7. Bemesting: Stikstof	50 kg	à 77 ct	39	à 81,5 ct	41
Fosfor omslag			19		22
Kali omslag			9		8
Diverse bemestingskosten omslag			19		19
Totaal bemesting			86		90
8. Bindertouw	6 kg	à 1,29	8	à 1,29	8
Totale kosten materialen (5 t/m 8)			141		145
9. Pacht (incl. onderh. geb. v. rek. v. pachter)			115		115
0. Drainage materiaal			3		3
Totaal kosten van de grond (9 en 10)			118		118
1. Rente omlopend kapitaal			15		15
2. Algemene kosten			11		11
3. Omzetbelasting (Stro)			1		2
Totaal diverse kosten (11 t/m 13)			27		28
Totale brutokosten (excl. ondern. belasting)			721		702
4. Ondernemingsbelasting			17		15
Totaal bruto-kosten (incl. ondern. belasting)			738		717
5. Opbrengst bijproduct	4400 kg		53		132
Opbrengst per 1000 kg			(12,-)		(30,-)
Totaal netto-kosten			685		587
5. Opbrengst hoofdproduct	3700 kg(A) 3600 kg(B)		833		740
Opbrengst per 100 kg			(22,50)		(20,-)
7. Winst per ha			148		135
Idem in % v.d. brutokosten			20,1%		18,8%
8. Kostprijs per 100 kg:			18 50		15 00

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:

Z O M E R G E R S T.

Omschrijving	Eenheden per ha	Voercalc. '49		Voercalc. '47	
		Kosten p. eenheid	Gld. per ha	Kosten p. eenheid	Gld. pe ha
1. Arbeidskosten: a. uurl. (incl. soc. lasten)	199 m.u.	à 95 ct	189	à 82,5 ct	164
b. toeslagen (incl. soc. lasten)			8		6
Subtotaal			197		170
Af: kost. bedr. pens. fonds vóór 1/5/'49	100 m.u.	à 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			192		170
2. Paardekosten	153 pau.	à 67 ct	103	à 67 ct	103
3. Werktuigkosten			58		59
4. Werk door derden: dorsen v.h. land			65		65
Totaal bewerkingkosten (1 t/m 4)			418		327
5. Zaaizaad	110 kg		27		27
6. Ontsmetting zaaizaad			1		1
7. Bemesting: Stikstof	35 kg	à 77 ct	27	à 81,5 ct	29
Fosforzuur	omslag		19		22
Kali	omslag		11		10
Diverse bemestings- kosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			76		80
8. Bindertouw:	6 kg	à 1,29	8	à 1,29	8
Totaal kosten materialen (5 t/m 8)			112		116
9. Pacht (incl. onderh. geb. v. rek. v. pachter)			115		115
10. Drainage materiaal			3		3
Totaal kosten v.d. grond (9 en 10)			118		118
11. Rente omlopend kapitaal			15		15
12. Algemene kosten			11		11
13. Omzetbelasting (stro)			1		2
Totaal diverse kosten (11 t/m 13)			27		28
		Geval A	Geval B	Geval A	Geval B
Totaal brutokosten (excl. ondern. belasting)		675	675	659	659
14. Ondernemingsbelasting		15	13	17	15
Totaal brutokosten (incl. ondern. belasting)		690	688	676	674
15. Af: Opbrengst bijproduct	3000 kg	36	36	90	90
Opbrengst per 1000 kg		(12,-)	(12,-)	(30,-)	(30,-)
Totaal netto-kosten		654	652	586	584
16. Opbrengst hoofdproduct	3800 kg(A) 3700 kg(B)	760	740	751	731
Opbrengst per 100 kg		(20,-)	(20,-)	(19,75)	(19,75)
17. Winst per ha		106	88	165	147
Idem in % v.d. brutokosten		15,4%	12,8%	24,4%	21,8%
18. Kostprijs per 100 kg		17,20	17,60	15,40	15,80

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:
H A V E R

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten p eenheid	Gld per ha	Kosten p eenheid	Kosten ha
1. Arbeidskosten					
a. uurl. (incl. soc. last.)	221 mu.	á 95 ct	210	á 82,5 ct	182
b. toesl. (" " ")			8		7
Subtotaal			218		189
Af: Kost. bedr. pens. fonds vóór 1/5/49	100 mu.	á 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			213		189
2. Paardekosten	150 pa.	á 67 ct	100	á 67 ct	100
3. Werktuigkosten			58		59
4. Werk door derden:					
dorsen uit de schuur			53		53
Totaal bewerkingskosten (1 t/m 4)			424		401
5. Zaaizaad:	125 kg		31		30
6. Ontsmetting zaaizaad			1		1
7. Bemesting: Stikstof	40 kg	á 77 ct	31	á 81,5 ct	33
Fosforzuur	omslag		19		22
Kali	omslag		13		13
Div. bemest. kosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			82		87
8. Bindertouw	6 kg	á 1,29	8	á 1,29	8
Totaal kosten materialen (5 t/m 8)			122		126
9. Pacht (incl. onderh. geb. v. rek. pachter)			115		115
10. Drainagemateriaal			3		3
Totaal kost. v. d. grond (9 en 10)			118		118
11. Rente omlopend kapitaal			15		15
12. Algemene kosten			11		11
13. Omzetbelasting			1		2
Totaal div. kosten (11 t/m 13)			27		28
		Geval A	Geval B	Geval A	Geval B
Totaal brutokosten (excl. ondern. belasting)		691	691	673	673
14. Ondernemingsbelasting		13	11	14	13
Totaal brutokosten (incl. ondern. belasting)		704	702	687	686
15. Af: Opbrengst bijproduct	3200 kg	38	38	96	96
Opbrengst per 1000 kg		(12,-)	(12,-)	(30,-)	(30,-)
Totaal nettokosten		666	664	591	590
16. Opbrengst hoofdproduct	3600 kg(A) 3500 kg(B)	639	621	630	613
Opbrengst per 100 kg		(17,75)	(17,75)	(17,50)	(17,50)
17. Winst per ha		% 27	% 43	39	23
Idem in % v. d. brutokosten		- 3,8%	- 6,1%	5,7%	3,4%
18. Kostprijs per 100 kg		18,50	19,-	16,40	16,90

% = Verlies

L.E.I.

611.

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:
G R O E N E E R W T E N .

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten p. eenheid	Gld. p. ha	Kosten p. eenheid	Gld. p. ha
1. Arbeidskosten:					
a. uurlonen (incl. soc. lasten)	271 mu.	á 95 ct	257	á 82,5 ct	224
b. toeslagen (" " ")			6		5
c. accoordloon (" " ")			50		49
Sub-totaal			313		278
Af: Kosten bedr. pens. fonds vóór 1/5/49	100 mu.	á 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			308		278
2. Faardekosten	140 pu.	á 67 ct	94	á 67 ct	94
3. Werktuigkosten			75		79
4. Ziektebestrijding			14		14
5. Werk door derden: dorsen uit de schuur			37		37
Totaal bewerkingskosten (1+4+5)			528		502
6. Zaaizaad	210 kg		98		76
7. Ontsmetting zaaizaad			1		1
8. Bemesting: Stikstof	10 kg	á 77 ct	8	á 81,5 ct	8
Fosforzuur	omslag		13		15
Kali	omslag		7		7
Div. bemest. kosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			47		49
Totaal kosten materialen (6 t/m 8)			146		126
9. Pacht (incl. onderh. geb. v. rek. pachter)			115		115
10. Drainage materiaal			3		3
Totaal kosten v.d. grond (9 en 10)			118		118
11. Rente omlopend kapitaal			15		15
12. Algemene kosten			11		11
Totaal div. kosten (11 en 12)			26		26
Totaal bruto-kosten (excl. ondern. belasting)			818	818	772
13. Ondernemingsbelasting			15	12	13
Totaal bruto-kost. (incl. ondern. belast.)			833	830	785
14. Af: Opbrengst bijproduct	1500 kg		45	45	75
Opbrengst per 1000 kg			(30,-)	(30,-)	(50,-)
Totaal netto-kosten			788	785	710
15. Opbrengst hoofdproduct	2500kg(A) 2400kg(B)		750	720	650
Opbrengst per 100 kg			(30,-)	(30,-)	(26,-)
16. Winst per ha			% 38	% 65	% 62
Id. in % v.d. bruto-kosten			- 4,6%	- 7,8%	- 7,9%
17. Kosten per 100 kg			31,50	32,70	28,50
					29,60

% = Verlies

L.E.I.

611.

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:
K O O L Z A A D .

Omschrijving	Eenh. per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten p.eenh.	Gld. per ha	Kosten p.eenh.	Gld. per ha
1. Arbeidskosten:					
a. Uurlonen (incl. soc. lasten)	226 mu.	á 95 ct	215	á 82,5 ct	186
b. Toeslagen(" " ")			8		6
Sub-totaal			223		192
Af: Kosten bedrijfsp. fonds vóór 1/5/49	100 mu.	á 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			218		192
2. Paardekosten	162 pu.	á 67 ct	108	á 67 ct	108
3. Werktuigkosten			59		60
4. Ziektebestrijding			44		44
5. Werk door derden:					
dorsen van het land			80		80
Totaal bewerkingkosten (1 t/m 5)			509		484
6. Zaaizaad	10 kg	á 99 ct	10	á 80 ct	8
7. Bemesting Stikstof	140 kg	á 77 ct	108	á 81,5 ct	114
Fosforzuur	omslag		25		27
Kali	omslag		8		8
Diverse bemestingskosten			19		19
Totaal bemesting			160		160
8. Bindertouw	6 kg	á 1,29	8	á 1,29	8
Totaal kosten materialen (6 t/m 8)			178		184
9. Pacht (incl. onderh. geb. v. rek. pachter)			115		115
10. Drainage materiaal			3		3
Totaal kosten v.d. grond (9 en 10)			118		118
11. Rente omlopend kapitaal			15		15
12. Algemene kosten			11		11
13. Omzetbelasting			41		34
Totaal diverse kosten (11 t/m 13)			67		60
		Geval A	Geval B	Geval A	Geval B
Totaal bruto-kosten (excl. ondern. bel.)		872	872	846	846
14. Ondernemingsbelasting		28	23	26	23
Totaal kosten (incl. ondern. bel.)		900	895	872	869
15. Opbrengst hoofdproduct	2300kg(A) 2200kg(B)	1389 (60,40)	1329 (60,40)	1150 (50,-)	1100 (50,-)
Opbrengst per 100 kg.					
16. Winst per ha		489	434	278	231
Idem in % v.d. kosten		54,3%	48,5%	31,9%	26,6%
17. Kostprijs per 100 kg		39,10	40,70	37,90	39,50

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:

B L A U W M A A N Z A A D.

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten p. eenh.	Gld. per ha	Kosten p. eenh.	Gld. per ha
1. Arbeidskosten					
a. Uurlonen (incl. soc. lasten)	214 mu.	à 95 ct	203	à 82,5 ct	177
b. Toeslagen(" " ")			5		4
Subtotaal			208		181
Af: Kosten bedr. pens. fonds vóór 1/5/'49	100 mu.	à 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			203		181
2. Paardekosten	155 pu.	à 67 ct	104	à 67 ct	104
3. Werktuigkosten			59		60
4. Werk door derden:					
dorsen van het land	3 uur	à 20 gld.	60	à 20 gld.	60
Totaal bewerkingskosten (1 t/m 4)			426		405
5. Zaaizaad	3 kg		5		5
6. Bemesting: Stikstof	140 kg	à 77 ct	108	à 81,5 ct	114
Fosforzuur	omslag		12		13
Kali	omslag		6		6
Diverse bemestings- kosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			145		152
7. Bindertouw:	6 kg	à 1,29	8	à 1,29	8
Totaal kostenmaterialen (5 t/m 7)			158		165
8. Pacht (incl. onderh. geb. voor rekening pachter)			115		115
9. Drainage materiaal			3		3
Totaal kosten v. d. grond (8 en 9)			118		118
10. Rente omlopend kapitaal			15		15
11. Algemene kosten			11		11
12. Omzetbelasting			26		28
Totaal diverse kosten (10 t/m 12)			52		54
Totaal brutokosten (excl. ondern. belasting)		Geval A	Geval B	Geval A	Geval B
		754	754	742	742
13. Ondernemingsbelasting		17	14	23	19
Totaal kosten (incl. ondern. bel.)		771	768	765	761
14. Opbrengst hoofdproduct	1100kg (A)	880	800	990	900
Opbrengst per 100 kg	1000kg (B)	(80)	(80)	(90)	(90)
15. Winst per ha		109	32	225	139
Idem in % van de kosten		14,1%	4,2%	29,4%	18,3%
16. Kostprijs per 100 kg		70,10	76,80	69,50	76,10

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS

CONSUMPTIE AARDAPPELEN
(in de herfst afgeleverd)

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten p. eenheid	Gld. per ha	Kosten p. eenheid	Gld. per ha
1. Arbeidskosten:					
a. Uurlonen (incl. soc.lasten)	366 mu	à 95 ct	348	à 82,5 ct	302
b. Accordloon (incl. soc.lasten)			192		189
Subtotaal			540		491
Af: Kosten bedr.pens.fonds vóór 1/5 '49	100 mu	à 5,5 ct	5		-
2. Paardekosten	236 pu	à 67 ct	158	à 67 ct	158
3. Werktuigkosten			97		94
4. Ziektebestrijding			54		54
Totaal bewerkingskosten (1 t/m 4)			844		797
5. Pootgoed	1750 kg	à 13,77	241	à 13,46	236
6. Bemesting: Stikstof	110 kg	à 77 ct	85	à 81,5 ct	91
Fosforzuur	omslag		25		28
Kali	omslag		26		25
Diverse bemestingskosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			155		163
Totaal kosten materialen (5 en 6)			396		399
7. Pacht (incl. onderhoud geb. voór rekening van pachter)			115		115
8. Drainage materiaal			3		3
Kosten van de grond (7 en 8)			118		118
9. Rente omlopend kapitaal			25		25
10. Dekstro	750 kg	à f.12,-	9	à f.30,-	23
11. Algemene kosten			11		11
Totaal diverse kosten (9 t/m 11)			45		59
		Geval A	Geval B	Geval A	Geval B
Totale brutokosten (excl. andern.bel.)		1403	1403	1373	1373
12. Ondernemingsbelasting		31	25	41	36
Totaal brutokosten (incl. ondern. Bel.)		1434	1428	1414	1409
13. Af: Opbrengst bijproduct	4000 kg	120	120	120	120
Opbrengst per 100 kg		(3,-)	(3,-)	(3,-)	(3,-)
Totaal netto-kosten		1314	1308	1294	1289
14. Opbrengst hoofdproduct	24000 kg(A) 23000 "(B)	1560	1495	1776	1702
Opbrengst per 100 kg		(6,50)	(6,50)	(7,40)	(7,40)
15. Winst per ha		246	187	482	413
Idem in % van bruto-kosten		17,2 %	13,1 %	34,1 %	29,3 %
16. Kosprijs per 100 kg		5,50	5,70	5,40	5,60

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:

S U I K E R B I E T E N

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. '49		Voorcalc. '47	
		Kosten per eenh.	Gld. per ha	Kosten per eenh.	Gld. per ha
1. Arbeidskosten:					
a. Uurlonen (incl. soc. lasten)	188 mu.	à 95 ct	178	à 82,5 ct	155
b. Accoordloon " " "			389		381
Subtotaal			567		536
Af: Kosten bedr. pens. fonds vóór 1/5 '49	100 mu.	à 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			562		536
2. Paardekosten	201 pu.	à 67 ct	135	à 67 ct	135
3. Werktuigenkosten			71		76
4. Ziektebestrijding			8		8
Totaal bewerkingskosten (1 t/m 4)			776		755
5. Zaaizaad	20 kg	à 1,38	28	à 1,38	28
6. Ontsmetting zaaizaad			1		1
7. Bemesting: Stikstof	110 kg	à 77 ct	85	à 81,5 ct	90
Fosforzuur	omslag		38		43
Kali	omslag		35		33
Diverse bemestingskosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			177		185
Totaal kosten materialen (5 t/m 7)			206		214
8. Pacht (incl. onderh. gebouwen voor rekening pachter)			115		115
9. Drainage materiaal			3		3
Totaal kosten van de grond (8 t/m 9)			118		118
10. Rente omlopend kapitaal			15		15
11. Laad- en weegkosten			45		40
12. Algemene kosten			11		11
Totaal diverse kosten (10 t/m 12)			71		66
Totaal brutokosten/ exc. ondern. bel.)		Geval A	Geval B	Geval A	Geval B
		1171	1171	1153	1153
13. Ondernemingsbelasting		30	25	32	29
Totaal brutokosten (incl. ondern. bel.)		1201	1196	1185	1182
14. Af: Opbrengst bijproduct (bemestings- waarde) per ha		60	60	60	60
Totaal nettokosten		1141	1136	1125	1122
15. Opbrengst hoofdproduct	41000 kg (A)	1517	1480	1394	1360
Opbrengst per 1000 kg	40000 " (B)	(37,-)	(37,-)	(34,-)	(34,-)
16. Winst per ha		376	344	269	238
Idem in % v/d brutokosten		31,3%	28,8%	22,7%	20,1%
17. Kostprijs per 1000 kg		27,80	28,40	27,40	28,-

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:

VOEDERBIETEN

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. 1949		Voorcalc. 1947	
		Kosten per eenh.	Gld. per ha	Kosten per eenh.	Gld. per ha
1. Arbeidskosten: uurlonen (incl.soc.lasten)	195 mu	à 95 ct	185	à 82,5 ct	161
accordloon (incl.soc.lasten)			299		281
Sub-totaal			484		442
Af: Kosten bedrijfspensioen f. vóór 1/5 1949	100 mu	à 5,5 ct	5		-
Totaal arbeidskosten			479		442
2. Paardekosten	171 pu	à 67 ct	115	à 67 ct	115
3. Werktuigkosten			71		76
4. Ziektebestrijding			8		8
Totaal bewerkingskosten (1 t/m 4)			673		641
5. Zaaizaad	16 kg	à f. 2,-	32	à f.1,94	31
6. Ontsmetting zaaizaad			1		1
7. Bemesting: Stikstof	105 kg	à 77 ct	81	à 81,5 ct	86
Fosforzuur	omslag		25		28
Kali	omslag		30		29
Diverse bemestingskosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			155		162
Totaal kosten materialen (5 t/m 7)			188		194
8. Pachth (incl. onderh. geb. voor rekening pachter)			115		115
9. Drainagemateriaal			3		3
Totaal kosten van de grond (8 en 9)			118		118
10. Rente omlopend kapitaal			15		15
11. Dekstro	1000 kg	à f.12,-	12	à f.30,-	30
12. Algemene kosten			11		11
Totaal div.kosten (10 t/m 12)			38		56
Totaal kosten			1017		1009
13. Ondernemerswinst			200		200
Totaal kosten (incl. ondern.winst)			1217		1209
14. Opbrengst in kg	60000 kg ¹⁾				
15. Kosten per 1000 kg:					
Excl. ondern.winst (naar rekening rundveehouderij)		± f.17,-		± f.17,-	
Incl. ondern.winst (naar rekening paardekosten)		± f.20,-		± f.20,-	

1) Na aftrek bewaringsverliezen.

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN HET GEWAS:
R O D E K L A V E R

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorecalc. 1949		Voorecalc. 1947	
		Kosten per eenh.	Old. per ha	Kosten per eenh.	Old. per ha
1. Arbeidskosten: uurlonen (incl. soc. lasten)	163 mu	à 95 ct	155	à 82,5 ct	134
Af: kosten bedrijfspensioenfonds vóór 1/5 1949	50 mu	à 5,5 ct	3		-
Totaal arbeidskosten			152		134
2. Paardekosten	71 pu	à 67	48	à 67 ct	48
3. Werktuigkosten			73		75
<u>Totaal bewerkingskosten (1 t/m 3)</u>			273		257
4. Zaaizaad	12 kg	à f.4,-	48	à f.4,-	48
5. Bemesting: Fosforzuur	omslag		25		28
Kali	omslag		30		29
Div. bemestingskosten	omslag		19		19
Totaal bemesting			74		76
<u>Totaal kosten materialen (4 en 5)</u>			122		124
6. Pacht (incl. onderh. geb. voor rekening pachter)			115		115
7. Drainage materiaal			3		3
<u>Totaal kosten van de grond (6 en 7)</u>			118		118
8. Rente omlopend kapitaal			5		5
9. Algemene kosten			11		11
<u>Totale diverse kosten (8 en 9)</u>			16		16
<u>Totaal kosten</u>			529		515
0. Ondernemerswinst			100		100
Totaal kosten (incl. ondernemerswinst)			629		615
1. Opbrengst (2 sneden)	9000 kg				
2. Kosten per 1000 kg exc. ondernemerswinst (naar rekening rundveehouderij)		± f.60,-		± f.57,-	
incl. ondernemerswinst (naar rekening paardekosten)		± f.70,-		± f.68,-	

PRODUCTIEKOSTEN EN OPBRENGSTEN PER HA VAN SUIKERBIETENBLAD

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. 1949		Voorcalc. 1947	
		Kosten per eenh.	Gld. per ha	Kosten per eenh.	Gld. per ha
<u>Ingekuilde suikerbietenkoppen en blad</u>					
1. Bemestingswaarde			60		60
2. Verzamelen en inkuilen:					
arbeidskosten	44 mu	à 95 ct	42	à 82,5 ct	36
paardekosten	36 pu	à 67 ct	24	à 67 ct	24
Totale kosten			126		120
3. Opbrengst in kg vers	22000 kg				
4. Resteert ingekuild (+ 2/3 gedeelte)	+15000 kg				
5. Kosten per 1000 kg		± f.8,50		± f. 8,-	
<u>Suikerbietenkoppen alleen</u>					
1. Bemestingswaarde per ha			± 35		± 35
2. Koppenhakken in accoord (incl. soc. lasten)			31		31
3. Vervoer koppen: arbeidskosten	20 mu	à 95 ct	19	à 82,5 ct	17
paardekosten	18 pu	à 67 ct	12	à 67 ct	12
Totale kosten			97		95
4. Opbrengst in kg vers	7000 kg				
5. Kosten per 1000 kg		± f.14,-		± f.14,-	

Bijlage VI-M

PRODUCTIEKOSTEN PER HA VAN GRASLAND

Omschrijving	Eenheden per ha	Voorcalc. 1949		Voorcalc. 1947	
		Kosten per eenh.	Gld. per ha	Kosten per eenh.	Gld. per ha
1. Arbeidskosten: uurlonen	65 mu	à 95 ct	62	à 82,5 ct	54
2. Paardekosten	14 pu	à 67 ct	9	à 67 ct	9
3. Bemesting: Stikstof	50 kg	à 77 ct	39	à 81,5 ct	41
Fosforzuur	40 kg	à 40 ct	16	à 45 ct	18
Kali	20 kg	à 32 ct	6	à 31 ct	6
Stalmest	omslag		11		11
Totaal bemesting			72		76
4. Pacht (incl. onderhoud geb. voor rekening pachter)			115		115
5. Algemene kosten			11		11
Totaal kosten (excl. ondernemerswinst)			269		265
Ondernemerswinst (voor bepaling van de paardekosten)			100		100
Totaal kosten (incl. ondernemerswinst)			369		365
Graslandkosten per paard (1/3 ha)		f. 123,-		f.122,-	

RENTABILITEIT VAN DE VEEHOUDERIJ.

a. Algemeen.

Bij het beoordelen van de resultaten van de uitgevoerde berekeningen is het van belang te weten, welke winst aan de veehouderij moet worden toegeschreven. Opgemerkt zij, dat de winst op de veehouderij zoals deze blijkt uit de tabel op de volgende bladzijde, ten dele theoretisch is bepaald.

Bij de beoordeling dient men rekening te houden dat een aantal kostenfactoren is gebaseerd op een indirecte toerekening en bovendien dat de hoogte van bepaalde kosten of opbrengsten normatief is gesteld. Onderstaand worden enige voorbeelden gegeven zoals:

1. Verdeling van de kosten van het grasland en van de voedergewassen over paarden en rundvee.
2. Verdeling van de indirecte uren (behalve van grondbewerking) over bouw- en grasland. Hiervoor is het grasland naar verhouding even zwaar als het bouwland belast.
3. Verdeling werktuigkosten (hiervoor is het grasland niet belast).
4. Waardering stal mestproductie.
5. Voor de stalling is het rundvee niet speciaal belast.

Uiteraard beïnvloeden deze kostenverdelingen enigszins de productiekosten van de afzonderlijke gewassen, doch de resultaten van de rundveehouderij worden in hoge mate er door bepaald.

Gezien ook de omstandigheid dat de geldbedragen, welke voor "aanwas en omzet", melkopbrengst en krachtvoerderskosten zijn aangenomen, nog op weinig concrete gegevens zijn gebaseerd, hoede men zich er voor aan de berekende rentabiliteit vergaande conclusies te verbinden. Men dient er niet meer in te zien dan een oriëntering. Bovendien is in de inleiding reeds opgemerkt dat men ten aanzien van verschillen in rentabiliteit van de verschillende gewassen of bedrijfsonderdelen zeer voorzichtig moet zijn en bij het beoordelen van deze berekeningen in verband met een bepaald bedrijf terdege met de speciale omstandigheden van het bedrijf rekening moet houden. (zie noot op blz. 6).

Bij deze rentabiliteitsberekening zijn voor grasland, klaver en voederbieten alleen de kale kosten onder de voederkosten opgenomen. In de winst op het rundvee is dus de winst begrepen welke eventueel zou zijn gemaakt als men het klaverhooi of de voederbieten had verkocht, welke aan het rundvee zijn gevoerd. (Dit in tegenstelling met de paardkosten waaraan laatstgenoemde producten wel met ondernemerswinst zijn toegerekend).

b. Beschikbare voedermiddelen.

Hieronder volgt een overzicht van de hoeveelheden ruwvoedermiddelen, welke op het typebedrijf beschikbaar komen. Tevens zijn in de tabel de hoeveelheden krachtvoer opgenomen welke aan de veestapel worden gevoerd. De hoeveelheden welke hiervoor zijn aangenomen zijn overeenkomstig de gegevens uit de tabel op blz. 24 (Bijlage I).

Van de beschikbare hoeveelheden worden afgetrokken de hoeveelheden welke voor de paarden nodig zijn (ingevolge de kwantiteiten vermeld in bijlage IVB). Er resteren dan (na aftrek van het voeder voor het varken) de hoeveelheden welke voor het rundvee beschikbaar zijn.

BESCHIKBARE VOEDERMIDDELEN TYPEBEDRIJF.

(Voorcalculatie 1949)

Voedermiddel	Totale hoeveelheid kg	Hiervan voor		Resteert voor rundvee kg
		paarden kg	varkens kg	
Klaverhooi (1,5 ha)	13.500	8.000	-	5.500
Voederbieten (0,5 ha)	30.000 ¹⁾	20.000	-	10.000
Ingekuild bietenblad (2,5 ha)	37.500 ²⁾	-	-	37.500
Bietenblad, vers gevoerd (0,5 ha)	10.000	-	-	10.000
Bietenkoppen (1 ha)	7.000	6.000	-	1.000
Erwtstro (1,5 ha à 1.500 kg)	2.300	1.200	-	1.100
Graanstro	4.800	2.000	-	2.800
Kanthooi	1.500	800	-	700
Kaf	2.500 ³⁾	2.500	-	-
Voeraardappelen	1.000	-	1.000	-
Haver (eigen bedrijf)	2.800	2.800	-	-
Granen en peulvruchten (eigen bedrijf)	1.600	-	600	1.000
Krachtvoeder (aankoop)	1.100	-	100	2.000
Weiland	4 ha	1,2 ha	-	2,8 ha
Stoppelklaver	3 ha	3 ha	-	-

1) Na aftrek bewaarverliezen.

2) $2\frac{1}{2}$ ha ingekuild à 22.500 kg vers = 56.250 kg - 33% verlies = 37.500 kg.

3) Kafproductie: $4\frac{1}{2}$ ha tarwe
1 ha haver } à ± 400 kg = 2500 kg (afgerond)
 $1\frac{1}{2}$ ha erwten

In vergelijking met de hoeveelheden v.r.e. en z.m.w. welke de aangenomen rundveestapel ingevolge de officiële voedernormen nodig heeft houden bovenvermelde hoeveelheden voedermiddelen enige reserve in.

c. Rentabiliteit van de veestapel.

Op blz. 92 wordt deze bepaald, in aansluiting op de berekeningen welke omtrent de productiekosten van de afzonderlijke gewassen zijn gemaakt, binnen het kader van de totale rentabiliteit van het typebedrijf.

Het voordelig saldo op de veehouderijsector is berekend op f. 480,-. Hierbij is aangenomen dat in dienst staat van de rundveehouderij:

2,80 ha grasland
0,60 ha klaver
0,20 ha voederbieten

Totaal 3,60 ha

De winst per ha voedergewassen op grond van de gegeven berekeningen bedraagt dus ruim f. 130,- per ha voedergewassen. Dit bedrag is laag in vergelijking tot de resultaten welke gemiddeld in de akkerbouwsector worden gemaakt. Men mag evenwel rentabiliteit van de rundveehouderij niet alleen op grond van dit (theoretische) cijfer beoordelen.

De betekenis van de veehouderij ligt tevens in de werkgelegenheid welke zij in de wintermaanden biedt, de betekenis welke zij heeft voor instandhouding van de vruchtbaarheid van de grond en in het tot waarde brengen van afvalproducten uit het bedrijf.

RENTABILITEIT VAN DE VEESTAPEL
(Voorcalculatie 1949.)

Omschrijving	Hoeveel- heid	Prijs per ha resp. per 100/ 1000 kg	Totaal gld.	
a. Kosten				
1. Voederkosten rundvee				
Graslandkosten	2,8 ha	269,- ¹⁾	753	1) Zie bijl. VI-M
Klaverhooi	5500 kg	60,- ²⁾	330	2) " " VI-K
Voederbieten	10000 kg	17,- ³⁾	170	3) " " VI-J
Ingekuild bietenblad	37500 kg	8,50 ⁴⁾	319	4) " " VI-L
Bietenblad vers	10000 kg	6,-	60	
Bietenkoppen	1000 kg	14,- ⁵⁾	14	5) " " VI-L
Erwtenstro	1100 kg	30,-	33	
Graanstro	2800 kg	12,-	34	
Granen uit eigen bedrijf	1000 kg	20,-	200	
Krachtvoeder aan- gekocht	1000 kg	25,-	250	
1000 l volle melk à 18 cent	1000	18,-	180	
2000 l ondermelk à 4½ cent	2000	4,50	90	
Totaal voederkosten rundvee				f. 2433,-
2. Voederkosten varken				
Voederaardappelen	1000	3,-	30	
Kernvoeder Y	100	±30,-	30	
Gerst	600	20,-	120	
Totaal voederkosten varken				f. 180,-
3. Arbeids- en paardekosten (Zie bijl III-N)				
Melken en verzorgen 1450 mu à 95 ct			1378	
Paardekosten 20 pu à 67 ct			13	
Totaal arbeids- en paardekosten				f. 1391,-
4. Diverse kosten				
Rente (zie bijlage IV-I)			191	
Dekgelden (zie idem)			50	
Strooisel (ruim 3 ton)			40	
Aankoop big			55	
Diverse kosten (veearts, enz. zie bijl. IV-I)			50	
Ondernemersbelasting:			± 80 ^{x)}	
Totaal diverse kosten				f. 466,-
Totaal der kosten				f. 4470,-
b. Opbrengsten (zie blz. 77)				
5 x 3800 l. melk à 18 ct			3.420,-	
Omzet on aanwas rundvee (na aftrek risicopremie)			1 000,-	
Opbrengst varken			280,-	
Stalmest (zie blz. 66, excl. v. paarden)			250,-	
Totaal der opbrengsten				f. 4950,-
Voordelig saldo				f. 480,-

x) Gebaseerd op de geldelijke opbrengst van het rundvee

RENTABILITEITSOVERZICHT VAN HET GEHELE TYPEBEDRIJF.

In de rentabiliteitsberekeningen voor het gehele bedrijf (dus ook van de nacalculatie over 1947) worden de in eigen bedrijf voortgebrachte producten, welke weer in eigen bedrijf worden aangewend (bijv. haver voor paarden, stalmest enz.) buiten de berekeningen gehouden. De geldelijke waarde van deze producten is dus noch als opbrengst, noch als kosten geboekt.

Een uitzondering op deze regel wordt gemaakt voor het zaaizaad afkomstig uit eigen oogst. De waarde hiervan wordt enerzijds onder de kosten en anderzijds onder de opbrengsten opgenomen.

De kostencijfers uit bijlage VIII zijn overgenomen uit bijl. IV, terwijl de opbrengstcijfers overgenomen zijn uit bijlage V.

a. De rentabiliteit van het typebedrijf volgens de voorcalculatie voor oogst 1949 en 1947.

Voor conclusies uit bijlage VIII-A wordt verwezen naar § 5, sub 4.

b. De rentabiliteit volgens de nacalculatie 1947 van het typebedrijf in vergelijking tot die van de L.E.I.-bedrijven over 1947.

Hier wordt de gemiddelde rentabiliteit over 1947 van de L.E.I.-bedrijven, zoals deze uit de boekhoudingen over dat jaar berekend is, vergeleken met de nacalculatie voor het typebedrijf oogst 1947, bij tweeërlei opbrengstniveau.

In de nacalculatie zijn voor het typebedrijf de productie-omstandigheden aangenomen, zoals deze voor oogst 1947 bestonden.

Het resultaat van deze vergelijking is in onderstaande tabel samengevat.

Vergelijking van de rentabiliteitsoverzichten 1947.

(De ondernemingsbelasting is hierin niet opgenomen)

Omschrijving	L.E.I.-bedrijven 1947		Typebedrijf					
	Niet ge- inundeerd	Geinun- deerd	Nacalcula- tie 1947		Voorcalcu- latie 1947		Voorcalcu- latie 1949	
			A	B	A	B	A	B
Gemiddelde bedrijfs grootte in ha <u>rondgebruik</u>	37,83	44,57	30,-	30,-	30,-	30,-	30,-	30,-
intensieve gewassen ¹⁾	37,3	27,8	36,7	36,7	35,1	35,1	35,1	35,1
hiervan pootaardappelen, in %	(7,8)	(±4,0)	-	-	-	-	-	-
grasland	15,6	11,2	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3	13,3
<u>Resultaten per ha cultuurgrond (in gld)</u>								
Opbrengsten	1030	759	930	896	1060	1027	1053	1022
Kosten (excl. ondernemingsbelasting)	888	740	805	805	819	819	852	852
Netto-overschot (zonder aftrek voor ondernemingsbel.)	142	19	125	81	241 ²⁾	208 ²⁾	201 ²⁾	170 ²⁾

1) Consumptie- en pootaardappelen, suiker- en voederbieten.

2) Op deze cijfers dient de ondernemingsbelasting in mindering te worden gebracht ter verkrijging van de cijfers vermeld in bijlage VIII-A.

Uit deze tabel kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

10. Allereerst valt het grote verschil in financiële resultaten van geïnundeerde en niet-geïnundeerde bedrijven op.
- Het netto-overschot wordt resp. op f. 142,- en f. 19,- becijferd. De slechte resultaten op de geïnundeerde bedrijven zijn veroorzaakt door lage opbrengsten (zie bijlage VIII-B.) Evenwel is ook het kostenniveau op de geïnundeerde bedrijven laag, nl. f. 148,- lager dan op de niet-geïnundeerde bedrijven gemiddeld het geval is. Gedoeltelijk wordt dit veroorzaakt door het feit, dat 10% minder intensieve gewassen worden verbouwd, doch hierdoor alleen kan het verschil niet worden verklaard. Over het algemeen zijn de kosten op de geïnundeerde bedrijven laag geweest o.m. ook door de lage opbrengsten.

23. Het kosten- zowel als het opbrengstniveau is over 1947 op het typebedrijf (nacalculatie) lager dan op de niet-geïnundeerde L.E.I.-bedrijven.
- De verschillen zijn als volgt (in gld per ha cultuurgrond):

	Opbrengstniveau A	Opbrengstniveau B
Lagere opbrengsten	100,-	134,-
Lagere kosten	83,-	83,-
Kleiner netto-overschot	17,-	51,-

Uiteraard is het logisch, dat het opbrengst- en kostenniveau voor het typebedrijf lager ligt dan gemiddeld op de L.E.I.-bedrijven wordt waargenomen, immers:

- a. Het rentabiliteitsoverzicht voor het typebedrijf is opgesteld voor een bedrijf zonder enige bijzonderheden. Op de L.E.I.-bedrijven wordt het opbrengst- en kostenpeil verhoogd door de teelt van zaaizaad en pootgoed, paardenfokkerij, het aanwezig zijn van een boomgaard op enkele bedrijven e.d.
- Ook zijn in het rentabiliteitsoverzicht van de L.E.I.-bedrijven de kosten van winterbewaring van een deel van de aardappelen begrepen, terwijl voor het typebedrijf verondersteld is, dat alle aardappelen in de herfst worden afgeleverd.
- b. De opbrengsten van het typebedrijf zijn bewust lager aangenomen dan op de L.E.I.-bedrijven gemiddeld in 1947 werden verkregen.
- c. De rentabiliteit van het typebedrijf wordt voor oogst 1947 berekend op basis van de voor die oogst geldende richtprijzen. In werkelijkheid zijn dikwijls hogere prijzen ontvangen (bijv. werd voor aardappelen meer ontvangen dan f. 7,40).
- d. Van de 39 niet-geïnundeerde L.E.I.-bedrijven hadden er 14 in 1947 een trekker. Daar bij het rentabiliteitsoverzicht de "interne kosten" buiten beschouwing worden gelaten, hebben trekkerbedrijven een hoger opbrengst- en kostenniveau dan paardenbedrijven. Immers worden bij trekkerbedrijven de kosten voor de trekker volledig geboekt, terwijl bij paardenarbeid de kosten maar gedeeltelijk in het rentabiliteitsoverzicht tot uiting komen. (voederkosten zijn grotendeels "interne kosten"). Trekkerbedrijven hebben ook een hoger opbrengstniveau doordat naar verhouding meer producten voor de verkoop beschikbaar komen.

Op grond van bovengenoemde punten is het duidelijk, dat men bij vergelijking van de gemiddelde uitkomsten van de L.E.I.-bedrijven met die van het typebedrijf zeer voorzichtig moet zijn. Alleen voor globale oriëntatie mogen deze cijfers onderling vergeleken worden.

- 3e. Bij vergelijking van de nacalculatie van 1947 met de voorcalculatie over dat jaar blijkt, dat de resultaten per ha in 1947 slechter zijn geweest dan de voorcalculatie aangeeft. Het nadelig verschil in netto-overschot bedraagt zelfs ± f. 115,-. Onder gemiddelde omstandigheden mogen dus betere resultaten worden verwacht dan in 1947 werden verkregen.

**RENTABILITEITSOVERZICHT VAN HET TYPE-BEDRIJF IN TOTAAL EN PER HA
VAN DE VOORCALCULATIE OVER OOGST '49 EN '47.**

Omschrijving	Voorcalculatie '49		Voorcalculatie '47	
	Gehele bedr. gld.	Per ha cult. grond gld.	Gehele bedr. gld.	Per ha cult. grond gld.
Kosten				
1. Arbeidskosten (zie bijlage IV-A)	11630	388	10604	354
2. Werktuigkosten (zie bijlage IV-C)	1807	60	1873	62
3. Dorskosten (zie bijlage IV-D)	727	24	727	24
4. Zaaizaad en pootgoed (zie bijlage IV-E)	2260	76	2090	70
5. Bemestingskosten (zie bijlage IV-F)	2825	94	2986	100
6. Kosten van ziektebestrijding (zie bijlage IV-G)	401	13	401	13
7. Pacht (incl. onderh. geb. voor rek. v. pachter - blz. 14)	3450	115	3450	115
8. Aangekocht veevoeder (zie bijlage IV-H)	280	9	280	9
9. Diverse kosten: (zie bijlage IV-I)	2181	73	2163	72
Totale kosten (excl. ondernemings- belasting)	25561	852	24574	819

Omschrijving	Voorcalculatie '49				Voorcalculatie '47			
	Geval A		Geval B		Geval A		Geval B	
	Gehele bedrijf gld	Per ha cult.gr. gld	Gehele bedrijf gld	Per ha cult.gr. gld	Gehele bedrijf gld	Per ha cult.gr. gld	Gehele bedrijf gld	Per ha cult.gr. gld
Opbrengsten (zie bijl. V-A en B)								
1. Granen	6489	216	6290	209	6049	202	5862	195
2. Peulvruchten	1020	34	975	33	884	29	845	28
3. Handelszaden	1829	61	1729	58	1645	55	1550	52
4. Vlas (ongerepeld)	1470	49	1365	46	1785	60	1657	56
5. Cons. aardappelen	7800	260	7475	249	8880	296	8510	284
6. Suikerbieten	7585	253	7400	247	6970	232	6800	226
7. Bijprod. van 1 t/m 6	798	27	798	27	1140	38	1140	38
8. Verbruikt voor zaai- zaad	228	8	228	8	210	7	210	7
Sub-totaal	27219	908	26260	877	27563	919	26574	886
9. Veeteelt: melk	3150	105	3150	105	2980	99	2980	99
Rundvee	1000	33	1000	33	1000	33	1000	33
Overig vee	225	7	225	7	275	9	275	9
Sub-totaal	4375	145	4375	145	4255	141	4255	141
Totale opbrengst	31594	1053	30635	1022	31818	1060	30829	1027
Netto-overschot en Gezinsinkomen								
1. Totale kosten (excl. ondernemingsbel.)	25561	852	25561	852	24574	819	24574	819
2. Ondernemingsbel. (zie bijl. IV - J)	636	21	528	18	744	25	648	22
3. Totale bruto-kosten	26197	873	26089	870	25318	844	25222	841
4. Totale opbrengsten	31594	1053	30635	1022	31818	1060	30829	1027
5. Netto-overschot	5397	180	4546	152	6500	216	5607	186
6. Berekenende arbeids- kosten (zie bijl. IV-A)	1323	44	1323	44	1170	39	1170	39
7. Gezinsinkomen	6720	224	5869	196	7670	255	6777	225

RENTABILITEITSOVERZICHT VAN DE L.E.I.-BEDRIJVEN OVER OOGST '47
IN VERGELIJKING MET DE NACALCULATIE VAN HET TYPEBEDRIJF.

Omschrijving	Z.Holl. Eilanden	Westel. Noord Brab.	N.en Z. Beve- land	Zeeuwsch Vlaand.	Schouw. Tholen & D.land & St.Ph.l. geïnnundeerd geweest	Nacalculatie 1947		
Aantal bedrijven	8	11	11	9	12	6	-	
Gem. bedrijfsgrootte in ha	38,60	32,71	38,70	41,30	39,34	49,80	30,-	
Grondgebruik in % v.d. opp. cultuurgrond								
1. Granen	24,5	27,6	32,1	37,-	40,4	38,7	33,4	
2. Peulvruchten	5,2	3,7	3,9	10,9	3,9	7,4	5,-	
3. Handelszaden	1,2	3,8	0,6	2,9	0,3	-,-	3,3	
4. Vlas	2,3	6,6	2,1	1,-	5,-	2,6	3,3	
5. Cons.aardappelen	7,9	13,8	11,9	5,5	4,6	13,8	}	20,-
6. Pootaardappelen	18,4	5,5	1,7	5,4	3,4			
7. Suikerbieten	10,1	15,1	14,9	14,6	10,9	11,7	15,-	
8. Overige gewassen	6,-	3,7	1,6	-	2,3	4,4	-	
Totaal marktbaar gew.	75,6	79,8	68,8	77,3	70,8	78,6	80,-	
9. Grasland	16,8	14,5	17,3	13,9	9,8	12,5	13,3	
10. Voederbieten	3,5	1,-	3,6	3,8	1,8	1,8	1,7	
11. Kunstweide & klaver	4,1	3,9	6,7	5,-	17,6	7,1	5,-	
Totaal voedergewassen	24,4	19,4	27,6	22,7	29,2	21,4	20,-	
12. Braakland, boomgaarden, enz.	-	0,8	3,6	-	-	-	-	
Kosten p.ha cult. grond	<u>gld</u>	<u>gld</u>	<u>gld</u>	<u>gld</u>	<u>gld</u>	<u>gld</u>	<u>gld</u> ²⁾	
1. Arbeidskosten	418	394	350	324	273	288	345	
2. Kosten werktuigen	103	66	70	72	80	85	62	
3. Werk door derden (w.o. dorskosten)	51	36	30	26	25	19	22	
4. Zaaizaad & pootgoed	133	104	85	75	69	94	78	
5. Aangekochte meststoffen	84	87	83	67	79	87	93	
6. Pacht	103	95	97	99	109	106	115	
7. Veevoeder (aangekocht)	31	45	22	15	15	16	11	
8. Reusgewassen en vee	16	22	20	21	12	12	23	
9. Overige kosten (incl. ziektebestrijding)	107	71	66	63	49	61	56 ³⁾	
Totaal kosten per ha	1046	920	823	762	711	768	805	
Opbrengsten per ha cultuurgrond							Niveau ⁴⁾ A	Niveau ⁴⁾ B
1. Granen	122	173	204	236	209	169	184	177
2. Peulvruchten	36	29	38	96	27	57	25	24
3. Handelszaden	-	42	-	16	2	-	27	24
4. Vlas	32	57	25	13	48	29	35	32
5. Aardappelen	412	341	227	173	107	203	326	311
6. Suikerbieten	157	211	196	200	115	148	182	177
7. Overige gewassen	112	42	70	18	96	30	-	-
8. Bijproducten	8	19	22	22	25	8	28	28
9. Verbruikt voor zaaizad en pootgoed	61	54	31	23	28	38	6	6
Subtotaal	940	968	813	797	657	682	813	779
0. Veeteelt: Melk	107	60	56	38	23	26	83	83
1. Rundvee	74	32	41	37	29	65	25	25
2. Overige vee	24	36	38	38	3	6	9	9
Subtotaal	205	128	135	113	55	97	117	117
3. Diverse opbrengsten	18	3	-	-	13	14	-	-
Totaal opbrengsten p.ha	1163	1099	948	910	725	793	930	896

E.I. N.B. Zie vervolg op Bijlage VIII - B (2). Ook voor noten.

**RENTABILITEITSOVERZICHT VAN DE L.E.I.-BEDRIJVEN OVER COGST'47
IN VERGELIJKING MET DE NACALCULATIE VAN HET TYPEBEDRIJF**

Omschrijving	Z.H. ¹⁾ Eil.	West. N.Brab.	N. en Z. Beveland	Z. Vlaan- deren	Schouw & D. land	Tholen & St. Phlnd	Nacalculati 1947	
					geïnuundeerd geweest		Niv. A	Niv. B
Aantal bedrijven	8	11	11	9	12	6		
Gem. bedrijfs grootte in ha	38,60	32,71	38,70	41,30	39,34	49,80	30,-	30,-
Netto overschot en Gezinsinkomen per ha	gld	gld	gld	gld	gld	gld	gld	gld
Totaal Brutokosten	1046	920	823	762	711	768	805	805
Totaal opbrengsten	1163	1099	948	910	725	793	930	896
Netto overschot	117	179	125	148	14	25	125 ⁵⁾	91 ⁵⁾
Berekende arbeidskosten	69	79	81	107	54	21	39 ⁵⁾	39 ⁵⁾
Gezinsinkomen	186	258	206	255	68	46	164	130
Opbrengsten van de voor- naamste gewassen 6)	kg/ha	kg/ha	kg/ha	kg/ha	kg/ha	kg/ha	kg/ha	kg/ha
1. Wintertarwe	-	-	3140	2960	2376	2612	2800	2700
2. Zomertarwe	2666	2815	-	-			2800	2700
3. Zomergerst	3687	4335	3914	3963	2945	2677	3800	3700
4. Haver	3285	3894	.	.	2319	2674	3300	3200
5. Groene erwten	2403	-	3132	3092	-	-	2200	2100
6. Suikerbieten	39620	35953	36966	38265	27646	31202	35000	34000

- 1) De cijfers van de Zuid-Holl. Eilanden zijn beïnvloed door extra werkzaamheden en kosten voor drainage tengevolge van zoetwaterinundatie.
- 2) Voor de nacalculatie van het typebedrijf zijn de bedragen, welke voor de diverse kosten factoren per ha cultuurgrond zijn vermeld, gespecificeerd terug te vinden in bijlage IV.
- 3) Zijnde f.69,- (zie bijlage IV-I) minus f.23,- voor rente, plus f.10,- voor ziektebestrijding.
- 4) Zie voor specificatie van de opbrengsten bijlage V. De hierin vermelde bedragen dienen gedeeld te worden door 30. (oppervlakte typebedrijf = 30 ha).
- 5) Zie bijlage IV-A (5).
- 6) Voor consumptie-aardappelen is het niet mogelijk een zuivere opbrengst in kg per ha te geven. De opbrengsten van consumptie- en poetaardappelen zijn doorgaans niet voldoende gescheiden opgegeven.